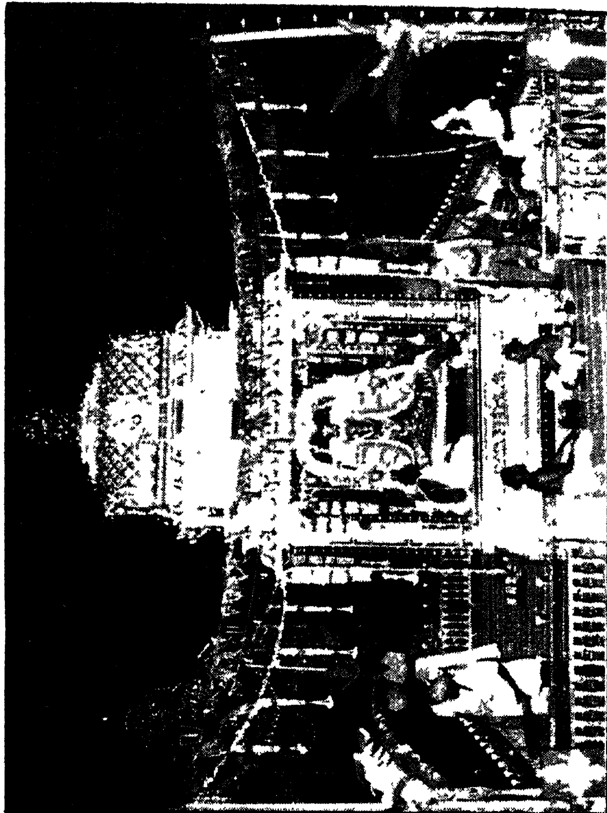

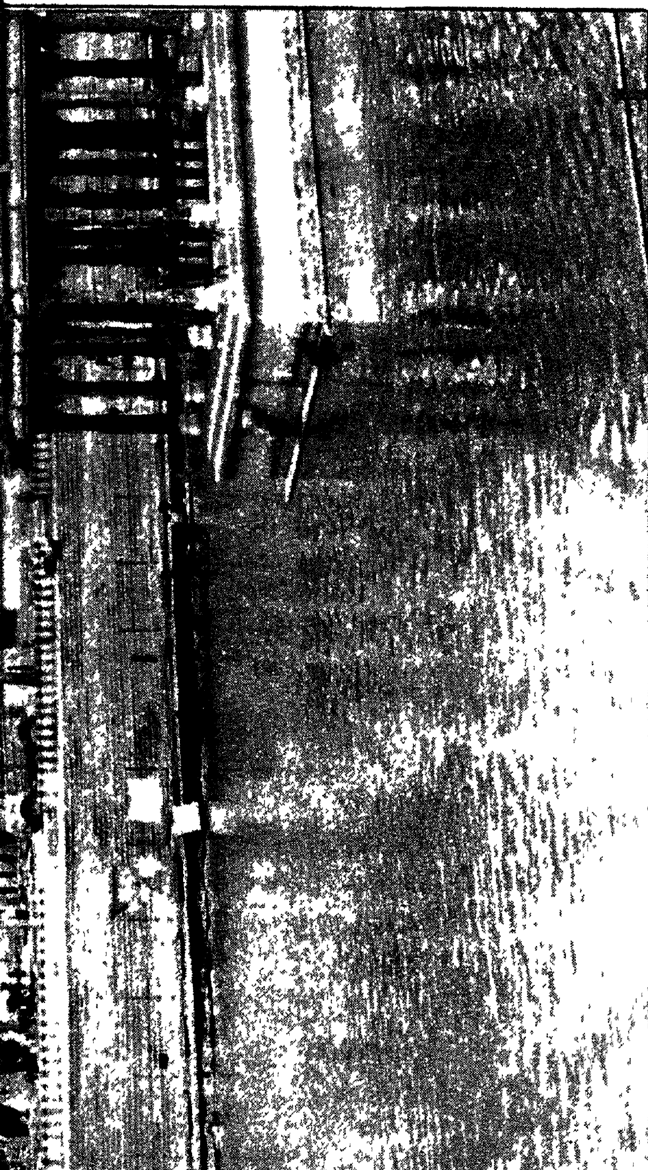

ం 1984

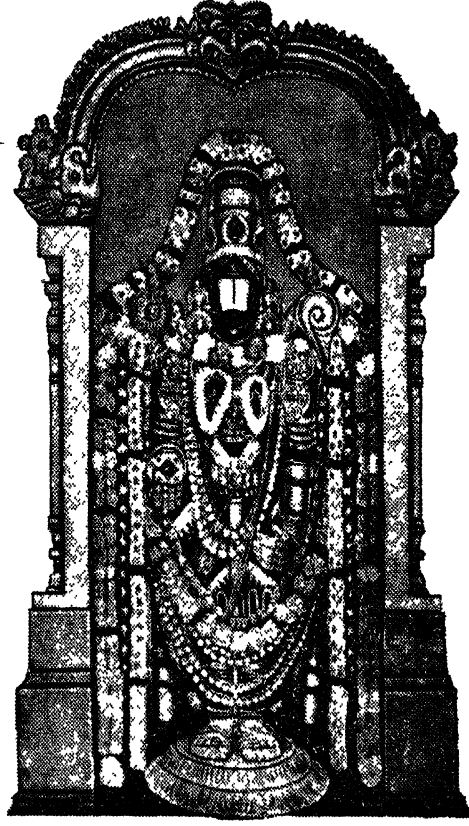
సప్తగిరి

వెల : 1-00

ుమల తిరుపతి దేవస్థాన సచిత్ర మాసపత్రిక

కొలని దొపఁరికి గొబ్బిళ్లో యదు-
కులము స్వామికిని గొబ్బిళ్లో

కొండ గొడుగుగా గోవులఁ గాచిన
కొండుక శిశువుకు గొబ్బిళ్లో
దుండగంపు దైత్యులకెల్లను తల-
గుండు గండనికి గొబ్బిళ్లో

పాపవిధుల శిశుపాలుని తిట్ల-
కోపగానికిని గొబ్బిళ్లో
యేపునం గంసుని యిడుమలఁ బెట్టిన
గోపబాలునికి గొబ్బిళ్లో

దండి వైరులను తఱిమిన దనుజుల-
గుండె దిగులునకు గొబ్బిళ్లో
వెండిఁబైఁడియగు వేంకటగిరిపై
కొండలయ్యకును గొబ్బిళ్లో

(అన్నమాచార్యుల గొబ్బిపాట, సంపుటం 12)

మీ మాట

సముద్రాలగారి కొత్తశీర్షిక "పామరుడు-పరమాత్మ" సరికొత్త ప్రయోగం. చాల ఉత్సాహంగా వుంది. రాజకీయనాయకులు తిరుపతిని సందర్శించిన సమాచారం వేయటంకంటే ఆ పేజీలో సూక్తులను ప్రచురిస్తే బాగుంటుంది.

కోవల్లె హనుమంతరావు — విశాఖపట్నం.
స్వర్గం వెంకట కోటేశ్వరరావు — కొండపల్లి.

'వాగ్దేవి వైశిష్ట్యం' నేటి సగటు రచయితలకి అర్థమైతే తెలుగు సాహిత్యం కొత్తపుంతలు తొక్కివుండేది. 'పామరుడు-పరమాత్మ' లోని అంశం నచ్చినా, చెప్పే తీరు బాగలేదు. హుందాగరాస్తే బాగుండేది.

బద్వేలి రమేష్ — అనంతపురం.

మంత్రశాస్త్రం

నవరాత్రులు-బ్రహ్మోత్సవమును పురస్కరించుకొని "మననాత్ త్రాయతే మంత్రః" అంటూ (మంత్రశాస్త్రాన్ని) కుండలో సముద్రాన్ని దించారు. మీ సంపాదకీయాన్ని 90 శాతం పాఠకులు అర్థం చేసుకోలేరు. అందులో నేనొకడిని. మంత్రశాస్త్ర శీర్షికతో మీరు స్వయంగాగాని యోగ్యులైన వారితోగాని మాలాంటి మిడిమిడి జ్ఞానం గలవారల సంశయాలను పటాపంచలు చేయడానికి ప్రచురింప ప్రార్థన.

డి. మల్లేశం — హైదరాబాదు.

తారుమారు

నవంబరు 83 సంచికలో ప్రచురించిన రెండవ కవరుపేజి మూడవ కవరుపేజిగాను, మూడవపేజి చిత్రం రెండవ కవరుపేజిగాను తారుమారు అయినది.

మద్దుల శివకుమార్ — తెనాలి.

* పొరపాటుకు చింతిస్తున్నాం.

పోగొట్టుకొన్న ధనం

ఇప్పుడు చాలాకాలం తరువాత మీ ప్రచురణ చూచి పోగొట్టుకొన్న ధనం పొందిన అనుభూతి పొందినాను. భగవద్గీతలాగే ఇది కూడ సర్వకాలాలకు ఉపయోగించే విధముగా వుంది.

ఈమని శ్రీకృష్ణమూర్తి — రాజమండ్రి.

"చట్టం కంటె ధర్మం గొప్పది" అను శీర్షిక శ్రీ మన్నవ గిరిధరరావుగారి రచన చక్కగా చిక్కగా చిత్రించారు.

దొంకాడ సత్యనారాయణ — పెద్దాపురం.

మధనం, దీపావళి, "మహిషాసుర మర్దని ముగింపు" ఈ నవంబరు సంచికకెంతో వన్నెతెచ్చాయి.

కొండవి వాసుదేవమూర్తి — ఒంగోలు.
కొంకల లక్ష్మి, లత — వాకాడు.

అచ్చుపొరపాటు

నవంబరు 83 సప్తగిరిలో 'పొడుపు పద్యాలలో భక్తిభావాలు' అనే శీర్షికలో మనసిజుమామ, అను పద్యంలో "సుందరి మేనమామ జంపిన జగజెట్టి పొడిచేసిన" అని వున్నది. ఇది రైటేనా లేక "జగజెట్టి సుతు పొడిచేసిన" అని వుండాలా?

నేనే సీతారామయ్య — సిద్ధిపేట.

* "జెగజెట్టిసూను పొడిచేసిన" అనివుండాలి.

మాసఫలితాలు

జ్యోతిష శాస్త్రపరంగా మాసఫలితాలు ప్రచురించేవారు. ఇటీవలికాలంలో ఆ శీర్షికను పూర్తిగా ఎత్తివేసినారు. దయచేసి మరల ఆ శీర్షికను ప్రవేశపెట్టవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

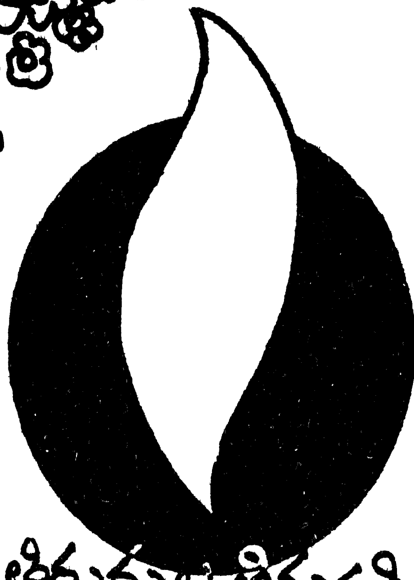
చిల్లర సాంబశివరావు — గుంటూరు.

కార్తికమాస విశిష్టత

నవంబరు సంచికలో కార్తికమాసము యొక్క ప్రాశస్త్యము ప్రచురింపబడలేనందున కొంచము బాధగానేవున్నది. ఆణిముత్యాలు, సంవత్సరంలో స్వాతి చినుకుల ద్వారా ఒకేఒక్కసారి ఉత్పత్తి అయినట్లు, ఈ మాసంలో చేసిన పుణ్యకార్యాలకు విశేషమైన ఫలితాలు లభింపగలవట! ఈ మాసం యొక్క ప్రాధాన్యత వచ్చే కార్తికమాసంలోనైన తెలుపగలరని ప్రార్థన.

పి. కామేశ్వరశర్మ — హైదరాబాదు.

'ఉపనిషద్వాణి,' 'పామరుడు-పరమాత్మ' శీర్షికలను అనివార్యకారణాలచే ఈసంచికలో ప్రచురింపలేకపోతున్నందులకు విచారిస్తున్నాం. సం॥

సప్తగిరి

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన సచిత్ర మాస పత్రిక...

గౌరవసంపాదకులు:

శ్రీ జి. కుమారస్వామిరెడ్డి,

ఐ. ఏ. ఎస్.

కార్యనిర్వహణాధికారి,

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి.

*

ప్రచురణకర్త - సంపాదకుడు:

కాట్రపాటి సుబ్బారావు,

ఎమ్. ఎ.

*

ముద్రాపకుడు:

ఎమ్. విజయకుమార్ రెడ్డి

*

విడిప్రతి - రు. 1-00

సం॥ చందా - రు. 12-00

*

ప్రతులకు:

వెల్‌ఫేర్ ఆఫీసర్,

టి. టి. డి., తిరుపతి.

ఈ సంచికలో....

జనవరి 1984

సంపుటి 14 సంచిక 8

రెండవ కవరుపేజి: శ్రీ గోవిందరాజస్వామివారి తెప్పోత్సవము, తిరుపతి.

మూడవ కవరుపేజి: శ్రీ కల్యాణవేంకటేశ్వరస్వామివారి బ్రహ్మోత్సవము, శ్రీనివాసమంగాపురము.

నాల్గవ కవరుపేజి: పుష్పాలతో చిత్రింపబడిన శ్రీ పద్మావతీఅమ్మవారు, తిరుమల.

ముఖచిత్రం: శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి ఉత్సవమూర్తి, తిరుమల.

సంపాదకీయం

దేవుడున్నాడా? అనే ప్రశ్న వచ్చింది. ద్రష్టలందరూ ఉన్నాడనే అన్నారు. ఎలా ఉన్నాడనే ప్రశ్నకు తలకొక రకంగా సమాధానం వచ్చింది. ఏదో ఓ చిన్న ప్రార్థనచేసి పరీక్షచేద్దామనుకొన్న గజేంద్రుడికి, కలడు కలండనెడువాడు కలడో లేడో అన్నంతటి అనుమానం వచ్చి భయంవేసి, 'నీవే తప్ప నితః పరం బెరుంగ మన్నింపందగున్ దీమనిన్' అని శరణాగతి చేసుకున్న తర్వాత, ఆ వైకుంఠవాసి, హడావుడిగా వచ్చి మకరిబారి తప్పిస్తే అప్పుడామాట నిజమే! అనుకొన్నట్లు, పిలిచినా పలికినా అది సర్వసామాన్య గోచరవిషయం కాదు కనుక ఇప్పటికి కూడా అవును కాదు అని ఆరాటాలు పోరాటాలు జరుపుకుంటూనే వున్నాం.

మరి గ్రహాలున్నాయా? అది కూడా ఉన్నాయనే మన పూర్వులు చెప్పారు. అంతేకాదు ఏ యే గ్రహం భూమిని ఎంతెంత దూరంలో పరిభ్రమిస్తున్నదీ, వేటివల్ల ఏ యే ఫలాలు కలుగుతున్నదీ కూడా శ్రీ మన్మహాభాగవతం లాంటి గ్రంథాలలో వివరించటం జరిగింది. మనవాళ్లు చెప్పింది కనుక మొదట లేవనుకొన్నాం. దుర్భిణీలకు దొరికిపోయి నందువల్ల, వాటి ఉనికిని ఒప్పేసుకున్నా వాటి వల్ల మనమీద ఏ ప్రభావ ప్రమాదం లేదు అని కొట్టి పారేశాం.

మరి సూర్యచంద్రుల మాటేమిటి? వాటిని రాత్రింబవళ్లు ఒకటి మార్చి ఒకటి చూస్తున్నాం కనుక ఇవి కాదంటే మనని ఎక్కడన్నా చేర్పిస్తారేమోనని ఒప్పేసుకున్నాం. ఇందులో కూడా చంద్రుణ్ణి చిన్నచూపు చూశాం. రవికిరణ పరివర్తనం ఆ గ్రహం ద్వారా జరిగి చల్లని తెమ్మెరలు, పున్నమి వెన్నెలలు కలుగుతున్నాయి గనుక స్వయం ప్రకాశక శక్తి దానికి లేదని ఒక మెట్టు దించేశాం.

ఇక మిగిలింది సూర్యుడు. ఇక్కడే వచ్చింది చిక్కు. మనవాళ్ళు చెప్పిందంతా నిజమని విజ్ఞానశాస్త్రం ఋజువు చేస్తున్నది. అతని అస్తిత్వాన్ని గాని అభావంగాని ప్రతిక్షణం మనల్ని ప్రభావితం చేస్తున్నాయి గనుక సర్వశాస్త్రాలు ఏకకంఠంతో అంగీకరించిన సత్యం సూర్యుడున్నాడనేది.

బహుశః మహర్షులుకూడా ఈ సమస్యాసింధువును మథించి, మథించి, దృశ్యమాన నశ్వర విశ్వానికి సూర్యుణ్ణి "ప్రత్యక్ష నారాయణుడు"గా ప్రసాదించి వుంటారు. ఒక విధంగా చూస్తే, ఇది నిజమే ననిపిస్తుంది

వైష్ణవ పురాణాలన్నీ నారాయణుణ్ణి చతుర్భుజుడైన సవితృమండల మధ్యవర్తిగా ఆరాధ్యదైవమని వర్ణిస్తున్నాయి. పురుష సూక్తం సూర్యుణ్ణి విరాట్పురుషుని నేత్రంగా వివరిస్తోంది. ఇక శాక్తంలో చూస్తే దేవీ ఉపాసకులకు సూర్యమండలంలోని గేయ (ఏక) చక్రారూఢయైన దేవ్యుపాసన విహితమని ఆ సూర్యమండలప్రాప్తే వారి ధ్యేయమని 'లలితా సహస్ర నామ భాష్యం' సూచిస్తోంది. మన మంత్ర శాస్త్రం స్త్రీ పురుష రూపదేవత లందర్నీ చంద్రార్కానల త్రినేత్రులుగానే రూపించింది. మంత్రశాస్త్రం సూర్యుణ్ణికూడా త్రినేత్రుడుగానే వర్ణించటం విశేషం. అంటే తానొకరికి అంగంగా కాక తనలోనే మూడు ధర్మాలను ఆవహింపజేసుకొన్న శక్తిరూప మన్నమాట. సృష్టికి మూలాధారమైన కారకశక్తి తనదైన తైజసస్వరూపాన్నీ, పరివర్తనం ద్వారా, పోషకశక్తి 'ఓషధీనాం పతి' అనే పూర్ణచంద్రుని – సౌమ్యకాంతిరూపాన్నీ, సర్వచేతనాచేతన నాశంకరమైనది దాహకశక్తి – అగ్నిరూపాన్నీ తనలోనే అమర్చుకొని, కరచాలనంతోనే ప్రపంచాన్ని నడిపించేస్తూ, దేవాసుర నమస్కృతుడైన ఆ అఖండతేజోరూపాన్ని, అగ్నిగర్భుడు, బ్రహ్మ, విష్ణువు, శివుడు అని అన్నా చివరకు సర్వదేవాత్మకుడని సంభావించినా ఆశ్చర్యంలేదు. అతిశయోక్తికాదు. నిజానికి మన దేవతలందరిలోనూ వర్ణితాలైన గుణాలన్నీ ఇక్కడ మూర్తీభవించాయి.

అతడి గమనంవల్లనే మనకు ఋతువులు, సంవత్సరాలు, పక్షాలు, రాత్రింబవళ్లు ఏర్పాటవుతున్నాయి. అన్ని వస్తువుల స్థిరత్వకాలం దీనిని బట్టి నిర్ణయించటం జరుగుతున్నది. వానలు వరదలైనా, వాగులు వట్టిపోయినా, అవి ఆతని కిరణప్రభావమే. ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే విశ్వరంగంలోకి రాకడ, నిలకడ పోకడలకు అతని దయాధర్మకిరణాలే ఆధారం.

[48 వ పేజీలో]

సంక్రాంతి శోభ

'వచ్చిపోవమ్మ ! మా ఇంటివజ్ర కీవు
పరమకల్యాణి ! మా తల్లి పౌష్యలక్ష్మి !'

మన మాచరించే పండుగల్లో సంక్రాంతి ఒకటి. తెలుగుదనం నిండుగా ఉట్టిపడే పండుగల్లో అతిముఖ్యమైంది సంక్రాంతి.

"కుంకుమంబులు చల్లి గొబ్బిముద్దలువెట్ట
పగడాల సొగసును పరిహసింప
పక్షి(వ్రా)లిన భంగి పసుపు ముగ్గులు దీర్ప
పుష్యరాగంబులు పొలుపు మీర
రంగార దీర్చిన రంగవల్లిక గుంపు
కన్నెతీగలవోలె వన్నెగుల్క
జడలోని మల్లెలు జాతియుండిన చోటు
ముత్యాల సొగసుతో ముచ్చటాడ
చీరకుచ్చెళ్లు పదముల చిందులాడ
తెనుగువాకిండ్లఁ దిరిగెడు తీగబోండ్లు
సరససల్లాపములు సేయు సమయమందు
పుట్టినింటికి వచ్చెను పుష్యలక్ష్మి"

అని తెలుగుకవులు సంక్రాంతి శోభను మనోహరంగా వర్ణించారు.

ఖగోళమునందు మేష వృషభాది పన్నెండు రాశులలో ఒక రాశినుండి మరొక రాశికి సూర్యుడు పొందు మార్పునే సంక్రమణ మంటారు. సూర్యభగవానుడు మకర రాశిలో ప్రవేశిస్తున్న శుభదినాన్ని మకర సంక్రాంతి అంటారు. ఈ పండుగ కేవలం సూర్యభగవానుణ్ని బట్టి చేసుకొనేపండుగ. కనుకనే ఈ మకరసంక్రాంతి ప్రతిసౌర సంవత్సరం జనవరి 14వ తేదినే వస్తుంది. చాంద్రమాన సంవత్సరములో ఇది పుష్య మాసములోని ముప్పది తిధులలో దేని యందైనను రావచ్చు. కనుకనే ఈ మకరసంక్రాంతి పండుగను పుష్యమాసపు పండుగ అనికూడా అంటారు. ఈ మకర సంక్రాంతినుండే ఆరుమాసముల ఉత్తరాయణ పుణ్యకాలం ప్రారంభమవుతుంది

ఈ సంక్రాంతి పండుగ ముచ్చటగ చేసుకొనే మూడురోజుల పండుగ. సంక్రాంతికి ముందురోజు "భోగి", రెండవరోజు "సంక్రాంతి", మూడవరోజు "కనుమ" పండుగ.

భోగిపండుగనాడు పిన్నలు పెద్దలు తెల్లవారు జాముననే లేచి ఇండ్లముంగిట భోగి మంటలువేసి ఆనందింతురు. ఈ మంటల్లో ధనుర్మాసమంతా చేసి వుంచిన భోగిపిడకలను, పనికిరాని పాతవస్తువులను వేస్తారు. అభ్యంగన స్నానాదికములు ముగించి కొత్తబట్టలు ధరింతురు. భోగినాడు ప్రత్యేకముగ పొంగళ్లుచేసి దేవతలకునివేదింతురు.

రెండవరోజు పండుగే మకరసంక్రాంతి. ప్రతి ఒక్కరు నువ్వులపిండితో శరీరము రుద్దుకొని స్నానము చేయుదురు. నూనె,

సప్తగిరి విక్రేతలు

అనంతపురం జిల్లా

శ్రీ కె. ఆర్. భాస్కరచెట్టి,
22/110, మెయిన్‌రోడ్డు,
గుంతకల్లు - 515 803.

శ్రీ సి. ఆర్. రామచంద్రరావు,
అమర్ న్యూస్ ఏజన్సీ,
అమాదగురు - 515 556.

శ్రీ ఎమ్. నాగరాజు,
న్యూస్ ఏజెంటు, వాడియంపేట,
గార్లదిన్నె - 515 731.

శ్రీ కె. నారాయణమూర్తి,
జర్నలిస్టు, పామిడి - 515 775.

శ్రీ పి. వి. జగన్నాథగుప్తా,
జనరల్‌మర్చంటు, అగలి - 515 311.

శ్రీ వి. చంద్రశేఖర్,
ఏజెంటు అండ్ కరస్పాండెంటు,
C/o శ్రీ జె. జాతప్ప, సోడాషాపు-
న్యూబస్‌స్టాండు, తాడిపత్రి-515 411.

శ్రీ జి. నారాయణ,
ఆంధ్రజ్యోతి ఏజెంటు, 14 వ వార్డు,
ఉరవకొండ పోస్టు.

శ్రీ కె. ఎన్. కుమారస్వామి,
(కుమార్ ఏజన్సీస్), ఎ.పి.ఎస్.ఆర్.టి.సి.
బుక్‌స్టాల్, పెనుకొండ - 515 110.

శ్రీ ఎమ్. జాదవప్రకాశ్‌రావు,
C/o శ్రీ ఎమ్. జి. నాగోజీరావు,
దుర్గమ్మ టెంపుల్ స్ట్రీట్, ధర్మవరం పోస్టు.

ఆదిలాబాద్ జిల్లా

శ్రీ ఎ. క్రిష్ణయ్య,
ఆయుర్వేదిక్ డాక్టరు, బాలాజీవాడ,
నిర్మల్ - 504 106.

శ్రీ బి. శ్రీనివాస్,
శ్రీరామా బుక్‌హౌస్, బస్‌స్టాండు,
ఆదిలాబాద్ - 504 001.

శ్రీ వడ్లూరి లక్ష్మీనరసయ్య,
డి-641, బి. జోన్, రామకృష్ణాపురం-504 301.

శ్రీ చిట్కుల శంకరగుప్తా,
C/o మంచిర్యాల గూడ్సుట్రాన్సుపోర్టు
బ్రాంచ్, (వయా) మంచిర్యాల,
లక్సెట్టిపేట - 504 215.

కడప జిల్లా

శ్రీ బి. రామమోహన్‌మూర్తి,
28-88, రామేశ్వర అగ్రహారం,
ప్రొద్దుటూరు-516 360.

శ్రీ పి. సూర్యప్రకాష్‌బాబు,
S/o శ్రీ పి. వి. రామప్ప,
విజయాస్టోర్సు, పులివెందుల - 516 390.

శ్రీ సి. సుబ్బరత్నం,
పద్మావతీఏజన్సీస్, 10-277, బెల్లంమండివీధి,
కడప - 516 001.

శ్రీ సి. పి. వరలక్ష్మి,
C/o శ్రీ పి. సుబ్బారావుగుప్తా,
న్యూస్ ఏజెంటు, రాజంపేట-516 115.

శ్రీ సామా వెంకటసుబ్బయ్య,
S/o శ్రీ ఎస్. సుబ్బారాయుడు,
నూకలపెద్దయ్య వీధి, పుల్లంపేట-516 107.

కర్నూలు జిల్లా

M/s పాణ్యం సిమెంటు కో-ఆపరేటివ్
స్టోర్సు లిమిటెడ్, సిమెంటునగర్ పోస్టు,
బుగ్గన్నపల్లి ఆర్. ఎస్. 518 206.

శ్రీ ఎ. సుబ్రహ్మణ్యం,
25-244, సంజీవనగర్, నంద్యాల 518 501.

శ్రీ ఎస్. లక్ష్మీనారాయణ,
M/s శ్రీ సాయిరామ్ స్టోర్సు,
ఆదోని - 518 301.

శ్రీ డి. శ్రీనివాసమూర్తి,
రిటైర్డు డిప్యూటీ తాసీల్దారు, 11-49, కృష్ణ
నగర్, ఎంప్లాయిస్ హౌసింగ్ కాలనీ,
బిహైండ్ బిర్లా కంపెనీ, కర్నూలు-518 002.

శ్రీ బి. రఘునాథరెడ్డి,
S/o శ్రీ బి. సి. సుబ్బారెడ్డి,
తిరుమల ఎంపోరియం, కాలేజీరోడ్,
ఆత్మకూరు - 518 422.

శ్రీ పి. చంద్రశేఖర్,
S/o శ్రీ పి. కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి,
రిటైర్డు తెలుగు పండిట్, 17-67, కాలేజీరోడ్,
నందికొట్కూరు - 518 401.

శ్రీ తల్లం సుధాకర్, 3/10, క్రొత్తపేట,
ప్రత్తికొండ - 518 380.

కరీంనగర్ జిల్లా

శ్రీ ఎ. శ్రీనివాసాచార్య,
C/o శ్రీ పైడి మల్లయ్య,
5-5-34, శివాలయం వీధి, కరీంనగర్.

శ్రీ ఎస్. ఓటూరి రాజేశ్వర్,
4-760, లారీ ఓనరు, ఎ. పి. ఆర్. 1482,
అజంతా ట్రాన్స్‌పోర్టు, జగిత్యాల-505 327.

శ్రీ డి. కిష్టయ్య,
న్యూస్‌పేపరు ఏజెంటు, జమ్మికుంట-505122.

శ్రీ వై. రాజలింగం పంతులు,
బద్ధం ఎల్లారెడ్డి నగర్, సిరిసిల్లా - 505 301.

శ్రీ గోవర్ధనగిరి వెంకటాచార్య,
C/o లక్ష్మణాచార్య,
న్యూస్‌పేపరు ఏజెంటు, పెద్దపల్లి-505 172.

శ్రీ పై. తులసీదాసు,
S/o శ్రీ పై. రాజలింగం పంతులు,
C/o శ్రీ ఉమామహేశ్వర కట్‌పీస్ క్లాత్
సెంటరు, టెంపుల్‌రోడ్డు, వేములవాడపోస్టు.

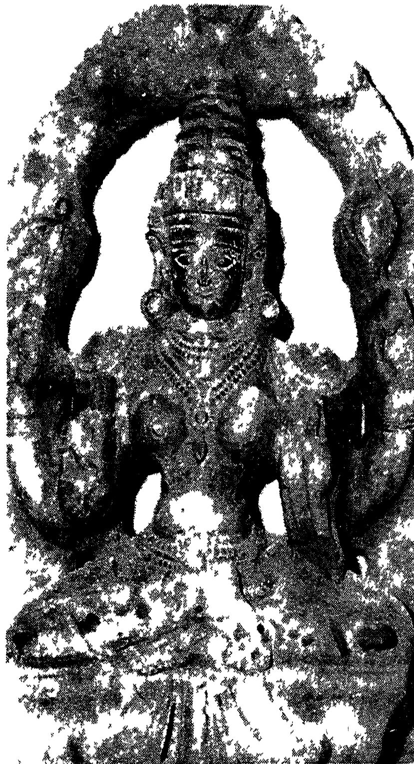

వేంకటేశ్వర లీలలు

అనాదిగా ఎందరెందరో తిరుమల శ్రీ వేంకటేశ్వరుని పరమభక్తులు. ఆ భక్తులందరికి శ్రీ వేంకటేశ్వరుని మహిమలూ, లీలలూ నిత్యమూ తమ అనుభవంలో ఉన్నవే. శ్రీ వేంకటేశ్వరుని లీలలను తెలిపే అలాంటి అద్భుత గాథలలో ఇదొక్కటి.

పదిహేడవశతాబ్దం చివరిరోజులవి. కర్నూలుమండలంలో భానుముక్కల అనే గ్రామం ఉండేది. అది శ్రీ భ్రమరాంబా మల్లికార్జునుల దివ్యక్షేత్రమైన శ్రీశైలమునకు దగ్గరలో వుంది. ఆళ్లగడ్డఎల్లమరాజు ఆగ్రామకరణం. ఆ గ్రామ మొక్కటే కాదు. ఆచుట్టుప్రక్కల రామాపురం పాములపాడు మున్నగు ఊళ్లన్నీ ఆయన అధికారంలోనే ఉండేవి. ఎల్లమరాజు ఎంత సంపన్నుడో అంతత్యాగి. నిరతాన్నదాత. ఎవరు ఏవేళ ఏది అడిగినను ఇవ్వగల సమర్థుడు.

ఆతడు ఎంతటిదాతో అంతటి పరమ భక్తుడుకూడ. ఆతని ధర్మపత్ని లక్ష్మమ్మ సాక్షాత్తు లక్ష్మీదేవి. భర్తతలలో నాలుక. అతిథులు ఎవరు ఏవేళ వచ్చినను వండి వడ్డింపగల అపర అన్నపూర్ణ. వారి ఇల్లు ఎల్లప్పుడు అతిథి అభ్యాగతులతో సందడిగా ఉండేది. వారి ఇలువేలుపు తిరుమల శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు. వారుభయులు నిత్యమూ శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి వారిని భక్తియుక్తులతో కొలిచేవారు. శ్రీస్వామి వారి కిష్టమైనశనివారాల్లో ఆదంపతులిద్దరు తెల్లవారుఝాముననే లేచి తలస్నానం చేసేవారు. ధూపదీప నారికేళ నైవేద్యంతో భక్తితో పూజించేవారు. ఇక శ్రావణ శని వారాల్లో సరేసరి. ఇంటికి ఏ అతిథి వచ్చినా ఆ ఎల్లమరాజు దంపతుల దృష్టికి వారిలో శ్రీ వేంకటేశ్వరుడే దర్శనమిచ్చేవాడు. ఆ దంపతులకు తిరుమల వేంకటేశుని

పార్వతీదేవి

ఎల్లమరాజు ప్రతిష్ఠించిన
శ్రీ కాశీవిశ్వేశ్వరుడు

నిరతాన్నదాత ఎల్లమరాజు

— జూలకంటి బాలసుబ్రహ్మణ్యం

వరంతో కల్గిన గారాలబిడ్డ వెంకటప్ప. ఐదేండ్లవాడు. ఆ బిడ్డ భగవంతుని అవతారమని నమ్మేవారు.

ఒకానొకరోజు, మండువేసవి. కొందరు యాత్రికులు శ్రీశైల భ్రమరాంబా మల్లికార్జునులను దర్శించి, వేంకటాచలపతి దర్శనార్థమై తిరుపతికి పోతూ దారిలో భానుముక్కల గ్రామం చేరుకున్నారు. సుమారు ఉదయం పదకొండు గంటలవేళ. అప్పటికే ఎండతీవ్రత హెచ్చింది. క్రింద కాళ్ళు కాలుతున్నాయి. పైన తల మాడుతున్నది. ఆకలి దప్పుల బాధ ఎక్కువైంది. ఇక ప్రయాణం సాగింపలేక ఆభక్తబృందం గ్రామస్థులను విచారించారు. ఇది ఏ వూరు నాయనా? ఈ ఊళ్ళో అన్నంపెట్టి ఆకలి పోగొట్టే పుణ్యాత్ము లెవరైనా ఉన్నారా? అని. అయ్యో! నిరతాన్నదాత ఎల్లమరాజు గారిపేరు మీరు వినలేదా? ఆమహానుభావునిది ఈ ఊరే. మీకు షడ్రసోపేతమైన ఆతిథ్యం లభింపగలదని నేరుగా ఎల్లమరాజు గారింటికి దారి చూపించారు ఆ ఊరి కాపులు.

అతిథులకోసం ఎదురుచూస్తున్న ఆ దంపతులకు మహదానందం కల్గింది. మన భాగ్యం పండిందని వారిని ఆహ్వానించారు. కాళ్లకు నీళ్ళిచ్చి అందరికి చల్లని మజ్జిగ నిచ్చి సేద తీర్చుకొమ్మని ప్రార్థించారు. ఆయాత్రికులకు వారి ఆదరణను చూచి ప్రాణంలేచి వచ్చినట్లయింది. అమ్మయ్య! అని అలసట తీర్చుకొన్నారు. అంతలో ఇల్లాలు లచ్చమ్మ అతిథులకై మంచి రుచికరములైన వంటలు సిద్ధం చేస్తూ వుండినది. అతిథులు స్నానాదికములు ముగించుకొని తలముంగిట ఎల్లమరాజుతో ముచ్చటించుకొనుచుండిరి.

ఇంతలో పెరటిలో ఆడుకొనుచున్న కొడుకును సర్పము కాటువేసింది. ఈ దుర్ఘటన కంటపడిన లక్ష్మమ్మ వెంటనే ఏమీ పాలుపోక భర్తనుమాత్రం లోపలికి పిలి

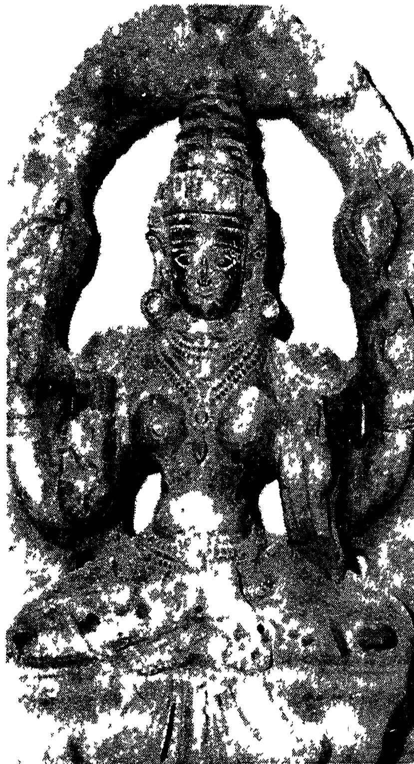
[41 వ పేజీలో]

వేంకటేశ్వర లీలలు

అనాదిగా ఎందరెందరో తిరుమల శ్రీ వేంకటేశ్వరుని పరమభక్తులు. ఆ భక్తులందరికి శ్రీ వేంకటేశ్వరుని మహిమలూ, లీలలూ నిత్యమూ తమ అనుభవంలో ఉన్నవే. శ్రీ వేంకటేశ్వరుని లీలలను తెలిపే అలాంటి అద్భుత గాథలలో ఇదొక్కటి.

పదిహేడవశతాబ్దం చివరిరోజులవి. కర్నూలుమండలంలో ఖానుముక్కల అనే గ్రామం ఉండేది. అది శ్రీ భ్రమరాంబా మల్లికార్జునుల దివ్యక్షేత్రమైన శ్రీశైలమునకు దగ్గరలో వుంది. ఆళ్లగడ్డఎల్లమరాజు అగ్రామకరణం. ఆ గ్రామ మొక్కటే కాదు. ఆచుట్టు ప్రక్కల రామాపురం పాములపాడు మున్నగు ఊళ్లన్నీ ఆయన అధికారంలోనే ఉండేవి. ఎల్లమరాజు ఎంత సంపన్నుడో అంతత్యాగి. నిరతాన్నదాత. ఎవరు ఏవేళ ఏది అడిగినను ఇవ్వగల సమర్థుడు.

ఆతడు ఎంతటిదాతో అంతటి పరమ భక్తుడుకూడ. ఆతని ధర్మపత్ని లక్ష్మమ్మ సాక్షాత్తు లక్ష్మీదేవి. భర్తతలలో నాలుక. అతిథులు ఎవరు ఏవేళ వచ్చినను వండి వడ్డింపగల అపర అన్నపూర్ణ. వారి ఇల్లు ఎల్లప్పుడు అతిథి అభ్యాగతులతో సందడిగా ఉండేది. వారి ఇలువేలుపు తిరుమల శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు. వారుభయులు నిత్యమూ శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి వారిని భక్తియుక్తులతో కొలిచేవారు. శ్రీ స్వామి వారి కిష్టమైనశనివారాల్లో ఆదంపతులిద్దరు తెల్లవారుఝాముననే లేచి తలస్నానం చేసేవారు. ధూపదీప నారికేళ నైవేద్యంతో భక్తితో పూజించేవారు. ఇక శ్రావణ శని వారాల్లో సరేసరి. ఇంటికి ఏ అతిథి వచ్చినా ఆ ఎల్లమరాజు దంపతుల దృష్టికి వారిలో శ్రీ వేంకటేశ్వరుడే దర్శనమిచ్చేవాడు. ఆ దంపతులకు తిరుమల వేంకటేశుని

పార్వతీదేవి

ఎల్లమరాజు ప్రతిష్ఠించిన శ్రీ కాశీవిశ్వేశ్వరుడు

నిరతాన్నదాత ఎల్లమరాజు

— జూలకంటి బాలసుబ్రహ్మణ్యం

వరంతో కల్గిన గారాలబిడ్డ వెంకటప్ప. ఐదేండ్లవాడు. ఆ బిడ్డ భగవంతుని అవతారమని నమ్మేవారు.

ఒకానొకరోజు, మండువేసవి. కొందరు యాత్రికులు శ్రీశైల భ్రమరాంబా మల్లికార్జునులను దర్శించి, వేంకటాచలపతి దర్శనార్థమై తిరుపతికి పోతూ దారిలో ఖానుముక్కల గ్రామం చేరుకున్నారు. సుమారు ఉదయం పదకొండు గంటలవేళ. అప్పటికే ఎండతీవ్రత హెచ్చింది. క్రింద కాళ్ళు కాలుతున్నాయి. పైన తల మాడుతున్నది. ఆకలి దప్పుల బాధ ఎక్కువైంది. ఇక ప్రయాణం సాగింపలేక ఆ భక్తబృందం గ్రామస్తులను విచారించారు. ఇది ఏ వూరు నాయనా? ఈ ఊళ్ళో అన్నంపెట్టి ఆకలి బోగొట్టే పుణ్యాత్ము లెవరైనా ఉన్నారా? అని. అయ్యో! నిరతాన్నదాత ఎల్లమరాజు గారిపేరు మీరు వినలేదా? ఆమహానుభావునిది ఈ ఊరే. మీకు షడ్రసోపేతమైన ఆతిథ్యం లభింపగలదని నేరుగా ఎల్లమరాజు గారింటికి దారి చూపించారు ఆ ఊరి కాపులు.

అతిథులకోసం ఎదురుచూస్తున్న ఆ దంపతులకు మహదానందం కల్గింది. మన భాగ్యం పండిందని వారిని ఆహ్వానించారు. కాళ్లకు నీళ్ళిచ్చి అందరికి చల్లని మజ్జిగ నిచ్చి సేద తీర్చుకొమ్మని ప్రార్థించారు. ఆ యాత్రికులకు వారి ఆదరణను చూచి ప్రాణంలేచి వచ్చినట్లయింది. అమ్మయ్య! అని అలసట తీర్చుకొన్నారు. అంతలో ఇల్లాలు లచ్చమ్మ అతిథులకై మంచి రుచికరములైన వంటలు సిద్ధం చేస్తూ వుండినది. అతిథులు స్నానాదికములు ముగించుకొని తలముంగిట ఎల్లమరాజుతో ముచ్చటించుకొనుచుండిరి.

ఇంతలో పెరటిలో ఆడుకొనుచున్న కొడుకును సర్పము కాటువేసింది. ఈ దుర్ఘటన కంటపడిన లక్ష్మమ్మ వెంటనే ఏమీ పాలుపోక భర్తనుమాత్రం లోపలికి పిలి

[41 వ పేజీలో]

జానపదసాహిత్యంలో పురాణాలు

చిగిచర్ల కృష్ణారెడ్డి

సాహిత్యంలో శిష్టసాహిత్యమని, జానపదసాహిత్యమని, రెండువిభాగాలున్నాయి. శిష్టసాహిత్యం వ్యక్తి సృష్టి. జానపద సాహిత్యం సమూహ సృష్టి. పురాణం అన్న సాహిత్య ప్రక్రియ సంస్కృతభాషలో శిష్ట సాహిత్య స్థాయిని పొందింది. దీన్నే "మైథాలజీ" అంటారు. చరిత్రకు పూర్వ దశల్లో మానవసంస్కృతి, సామాజిక విలువలు, మానవుల అవగాహన వీటిని ప్రతిబింబించే రచనలు ప్రపంచంలోని అన్ని భాషల్లోనూ మౌఖిక సాహిత్యంగా ప్రజల నోళ్లలో, పెద్దమ్మలు చెప్పే కథల్లో, పాడిచే చాటువల్లో పాడుకొనే పాటల్లో మిగిలి వుంటాయి. పుక్కిటి పురాణమని, కట్టుకథ లని చాలా తేలిగ్గా తీసికొనే ఈ వాఙ్మయింలో మానవుడు సృష్ట్యాది నుంచీ ఎలా ఎలా పరిణమిస్తూ వచ్చాడో ప్రకృతిని ఎలా విశ్లేషించాడో తమ ఉనికిని ఎలా గుర్తించాడో అన్న విషయాలే ఏ భాషలోనైనా పురాణ ఇతిహాసాలపేరిట కర్మకాండలతో ముడిపడి ప్రజల అలవాట్లలో మిళితమై జీవితంలో భాగమై వారి కార్యకలాపాలకు తాత్త్విక ప్రేరణగా మిగిలివుంటాయి.

పురాణంలో వస్తువుకి సంబంధించినంత వరకు శిష్టజానపద వాఙ్మయాలలో భేదం తక్కువే కానీ, రూపంలో మాత్రం జానపద పురాణాలు కొన్ని ప్రత్యేకతల్ని కల్గి వున్నాయి. ఒక్కోసారి దీని ప్రభావం వస్తు స్వరూప అవగాహన మీద కూడా పడుతుంది. ఎప్పటికప్పుడు మానవుడు తన జీవితంలో వస్తున్న పరిణామాన్ని తనచుట్టూవున్న పరిసరాల్ని, వ్యక్తుల్ని, స్వభావాల్నిపురాణ కథలోకి ఎక్కించటంవలనే జానపద పురాణంలో శిష్టుల పురాణంలో లేని ఒక నిత్య పరిచయలక్షణం కొట్టవచ్చినట్లు కన్పిస్తుంది.

సంస్కృతంలో 18 పురాణాలున్నాయి. (అష్టాదశ పురాణాలు) వాటిలో భారత భాగవతాలు జానపదులకు చాలా పరిచయమైన వున్న వస్తువులు. ఇతిహాసాల్లో రామాయణం ఎక్కువ ప్రీతిపాత్రమైంది. రామాయణం కథాగమన రీతిలో కావ్యమే అయినా పురాణ ప్రసిద్ధివున్న ఇతివృత్తమైంది. జానపదులు ఎక్కువగా పాడుకొనే పాటలు రామాయణ భారత భాగవతాల్లోనివి.

కానీ నిమ్న జాతుల్లో దేశీయతా ముద్ర వున్న ఇతర పురాణాలు అనేకం వున్నాయి. ఉదాహరణకు ఆసాది వాళ్ళలో ప్రచారంలో వున్న మాతాపురాణం శాక్తేయ మతానికి సంబంధించింది. అతిప్రాచీనమైన మాతృస్వామ్య సమాజాన్ని ప్రతిబింబింపచేసే "శక్తి" పుట్టుపూర్వోత్తరాలకు సంబంధించిన కథలు శిష్టులకంటె భిన్నంగా జానపదుల్లో మాత్రమే వుంది. ఆదిపరాశక్తి ఒక గుడ్డు పెట్టిందని, ఆ గుడ్డులోంచి బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులు పుట్టారని చెప్పే "ముగ్గురమ్మల మూలపుట్టమ్మ" కథ జానపదులకు మాత్రమే తెలుసు. మాతాపురాణం పేరిట తెలంగాణా ప్రాంతంలో బావనీలు(బైండ్లు) పాడేపాట, శాక్తేయం వీరశైవం పడ్డ మత పరమైన సంఘర్షణను సూచించేది. ఆసాది వాండ్లు రాయలసీమలో 'పెద్దమ్మకథ' అనే పేరిట దీన్ని పాడతారు.

ఆదిలాబాద్ ప్రాంతంలో నివసిస్తున్న 'గోండు' జాతిప్రజల్లో ప్రచారంలోవున్న 'కాలికంకలీ' కథకూడా ఈ కోవకు చెందిందే.

'మేరుపర్వతం మీద దేవతలంతా సమావేశమైనారట. 'పాపినరంజన్‌వెన్' అన్న పురుషదేవత నేనే సర్వాధికుణ్ణి అన్నాడట. 'నిరానింజన్‌వెన్' అన్న స్త్రీదేవత నేనే నన్నది. వారి దృష్టులు కలిస్తే ఆమె గర్భవతి అయిందట. ఆమెకొక కూతురు జన్మించిందట. [illegible] కలి.' అది నీరు తేవటానిక ఏటికెళ్లి 'ఋషి శరత్' అన్న వాడు దంతధావనం చేసుకొని పారవేసిన 'ఆకు' నీటిలో కొట్టుకొనివచ్చిన దాన్ని నమలి తిన్నందువల్ల గర్భం ధరించింది. ఆమె 12 కళ్ళాల గోండుదేవతల్ని, 33 కళ్ళాల తెలుగుదేవతల్ని, 32 కళ్ళాల మరాట దేవతల్ని కన్నదట. ఈ గోండు జాతి వంశపురుషుడు 'పెహందిలింగాల్'. మొహమి అన్నపురాతన గరుడపక్షి గ్రుడ్డు పెడితే అందులోనుండి వీడూ, పాండురాజు పుట్టారట.

పెహందిలింగాల్ అనే గోండుల మూల పురుషుడొకడున్నాడని 33 కళ్ళాల తెలుగు దేవతల్ని 'కలాకంకలి' కన్నదని చెప్పే ఈ కథ, గోండులకు తెలుగులకువున్న చారిత్రక సంబంధానికి గురించి చరిత్ర చెప్పిన ఎన్నో విషయాల్ని అందిస్తోంది. ఇలాగే జానపదుల్లో కుమారస్వామికథ చాలా ప్రచారంలో వుంది.

రత్నభల్లాణుడన్న రాజుకొడుకు వీరరుద్రుడు యోనిజుడై జన్మించటాని కిష్టం లేక గుమ్మడి పండులో నుండి పుట్టినట్లుంది. ఈ గుమ్మడిపండు ఒక దృష్ట్యా ప్రతీక. మరొక దృష్ట్యా చిహ్నం. గుమ్మడితోట తెల్లుతోట ఒకటే. ఇది కుమారస్వామికథలో వుంది. తెల్లుతోటకు సంస్కృత నామం కాశవనం. కాశమూ ఆకాశమూ ఒక్కటే. అనంతత్వానికి అనంత తత్త్వానికి అది ప్రతీక. ఇందుకే ఉపనిషత్తులో ఆకాశం నుండి జీవసృష్టి జరిగిందని చెప్పబడగా బ్రహ్మసూత్రకారుడు ఆకాశమంటే "పరబ్రహ్మ పదార్థ"మని నిర్ధరించాడు. సువర్ణకాశవనానికి బంగారు రంగులోవున్న గుమ్మడిపండ్ల తోట తన అనుభవంలో వున్న దాన్ని తెలుగు జానపదకవి తీసుకొన్నాడు. అలాగే గుమ్మడి

(39 వ పేజీలో)

రాయ లేలిన రాయదుర్గంలోని

ప్రసన్న వేంకటేశ్వరస్వామి దేవాలయం

రాయలసీమలో పేరు గాంచిన శిలా దుర్గ మీ రాయ దుర్గం. మహామంత్రి తిమ్మ రుసు తమ్ముడు గోవింద మంత్రిని రాయ దుర్గ పాలకునిగా నియమించి అతనికి తోడుగా పాలెగాండ్ర అల్లర్లను అణచమని భూపతిరాయని కూడా యీ ప్రాంతానికి పంపాడు కృష్ణదేవరాయలు. కొంతకాలం గడిచాక బలాన్ని పుంజుకున్న భూపతి రాయడు అల్లరి మూకలను అణచివేసి తానే పాలకుణ్ణని ప్రకటించు కున్నాడు. అందువలననే యీరాయ దుర్గానికి భూపతి రాయుని కొండ అనే నామాంతరము కూడా వున్నది. క్రీ॥ శ॥ 1565 లు జరిగిన తాళి కోట యుద్ధానంతరం యీ దుర్గం కోనేటి నాయకుని కుమారుడు వెంకటపతి నాయ కుని అధీనంలోకి వచ్చింది. ఆ తరువాత కొద్దికాలం టిప్పుసుల్తాన్ పాలన క్రింద వుండి 1800 సం॥ములో బ్రిటీషు పాలకుల హ స్త గత మెంది.

పాడు పడిపోయి శిథిలావస్థలో నున్న యీ కోట ద్వారము దాటి లోపలకు ప్రవే సిస్తే పూజా పునస్కారములు లేని అనేక దేవాలయాలు దర్శనమిస్తాయి. కాని వాటిలో నిత్య నై వేద్యములతో విలసిల్లు తున్నది

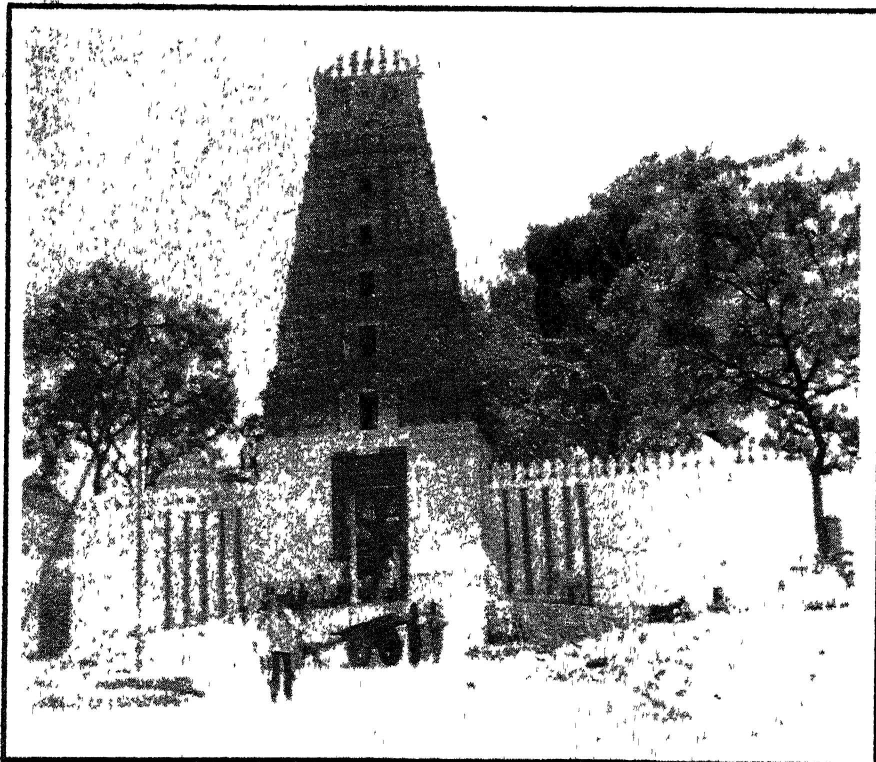
ఒక్క ప్రసన్న వేంకటేశ్వర స్వామి దేవా లయము మాత్రమే.

దీని కొక యథార్థమైన స్థల పురాణ మున్నది. మొదట అరణ్యముగా వున్న యీ ప్రాంతానికి అనాటి ఏలిక వేంకట పతి నాయకుడు స సైన్యము గా వేటకు వచ్చి ఒక ప్రాంతములో డేరా వేసుకున్నా డట. వేట బడలికతో ఒడలు మరచి నిద్రి స్తున్న వేంకటపతి నాయకుని ఎవరో వీపు తట్టి లేపి యీ ప్రాంతములో వేంకటేశ్వర లక్ష్మి పద్మావతి తాయారు విగ్రహా లున్నాయి అని చెప్పినట్లు కల వచ్చింది. తెల్లవారిలేచి తనవారి కందరకూ ఆ విషయం తెలిపి, అ పగలెల్లా స్వామివారి ప్రార్థనలతో గడిపి, ఏప్రదేశములో ఆవిగ్రహాలున్నాయో తెలుప వలసిందిగా ప్రార్థించి రెండవరాత్రి నిద్రించాడు. తిరిగి ఆ రాత్రి స్వామివారు స్వప్నములో దర్శనమిచ్చి నీ డేరా క్రిందనే మేమున్నాము. మమ్ములను వెలికి తీసి ప్రతిష్ఠ జరిపించమని అనుజ్ఞ యిచ్చి స్వామి వారు అదృశ్యమైనారు.

పణితపు వాగేశ్వరరావు

తెల్లవారగనే వేంకటపతి నాయకుడు తన భార్యలతో పూజాదికములను ముగించి బ్రాహ్మణోత్తములు వేదపఠనం గావించు చుండగా, తన డేరా క్రింద త్రవ్వించగా అక్కడ స్వామివారు అమ్మవార్లతో సహా పరుండివున్న విగ్రహాలు లభించాయి. వెంకటపతి నాయకుని ఆనందానికి అవధులు లేవు. వెంటనే రాయదుర్గ ప్రజలను ఆహ్వా నించి దేవాలయ నిర్మాణము గావించి, ఒకానొక శుభ ముహూర్తాన వేదఘోషలు మిన్ను ముట్టుచుండగా ఆ విగ్రహాలను సశాస్త్రీయంగా ప్రతిష్ఠ జరిపించాడు.

అప్పుడు బళ్ళారి జిల్లాలో వున్న యీ ప్రాంతానికి కలెక్టరు ఆస్తికుడైన "సర్ థామస్ మన్రో" అనే తెల్లదొర. వారి స్వామి వారి మహత్తువిని యథార్థం తెలుసు

గాలిగోపుర దృశ్యం

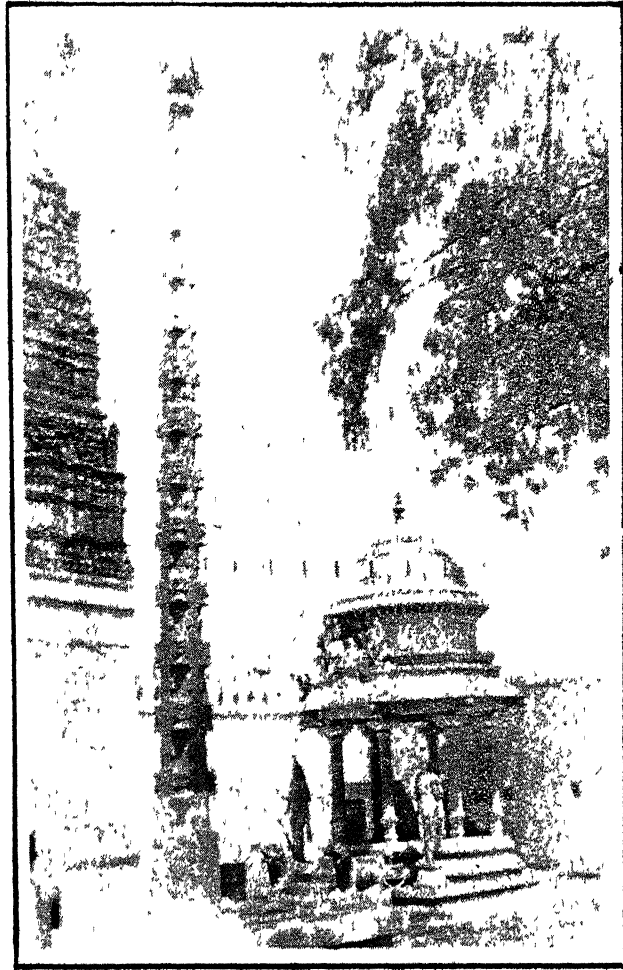
కొనేందుకు తాను స్వామి వారిని దర్శించు కోవాలని అర్చక బృందానికి కబురు పంపాడు. ఆ కాలంలో పాశ్చాత్యులకు దేవాలయ ప్రవేశం వుండేది గాదు. అందు వలన అర్చక బృందమంతా కలెక్టరు మన్రోకు, తాము దేవాలయంలో ప్రవేశిస్తే మేము తిరిగి సంప్రోక్షణ జరిపించ వలసి వస్తుందనీ, దానికి చాలా డబ్బు ఖర్చు అవుతుందనీ, సవినయంగా మనవి చేసు కొన్నారు.

కాని పరమ ఆస్తికుడైన ఆ తెల్లదొర కియ్యకొనక, ఏమైనా సరే తను, స్వామిని దర్శించి తీరాల్సిందేనని సంప్రోక్షణకు ఎంత ఖర్చయినా తానే యిస్తాననీ పట్టుబట్టగా అర్చక బృందము తలవంచక తప్పలేదు అధికారం ముందు.

చివరకు ఒక రోజున "కలెక్టరు మన్రో భార్యా సమేతంగా స్వామివారి దర్శన మునకై బయలు దేరి గాలిగోపురద్వారము లోకి రాగానే, దేవాలయ ప్రధాన ద్వారము వద్ద 7-8. సం॥ల అందమైన బాలుడు ఊర్ధ్వ పుండ్రములతోనూ, శరీరమంతా అలంక రణలు మెరసిపోతూ వుండగా చిరునవ్వుతో నిలబడి వుండి కనబడ్డాడు కలెక్టరు గారికి.

నెమ్మదిగా ఆ తెల్లదొర ప్రధాన ద్వార మును సమీపించి ఆ బాలుని తప్పు కొమ్మన్నాడు.

అర్చక బృందమూ, ప్రక్కనున్న గ్రామ పెద్దలూ ద్వారంలో ఎవరూ లేక తప్పుకో మంటాడేమిటి! అని ఆశ్చర్య పోతున్నారు. విచిత్రమేమిటంటే ఆ బాలుడు తెల్లదొరకు తప్ప మరెవ్వరికీ కనుబడుట లేదు. తిరిగి మరలా ఆ తెల్లదొర తప్పుకో వయ్యా లోప లకు వెళ్ళాలి అనగానే ప్రధానార్చకులైన శ్రీనివాసాచార్యులు గ్రహించి, నెమ్మదిగా లోపలకు వెళ్ళి చూడగా అమ్మవార్ల మధ్య నున్న స్వామి వారి విగ్రహము కనబడుట లేదు. వెంటనే వారు వెలుపలకు వచ్చి కలె క్టరు గారితో అయ్యా తమకు ద్వారములో దర్శన మిస్తున్నది స్వామి వారే. లోపల

ఏకశిలా ధ్వజ స్తంభము మరియు కళ్యాణమండపము

స్వామి వారి విగ్రహం లేదు. అని తెలుప గానే ద్వారంలోని బాలుడు అంతర్ధానమై పోయాడు.

అప్పుడా తెల్లదొర మన్రోగారు తన అదృ ష్టానికి పొంగిపోతూ స్వామివారి సంప్రో క్షణకు కావలసిన ధనమిచ్చి, స్వామివారికి ప్రసన్న వేంకటేశ్వరస్వామి అని నామ కర ణము జరిపి, ఆనాటి రాయదుర్గం తాలూకా, (యీనాటి కణేకల్లు తాలూకాలో వున్న) కొంత పొలాన్ని స్వామివారి నిత్యనైవేద్య ములకు వ్రాసి యిచ్చి తన భక్తిని వ్యక్త పరచు కున్నాడు.

ప్రస్తుతం యీ పొలాన్ని ఎండోమెంటు వారు స్వాధీన పరచుకొని, సంవత్సరమునకు రెండు వేల రూపాయలు దేవాలయానికి చెల్లిస్తున్నారు.

ప్రతి సంవత్సరమూ వైశాఖ బహుళ విదియనాడు ఇక్కడ బ్రహ్మాండమైన తిరు ణాల జరుగుతూ వుంటుంది. యీ దేవా లయం ముందు సుమారు 70 అడుగుల ఎత్తు గల ఒకే రాతి ధ్వజ స్తంభము సశిల్పముగా నిలబెట్టబడి వున్నది. బహుశః ఆంధ్రదేశములో యింత పెద్ద రాతి ధ్వజ స్తంభము లేదేమో! అంత బారు రాతిని ఎలా తెచ్చారో ఎలా నిలబెట్టారో అది ఆనాటి మహా శిల్పులకే తెలియాలి.

దీని ప్రక్కనే చక్కని పనితనముతో కట్టబడిన కల్యాణమంటప మున్నది. దీనిని రాయదుర్గ వాస్తవ్యులు పి. నారాయణగారు శేష భట్టరుగారు కలిసి వసూలు చేసిన చందాతో నిర్మింప జేశారట. ఈ దేవా లయం ముందు తిరుమల తిరుపతి దేవ స్థానం వారి ద్రవ్య సహాయముతో నిర్మించ బడిన విశాల మంటపమున్నది. దీనిలోనే నేటికీ వివాహాది శుభ కార్యములు జరుగు తూనే వున్నాయి.

ఈ దేవాలయమునకు ఎడమవైపుగా కొండ క్రింద వేంకటపతి నాయకుని తాత్రల కాలములో నిర్మించబడిన పురాతన "జంబు కేశ్వరస్వామి" దేవాలయమున్నది. దీనిలో

సప్తగిరి విక్రేతలు

కృష్ణా జిల్లా

శ్రీ కె. వీరేశ్వరరావు,
బుక్‌షాప్, కైకలూరు - 521 333.

శ్రీ కందుకూరు పార్థసారధి,
రామానుజకూటం, బచ్చుపేట,
మచిలీపట్నం - 521 001.

శ్రీ కంచెర్ల వెంకటపిచ్చయ్య,
C/o శ్రీ కె. సుబ్బనారాయణ,
స్వర్ణనాదస్వరవిద్వాన్,
శ్రీనివాసమహల్ దగ్గర,
విజయవాడ - 520 001.

శ్రీ ఆర్. శ్రీనివాసన్,
C/o శ్రీ ఎస్. శ్రీనివాసన్,
16-6-1, గంటువవారివీధి, పూర్ణానందంపేట,
విజయవాడ - 520 016.

శ్రీ వి. రామాచార్యులు,
గాయత్రీ గురుకులం, సాయిమహల్ వద్ద,
ఉయ్యూరు - 521 165.

శ్రీ కపిలవాయి కేశవరావు,
ఏజెంటు, ఆంధ్రపత్రిక, కొండపల్లి పోస్టు.

ఖమ్మం జిల్లా

శ్రీ సి. హెచ్. నాగేశ్వరరావు,
శ్రీనివాస వస్త్రాలయము అండ్ కట్‌పీస్
సెంటరు, మెయిన్‌రోడ్డు, మధిర - 507 203.

శ్రీ ఎస్. వెంకటాచార్యులు,
తెలుగుపండిట్, వి. పి. ఎస్. ధన్‌బాద్
క్వార్టర్సు, రుద్రంపూర్ - 507 119.

శ్రీ బి.ఎస్.ఆర్.సి.హెచ్. గుప్తా,
న్యూస్ ఏజెంటు, కల్లూరు - 507 209.

శ్రీ ఎన్. జనార్దనాచార్యులు,
S/o శ్రీ ఎస్. పట్టాభిరామానుజాచార్యులు,
వాటర్‌టాంకువద్ద, రంగనాయకులగుట్ట,
భద్రాచలం.

గుంటూరు జిల్లా

శ్రీ వి. నరసింహారావు,
సత్యదేవ న్యూస్ ఏజన్సీస్, బాపట్ల.

శ్రీమతి పి. పద్మావతి,
W/o శ్రీ పి. వి. ఆర్. అప్పారావు,
హిందూ ఏజెంటు, పొన్నూరు - 522 124.

శ్రీ జి. గంగాధరరావు,
24-9-1, అగ్రహారం, కోనేటిదగ్గర,
గుంటూరు-522 003.

శ్రీ విద్యాబుక్ హౌస్.
గాంధీచౌక్, ప్రభుత్వ ఆస్పత్రి దగ్గర,
తెనాలి - 522 201.

శ్రీ వి. రామమోహనశర్మ,
న్యూస్ ఏజెంటు, ఆర్. టి. సి. బుక్‌స్టాల్,
రేపల్లె.

శ్రీమతి ఎస్. విజయలక్ష్మి,
విజయలక్ష్మి బుక్‌స్టోర్సు,
చిలకలూరిపేట - 522 616.

శ్రీ అనుమోలు జగన్నాధరావు,
అధ్యక్షులు, కార్యదర్శి,
శ్రీ వేంకటేశ్వర భక్తసంఘం,
నకరికల్లు - 522 615.

శ్రీ పువ్వాడ కోటేశ్వర విరల్‌గుప్తా,
గుప్తా జనరల్ స్టోర్సు, మంగళగిరి.

శ్రీమతి కె. దేవసేన,
న్యూస్ ఏజెంటు, 11-17-19, రామిరెడ్డిపేట,
నరసరావుపేట - 522 601.

శ్రీ వల్లూరి దత్తాత్రేయ ఉమాశంకర్,
S/o శ్రీ వల్లూరి ఆంజనేయులు,
మారుతీ న్యూస్ సర్వీసెస్,
పోస్టుబాక్సు నెం. 203,
6-13-63, 13/1, అరండల్‌పేట,
గుంటూరు - 522 002.

అర్ధ గజము బారు గల దివ్య స్వయం భూ లింగ మున్నది.

మరి కొంత ముందుకు వెళ్తే గణపతి దేవాలయం, ఆంజనేయస్వామి దేవాలయం, వీరభద్రాలయం వుండగా, వీటికి కొద్ది దూరంలో సుమారు 70 అడుగుల ఎత్తుగల సశిల్పముగా నున్న ఏకశిలా ధ్వజస్తంభమున్న విశాలమైన వేణుగోపాల స్వామి దేవాలయమున్నది. ఇది ప్రస్తుతం ఆ గ్రామములోని జూదరులకూ పేకాట గాళ్ళకూ పెట్టని కోటలాగా వున్నది.

యివి కాక కొండమీద మరి కొన్ని దేవాలయాలున్నాయి. వాటిలో చెప్పుకో దగ్గవి కోదండరామన్న దేవాలయం, ఎల్లమ్మ దేవాలయము. యీ ఎల్లమ్మ దేవాలయపు బావి నీరు చాలా ఆరోగ్యప్రద మైనదనీ, సర్వరోగ నివారిణి అని ఆనాటి శాస్త్రకారులు అంగీకరించారు.

ఇన్ని దేవాలయాలలోనూ, ఒక్క ప్రసన్న వేంకటేశ్వరస్వామి వారి దేవాలయగోపు రముమీదతప్ప మరెక్కడా శిల్పమే కానరాదు. యీ గోపురశిల్పము కూడా జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తే హిందూ ముస్లిం సంప్రదాయముల కలయికగా గోచ రిస్తుంది.

యీ కొండపైనున్న "రసిద్ధుల గుట్ట" మీద లభించిన శాసనమును బట్టి ఒకనాడీ రాయదుర్గం, జైనులకు స్థావరముగా వుండే దని తెలుస్తుంది. యింకా యీ శాసనంలో అనేక జైన శిల్పకారుల, శాస్త్రకారుల పేర్లు కూడా చెక్కబడి వున్నాయి. ఇక్కడే వున్న ఒక గోడమీద ఆనాటి జైన విద్యాపీఠము, దానిలో బారులుతీరికూర్చున్న విద్యార్థులూ, బోధన సాగిస్తున్న అధ్యాపకులూ వున్న శిల్పము కూడా వున్నది.

సుమారు 26 వేల జనాభా కల యీ రాయదుర్గం, చేనేత వస్త్రాలకు పుట్టినిల్లూ, కృత్రిమ పట్టుకు పట్టుగొమ్మ.

ఒకనాడు పెద్ద విద్యా కేంద్రంగా విల సిల్లిన యీ రాయ దుర్గంలో, ఒక ఉర్దూ, అరబీకళాశాల, ఒకఅరబిక్ గ్రంథాలయమూ, ఒక జూనియర్ కళాశాల, రెండు ఉన్నత పాఠశాలలూ వున్నాయి. తెలుగు కన్నడ ముల సరిహద్దుగా వున్న యీ శిలా దుర్గం ప్రతివారూ తప్పక చూడదగిన దుర్గం. *

గయాక్షేత్రం

— దర్భా చలమయ్యశాస్త్రి

సంస్కృతములో 'త్రిస్థలీ' అను గ్రంథ రాజము కలదు. దానిని నారాయణభట్టు అను పండితుడు రచించెను. అందు కాశీ, గయా, ప్రయాగ అను మూడు పుణ్యక్షేత్రముల చరిత్ర-మాహాత్మ్యము – చేయవలసిన విధులు చక్కగా వివరింపబడి ఉన్నవి. అదిఆధారముగ గయాక్షేత్రములోని కొన్ని ముఖ్య విషయములు ఆస్తిక మహాశయులకు అందజేయబడుచున్నవి. సం ||

పూర్వకాలమున గయాసురుడను భయంకర రాక్షసుడు కలడు. ధృఢకాయుడు. సుమారు నూరు యోజనముల ఎత్తు, అరువదియోజనముల వెడల్పు కలశరీరి. అతడు కోలాహలపర్వతమందు భయంకర తపస్సు చేయుచుండెను. ఆ తపస్సునకు తపన చెందిన దేవతలందరూ బ్రహ్మలోకమునకేగి ఓ సృష్టికర్తా! బ్రహ్మా! గయాసురుడు తీవ్ర తపస్సు చేయుచున్నాడు. ఆ తపస్తాపమునకు మేమందరము పీడింపబడుచున్నాము. నిన్ను శరణు వేడుచుంటిమి. రక్షింపుము అని బ్రహ్మకు విన్నవించిరి.

పిమ్మట లయకారకుడైన శివుని శరణు పొందుదము రండు, అని బ్రహ్మ దేవతలతో కైలాసమున కేగి శివునకు తమ వ్యథను తెలియజేసెను. అంత శివుడు లోకరక్షకుడైన విష్ణువును ప్రార్థింతమనిచెప్పి, బ్రహ్మాది దేవగణములతో క్షీర సముద్రమునకుపోయి, విష్ణువును స్తుతింపగా విష్ణువు ప్రత్యక్షమై ఓ దేవతలారా! మీరు అందరు ఎందులకు ఇట్లు స్తుతించిరి? నా పని ఏమి? అని అడిగెను. ఆ దేవతలందరూ గయాసురుని తీవ్ర తపస్సును, తమ వ్యథనూ తెలియజేసిరి. ఆ మాట లాలకించిన విష్ణువు వెంటనే గరుడారూఢుడై బ్రహ్మాది దేవతలతో గయుని వద్దకు వచ్చెను.

ఓ గయా! ఎందు నిమిత్తము ఇంత తీవ్ర తపస్సు చేయుచుంటివి? నీ కోరిక ఏమి? వివరింపుము అని పృచ్ఛచేసెను. ఓ దేవా! అన్ని తీర్థములకంటె నా శరీరము మిక్కిలిపవిత్రముగ ఉండవలెననెడికోరికతో ఇంత తీవ్రతపస్సు చేయుచున్నాను. అట్టి వరము నాకు ప్రసాదింపుము. అని గయాసురుడు ప్రార్థింపగా "అట్లే అగుగాక" అని అనుగ్రహించి బ్రహ్మాది దేవతలతో విష్ణువు అంతర్ధానమాయెను.

విష్ణువరప్రభావము వలన పవిత్రత చెందిన గయుని దేహదర్శనంచేత కొందరు, శరీరస్పర్శచేత మరికొందరు బ్రహ్మలోకమునే పొందుచుండిరి. ప్రజలకు యమలోక ప్రసక్తియే లేకుండెను. అంత యమధర్మరాజు తన పరివారముతో బ్రహ్మ లోకమునకు పోయి తమ అధికార శూన్యతను, నిరుద్యోగ సమస్యను బ్రహ్మకు విన్నవించుకొనెను. ఓ పితృపతీ! గయుని శరీరము సర్వతీర్థములకంటె పవిత్రత కలిగి ఉండునట్లుగా విష్ణువు వరమొసంగెను. ఆ కారణంగా ప్రజలకుపితృలోకప్రసక్తిలేకుండెను. అందుచే విష్ణువునే ప్రార్థింతమని పలికి ఆ పితృవర్గముతో బ్రహ్మ విష్ణులోకమునకు ఏగెను.

ఓ దేవాదిదేవా? జనార్దనా! నీ వరప్రభావముచే గయుని దర్శన స్పర్శాదులచే సర్వజనులు బ్రహ్మలోకమునకే పోవుచున్నారు. పితృలోకాధిపతియైన యమునకు పనిపాటలు లేకుండెను. నిరుద్యోగ సమస్య ఏర్పడినది. తగిన ఉపాయము చింతింపుడు అని బ్రహ్మాది దేవతలు విష్ణువుకు విన్నవించిరి. అంత విష్ణువు ఓ నిధాతా! యజ్ఞార్థము పవిత్రమైన ఆ గయుని దేహము యాచింపుము. అది దీనికి తగిన ఉపాయమని చెప్పగా బ్రహ్మ గయాసురుని వద్దకు పోయి ఇట్లు పలుకదొడంగెను.

పృథివ్యాం యాని తీర్థాని
దృష్టాని భ్రమతా మయా,
యజ్ఞార్థం తు న తే తాని
పవిత్రాణి శరీరతః.

త్వయా దేహ పవిత్రత్వం
ప్రాప్తం విష్ణు ప్రసాదతః,
అతః పవిత్రం స్వం దేహం
యజ్ఞార్థం దేహి మేఽసుర.

ఓ గయాసురా! భూలోకములోని పుణ్యతీర్థము లన్నిటిని చూచితినికాని యజ్ఞార్థము నీ శరీరముకంటే పవిత్రమైన తీర్థము మరియొకటి కనబడలేదు. విష్ణుదేవుని యనుగ్రహము వలన నీ దేహమునకు పవిత్రత ఏర్పడినది. అందువలన మా యజ్ఞార్థము నీ దేహమును ఇమ్ము అని బ్రహ్మ యాచించెను. యాగార్థము నా దేహము యాచింపబడుట వలన నాజన్మసార్థకమైనది. నేను ధన్యుడనైతిని తప్పక యిచ్చెదను. స్వీకరింపుడు అని గయుడు పలికి నైఋతి దిగ్భాగమందు ఉత్తరదిక్కుగా శిరస్సు, దక్షిణదిక్కుగా పాదములు ఉండునట్లు కోలాహల పర్వతముమీద పరుండెను.

పిమ్మట ఆ గయుని శరీరమందు బ్రహ్మ యాగము కావించెను. కాని అతని శిరస్సు చలించుచుండెను. ఓ యమరాజా! అతని శిరస్సు చలింపకుండునట్లుగా ఒక శిలనుంచుమని పలికెను. యముడు అతని శిరస్సుపై ఒక బండరాతిని ఉంచెను. కాని అతని శిరస్సు కదలుచునే యుండెను. ఓ శివాది దేవతలారా! మీరందరు ఈ శిలయందు నిశ్చలముగా కూర్చుండుడని బ్రహ్మపలికెను. ఆ శివాదులు కూర్చున్నను అతని శిరస్సు చలించుచునే యుండెను. ఆ వెంటనే బ్రహ్మ విష్ణులోకమునకేగి ఓ విష్ణుదేవా! గయుని శిరస్సు చలింపకుండునట్లుగా అనుగ్రహింపుమని ప్రార్థించెను. అంత విష్ణువు తన మూర్తిని యిచ్చి పంపెను. బ్రహ్మ ఆ మూర్తిని ఆ శిలపై స్థాపించెను. అయినను ఆ శిరస్సు చలించుచునే యుండెను.

అంత బ్రహ్మాది దేవతలచే ప్రార్థింపబడిన విష్ణువు, స్వయముగా వచ్చి ఆ శిలయందు జనార్దన – పుండరీకాక్ష – గదాధర రూపము లతో నివసించెను. ప్రపితామహ-పితామహ-కేదారేశ్వర – కనకేశ్వర రూపములతో బ్రహ్మయు శివుడును,గజరూపములతో వినాయకుడూ నివసించెను. లక్ష్మి సీతపేరుతోను, గౌరి మంగళా అను పేరుతోను ఉండెను. మరియు గాయత్రి, సావిత్రి. త్రిసంధ్య, సరస్వతి, మొదలగు దేవతలందరు గయాసురుని శిరస్సు స్థిరముగా ఉండుటకు ఆ శిలపై నివసించి యుండిరి. సూర్యదేవుడు కూడా నివసించియుండెను. కాని అతని శిరస్సునకు స్థిరత ఏర్పడలేదు. తుదకు ఓ దేవతలారా! ఏల నా శిరస్సునకు స్థిరత

అదృశ్య శక్తి

శిథిలాలయములో
చిమ్మచీకటిలోన
వెలిగించి రెవ్వరో
ఈ చిన్ని దివ్వె!

నట్టనడి సంద్రాన
కొట్టు మిట్టాడేటి
నావపై ప్రసరించి
రెవ్వరో కాంతి!

కారుమబ్బులు, యిరులు
కమ్ముకొనువేళలో
వెలిగించి రెవ్వరో
ఈ వింత మెరపు!

నీరంధ్ర నిశిలోన
నింగిలో తారకను
పొదుపుగా అమరించి
ప్రభలు చిలికింపుచును

చీకటి తెరవెనుక
దాగినా రెవ్వరో
నాకు తెలియగరాని
ఏ వింతశక్తియో!

—బి. వి. నరసింహం

ఏర్పడలేదు? ఎందులకు మోసగింపబడితిని సెలవీయుడు. అని పలుకగా దేవతలు వరము లిచ్చెదము కోరుకొనుము అని పలికిరి.

వెంటనే గయాసురుడు తన వరముల నిట్లు తెలియజేసెను. భూమి, పర్వతములు, చంద్రసూర్యులు, నక్షత్రములు ఉండు పర్యంతము బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులు సర్వదేవతలు ఈ శిలయందు నివసించి యుందురుగాక. నా పేరుతో ఈ క్షేత్రము ప్రసిద్ధి చెందుగాక. ఈ గయాక్షేత్రమందలి నదులు, నదములు, వనములు, సరస్సులు, దేవతలు, తీర్థములు మానవులకు హితమును (మోక్షమును)చేకూర్చుగాక.స్నానాది తర్పణములు చేసి పిండదానాదులు చేసిన వారికి అధికమైన ఫలమువచ్చుగాక. పితృదేవతలకు బ్రహ్మలోకమునకు భుక్తి, ముక్తి ఫలము వచ్చుగాక. త్రిమూర్త్యాత్మకమైన విష్ణువు కీర్తింపబడునంతకాలము భూలోకములో గయాక్షేత్రము ప్రసిద్ధి చెందుగాక. ఈ క్షేత్రమును సేవించు వారికి బ్రహ్మహత్యాది మహాపాపములు నశించుగాక. అని గయాసురుడు వరములను కోరగా దేవతలందరు తథాస్తు అని నుడివిరి.

పిమ్మట గ్రామ, స్వర్ణగ్రహ, కామధేను, కల్పవృక్ష, క్షీరకుల్య (క్షీరములుప్రవహించు కాలువ), దధికుల్య (పెరుగు ప్రవహించు కాలువ), ఘృతకుల్య (నేతికాలువ), అన్న పర్వతము మొదలైన సర్వసౌకర్యములను అచట నివసించు బ్రాహ్మణులకు కలుగజేసి ఓ బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠులారా! మీరు ఇతరులను ఏమియు యాచింపరాదు. మీకు సర్వసౌఖ్యములు కలుగజేసితిని అని చెప్పి బ్రహ్మ దేవాదులతో స్వలోకమున కేగెను.

కాని ఆ బ్రాహ్మణులు శ్రాద్ధాది కార్యములను చేయించి లోభముచే యాత్రికులను యాచించుచుండిరి. అపుడు బ్రహ్మ మరల వచ్చి ఓ విప్రులారా! మీరు లోభముచే నా మాటలను తిరస్కరించి యితరులను యాచించుచుండిరి. మీకు ఆశ అధికమగుగాక. మీరు విద్యావిహీనులు అగుదురుగాక. మీ గ్రహములు మృణ్మయములు. అన్న పర్వతములు పాషాణమయములు. క్షీరాది కుల్యలు వారివహములు (నీరు ప్రవహించు యేర్లు) అగుగాక అని శపించెను. అనంతరము ఆ బ్రాహ్మణులు తమ తమ జీవనార్థము ఏదేని యనుగ్రహింపుమని కోరగా బ్రహ్మ ఇట్లు అనుగ్రహించెను.

తీర్థోపజీవికాః యూయం
ఆచంద్రార్కం భవిష్యథ,
యే యుష్మాన్ పూజయిష్యంతి
గయాయాం ఆగతాః నరాః.
హవ్య కవ్యైః ధనైః శ్రాద్ధైః
తేషాం కులశతం వ్రజేత్
నరకాత్ స్వర్గలోకాయ
స్వర్గలోకాత్ పరాం గతిమ్॥

ఆచంద్రార్కముగా తీర్థోపజీవులై యుందురుగాక. గయాక్షేత్రమునకు వచ్చి హవ్యకవ్యముల చేతను, ధనముల చేతను, శ్రాద్ధముల చేతను, మిమ్ము పూజించు యాత్రికులు వంశాభివృద్ధిని పొందుదురు. మరియు మిమ్ము పూజించువారి పితృదేవతలు నరకలోకము నుండి స్వర్గలోకము, స్వర్గలోకమునుండి ఊర్ధ్వగతిని(మోక్షము) పొందుదురు. అని పలికి బ్రహ్మ వెడలి పోయెను. అప్పటినుండియు గయాక్షేత్రము నందలి బ్రాహ్మణులు దరిద్రులుగానే యుందురు. వారెట్లున్నను వారిని తప్పక అర్చింపవలెనని గయాక్షేత్ర మాహాత్మ్యము చెప్పుచున్నది.

శిలోపాఖ్యానము:

యమధర్మరాజునకు ధర్మవ్రత యను పేరుగల కన్యక కలదు. ఆమె అనురూప వరార్థము తీవ్రమైన తపస్సు చేయుచుండెను. అంత బ్రహ్మమానస పుత్రుడైన మరీచి ఆమెను చూచి మోహించి కులాదికము నడిగెను. ఆమె తన వంశాదికమును తెలియజేసెను. గృహస్థాశ్రమమును స్వీకరించుటకు బ్రహ్మ యనుజ్ఞ పొందితిని. కుల శీలాదులలో నీవు నాకు తగినదానవు. నిన్ను

వివాహమాడెదనని మరీచి పల్కెను. నేను పరాధీనురాలను. నా తండ్రి యనుజ్ఞ గైకొని వివాహమాడవలెనని ఆమె మరీచికి జవాబు చెప్పెను. మరీచి తన వివాహార్థము కన్య నీయవలసినదిగా తండ్రియైన యముని ప్రార్థించెను. అతడు తన కన్యను మరీచి కిచ్చి యథావిధిగా పరిణయము కావించెను. ఆ దంపతులు తమ గార్హస్థ్య జీవితమును సుఖముగా గడుపుచుండిరి.

ఒకనాడు మరీచి వనమునుండి ఫల పుష్పాదులు తెచ్చి మిక్కిలి అలసినవాడై పాదసంవాహనము (పాదములొత్తుట) చేయుమని భార్యతో చెప్పి తాను పరుండెను. ఆమె పాదసంవాహనము చేయుచుండగా, మామగారైన బ్రహ్మ అక్కడకు వచ్చెను. మామగారిని పూజించు నిమిత్తము నిద్రించుచున్న భర్తృపాదసంవాహనమును వీడి, అర్ఘ్యాదులతో బ్రహ్మను పూజించుచుండెను. మరీచి నిద్రనుండి లేచి క్రుద్ధుడై నాసేవను వీడి, లేచివెడలితివి గావున శిలవై పడియుండుమని శపించెను.

పిమ్మట ఆమె తీవ్రమైన తపస్సు చేయ నారంభించెను. ఆ తపస్సునకు సంతప్తులైన దేవతలు హరిని శరణుజొచ్చిరి. విష్ణ్వాది దేవతలందరు ఆమె వద్దకు వచ్చి అమ్మా! వరము కోరుకొనుము. తప్పక ఇచ్చెదము అని పలికిరి. ఆమె మరీచి శాపము తొలగునట్లు వరమీయుమని ప్రార్థించెను. తల్లీ! మహర్షిశాపము తొలగించుటకు మేము అర్హులముకాము. అది అనుభవింపవలసినదే తప్పదు. గావున మరియొక వరము కోరుమని దేవాదులు వచించిరి. ఆమె మరల ఇట్లు దేవాదులను ప్రార్థించెను.

శిలాஉహం తు భవిష్యామి
బ్రహ్మాదేః పావనీ శుభా,
నదీ నదాది తీర్థే భ్యః
దేవాది భ్యోఽ తిపావనీ.
తిష్ఠంతు దేవాః సకలాః
దేవ్యశ్చ మునయః స్థిరాః,
బ్రహ్మ విష్ణుశ్చ రుద్రశ్చ
అర్పయిత్వా పథం మయి.

ఓ బ్రహ్మాది దేవతలారా! నేను శిలనగుదును. కాని సర్వతీర్థముల కంటె, సర్వదేవతల కంటె పవిత్రత నాకు నీయవలెను. సర్వదేవతలు, మునులు, బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులు నాయందుండవలెను. నన్ను దర్శించిన వారికి సర్వపాపములు నశింపవలెను. మరియు శిలాతీర్థములో స్నానము చేసి తర్పణములు కావించి, శ్రాద్ధకర్మలు చేయువారికి బ్రహ్మలోక ప్రాప్తి కలుగవలెను. నా శిలయందు మరణించిన వారికి విష్ణులోక ప్రాప్తి కలుగవలెను. బ్రహ్మాండముండునంతవరకు ఈ శిలారూపములో ఉందును. దేవతా స్వరూపిణిగా నన్నారాధింపవలెను. ఆమె ప్రార్థనలను విని దేవతలందరు 'తథాస్తు' అని పలికి స్వధామములకు వెడలిపోయిరి. ఆమె క్రోశమాత్రము పరిమితి కల శిలయయ్యెను. దేవ వరప్రదానము వలన జనులందరు ఆ శిలను దర్శించి, స్పృశించి స్వర్గలోకమును పొందుచుండిరి. ఆ శిలయే గయుని శిరస్సునందు యముని చేత స్థాపింపబడినది. గయకు వెళ్లినవారు ఆ శిలను దర్శించి స్పృశించి అక్కడ శ్రాద్ధప్రక్రియలను జరిపెవత్తురు.

గదాలోలోపాఖ్యానము :

గదుడను రాక్షసుడు కలడు. అతడు బ్రహ్మచేత అనేక వరములను పొందెను. ఒకప్పుడు బ్రహ్మ గదాసురుని అస్థులు (ఎముకలు) అడిగి తీసుకొని విశ్వకర్మచేత గదను తయారు చేయించెను. దానిని బ్రహ్మస్త్రమని కూడ అందురు. అదే సమయములో బ్రహ్మపుత్రుడైన హేతి అను రాక్షసుడు తీవ్రమైన తపస్సు చేయుచుండగ బ్రహ్మ ప్రత్యక్షమయ్యెను. ఓ తండ్రీ! విష్ణు, మహేశ్వర, ఇంద్రాదుల ఆయుధములచే నాకు మరణము లేకుండునట్లు వర మిమ్ము అని హేతి బ్రహ్మను ప్రార్థించెను. 'తథాస్తు' అని బ్రహ్మ పలికెను. వరములు పొందిన హేతి ఇంద్రాదులతో యుద్ధము చేసి వారలను ఓడించి, ఇంద్రపదవి గైకొనెను. ఇంద్రాదులు హరిని శరణువేడి ఆ

రాక్షసుని చంపుమనిరి. అతడు మన ఆయుధ ములచేత అవధ్యుడు. అందుచేత బ్రహ్మ నడిగి అతని ఆయుధమును తెండు. దానితో వీనిని చంపుదునని విష్ణువు పలికెను. ఇంద్రాది దేవతలు బ్రహ్మను ప్రార్థించి, ఆ గదను తెచ్చి విష్ణువునకు ఇచ్చిరి. ఆ గదతో విష్ణువు హేతిని చంపి, ఆ గద ఎక్కడ ప్రక్షాళనార్థము లోలితము చేయ బడినదో (ఊపబడినదో) దానికి గదాలోల తీర్థమని పేరు కలదు. ఆ గదను ధరించిన కారణముగ హరికి "గదాధరుడు" అను పేరు వచ్చినది. గదాలోల తీర్థముకూడ గయాక్షేత్రములోనిదే. ఈ తీర్థము కూడ మిక్కిలి పవిత్రమైనదిగా చెప్పబడుచున్నది.

గయాక్షేత్ర మాహాత్మ్యము:

స్మృతాది కర్తృకం యస్యాం
శ్రాద్ధం శ్రద్ధాత్ సమేధితమ్।
పిత్రాద్యుద్దేశ ఫలదం
సా గయా యాగతోఽధికా ॥

కుమారులు గయలో పితృదేవతల నుద్దేశించి శ్రద్ధగా శ్రాద్ధకర్మ జరిపినయెడల యాగఫలముకంటె అధికమైనఫలము సంభవించును.

జీవతోః వాక్యకరణాత్
ప్రత్యబ్దం భూరి భోజనాత్।
గయాయాం పిండదానాచ్చ
త్రిభిః పుత్రస్య పుత్రతా ॥

తల్లిదండ్రులు బ్రతికియుండగా వారి మాటలను ఆదరించి పాలించువాడు, ఆబ్దిక దినమున అన్నదానము చేయువాడు, గయలో పిండదానము చేయువాడు పుత్ర శబ్దమునకు అర్హుడు. అనగా పుత్రుడై పుట్టిన వాడు ఈ మూడు పనులను తప్పక చేయవలెను.

తస్మాత్ సర్వప్రయత్నేన
బ్రాహ్మణస్తు విశేషతః।
ప్రదద్యాత్ విధివత్ పిండాన్
గయాం గత్వా సమాహితః ॥

అందువలన పుత్రులందరు ప్రయత్నించి గయకువెళ్ళి శాస్త్రప్రకారము గయలో పిండదానము చేయవలెను. విశేషించి బ్రాహ్మణులు తప్పకుండ గయాశ్రాద్ధము చేయవలెను.

గయాభిగమనం కర్తుం
యః శక్తో నాఽభిగచ్ఛతి।
శోచంతి పితరః తం వై
వృథా తస్య పరిశ్రమః ॥

పితృదేవతలనుద్దేశించి గయకు వెళ్లి గయాశ్రాద్ధము చేయుటకు శక్తి కలిగియు, నాస్తికాదులచే గయాశ్రాద్ధము చేయనివాని పితృదేవతలు దుఃఖింతురు. మరియు అట్టి వాడు ఎన్ని సత్కర్మల నాచరించినను అవన్నియు వ్యర్థములగును.

గయాయాం పిండ దానాత్తు
నాన్యద్దానం ప్రశస్యతే।
ఏకేన పిండదానేన
తృప్తా యే మోక్షగామినః ॥

గయలో ఒక్కసారి పిండప్రదానము చేయుటవలననే పితృదేవతలు తృప్తులై మోక్షమును పొందుదురు. అందుచేత గయలో చేసిన పిండప్రదానము కంటె ఏ యితర దానము గొప్పదికాదు. అనగా గయా శ్రాద్ధము అంత గొప్పది.

అసంస్కృతా మృతా యే చ
పశుచోర హతాశ్చ యే।
సర్పదష్టా గయాశ్రాద్ధాత్
ముక్తాః స్వర్గం వ్రజంతి తే ॥

ఉపనయనాది సంస్కారములు లేకుండగా మరణించినవారు, పశువులచేతగాని, చోరాదులచేతగాని చంపబడినవారు, సర్పదష్టులు గయాశ్రాద్ధము వలన నరకము నుండి ముక్తులై స్వర్గలోకమునకు పోవుదురు. అనగా బలవన్మరణము చెందిన వారికి గయలోకూడ కూపశ్రాద్ధము చేసిన యెడల వారు నరకము నుండి ముక్తులగుదురు.

గయాయాం పిండదానేన
యత్ఫలం లభతే నరః।
న తచ్ఛక్యం మయా వక్తుం
కల్పకోటి శతైరపి ॥

గయలో పిండప్రదానము చేసిన నరుడు పొందు ఫలమును చెప్పుటకు ఎన్ని వేల సంవత్సరములైనను చాలవు. అనగా గయలో పిండ ప్రదానము చేసినవారికి అనంత ఫలము సంభవించును.

గయాయాం ప్రాప్యానుషంగేన
యది శ్రాద్ధం సమాచరేత్।
తారితాః పితరః తేన
స యాతి పరమాం గతిమ్॥

అనుషంగికము (తలపని తలంపు) గా గయ వెళ్లినను అక్కడ శ్రాద్ధము చేసిన యెడల పితృదేవతలు తరింతురు. మరియు అట్లు శ్రాద్ధకర్మ చేసినవాడును ఉత్తమ గతిని పొందును. బుద్ధిపూర్వకముగా గయ వెళ్లి శ్రాద్ధము చేసిన యెడల అనంత ఫల ప్రాప్తి కలుగునని వేరుగా చెప్పనవసరము లేదు.

గయాం గత్వా తు యః కశ్చిత్
పితౄన్ సుతర్ప యేన్నరః।
దశాఽవరాన్ పరాన్ వంశ్యాన్
ఆత్మానం చ పునాతి సః ॥

వంశములో ఏ ఒకడైనను గయవెళ్లి శ్రాద్ధకర్మ చేసి పితృదేవలను తృప్తిపరచవలెను. అట్లు గావించిన నరుడు పది తరముల క్రింది వారిని, పది తరములు పై వారిని, తనను పవిత్రము చేసిన వాడగును.

పంచ క్రోశం గయాక్షేత్రం
క్రోశ మేకం గయాశిరః ॥

గయాక్షేత్రము ఐదు క్రోశుల దూరము కలదు. గయుని శిరఃప్రదేశము ఒక క్రోసెడు దూరము మాత్రము కలదు.

గయాక్షేత్రము చాలా పవిత్రమైనది. సర్వదేవతలు బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులు అక్కడ నివసించిరి-నివసింతురు. వాయ్వాది పురాణములలో గయాక్షేత్ర మాహాత్మ్యము వర్ణింపబడినది. అనేకమంది మహర్షులు తపస్సుచేసి తరించిన ప్రదేశము. గయా శ్రాద్ధఫలితమును గూర్చి 'త్రిస్థలి' లో విపులముగా చెప్పబడినది. ఆస్తిక మహాశయులారా! పవిత్రమైన భారతదేశంలో జన్మించినందులకు భారతీయులందరు గయాశ్రాద్ధము చేసి పితృదేవతల తరింప చేసి, తాము తరింతురు గాక! •

(గతసంచిక తరువాయి)

ఎనిమిదవ అధ్యాయం

అక్షరపరబ్రహ్మయోగం

అర్జున ఉవాచ :

కిం తద్బ్రహ్మ కిమధ్యాత్మం కిం కర్మ పురుషోత్తమ ।
అధిభూతం చ కిం ప్రోక్తం అధిదైవం కిముచ్యతే ॥

అర్జునుడు : పురుషోత్తమా ! బ్రహ్మమంటే ఏమిటి ? అధ్యాత్మమంటే ఏమిటి ? కర్మ అంటే ఏమిటి ? అధిభూతమూ, అధిదైవమూ అనేవి ఏవి ?

అధియజ్ఞః కథం కోఽత్ర దేహేఽస్మిన్ మధుసూదన ।
ప్రయాణకాలే చ కథం జ్ఞేయోఽసి నియతాత్మభిః ॥

మధుసూదనా ! ఈ శరీరంలో అధియజ్ఞుడెవ్వడు; ఎలా వుంటాడు ? మనో నిగ్రహం కలవాళ్లు మరణ సమయంలో నిన్నెలా తెలుసుకోగలుగుతారు ?

అంతకాలే చ మామేవ స్మరన్ ముక్త్వా కలేబరమ్ ।
యః ప్రయాతి స మద్భావం యాతి నాస్త్యత్ర సంశయః ॥

మరణసమయంలో నన్నే స్మరణచేస్తూ శరీరాన్ని విడిచి పెట్టినవాడు నా స్వరూపాన్నే పొందుతాడు. ఇందులో సందేహమేమీ లేదు.

యం యం వాఽపి స్మరన్ భావం త్యజత్యంతే కలేబరమ్।
తం తమేవైతి కౌంతేయ ! సదా తద్భావభావితః ॥

కౌంతేయా ! అంత్యకాలంలో ఎవడు ఏ భావాలతో శరీరాన్ని వదులుతాడో, ఆ భావాలకు తగిన స్థితినే పొందుతాడు.

తస్మాత్సర్వేషు కాలేషు మామనుస్మర యుధ్య చ ।
మయ్యర్పిత మనోబుద్ధిః మామేవైష్యస్యసంశయః ॥

అందువల్ల నిరంతరం నన్నే స్మరిస్తూ యుద్ధం చెయ్యి మనస్సునూ, బుద్ధినీ నాకు అర్పిస్తే నీవు నిస్సంశయముగా నన్నే పొందుతావు.

శ్రీమద్భగవద్గీత

(సీరియల్)

వ్యాఖ్యాత :

శ్రీ రావుల సూర్యనారాయణమూర్తి

శ్రీ భగవానువాచ :

అక్షరం బ్రహ్మ పరమం స్వభావోఽధ్యాత్మ ముచ్యతే ।
భూతభావోద్భవకరో విసర్గః కర్మసంజ్ఞితః ॥

శ్రీ భగవానుడు : సర్వోత్తమం, శాశ్వతమూ అయిన పరమాత్మనే బ్రహ్మమనీ, ఆత్మ పరమాత్మతత్వాన్ని అధ్యాత్మ మనీ చెబుతారు. సమస్త జీవుల ఉత్పత్తికీ, ఉనికికీ కారణమైన త్యాగపూర్వం, యజ్ఞరూపం అయిన కార్యమే కర్మ.

అధిభూతం క్షరో భావః పురుషశ్చాధిదైవతమ్ ।
అధియజ్ఞోఽహ మేవాత్ర దేహే దేహభృతాం వర ! ॥

అర్జునా ! శరీరంలాంటి నశించే స్వభావం కలిగిన పదార్థాలను అధిభూతమంటారు. పురుషుడే అధిదైవం. ఈ దేహంలో అంతర్యామి రూపంలో వుండే అధియజ్ఞాన్ని నేనే.

అభ్యాస యోగయుక్తేన చేతసా నాన్యగామినా ।
పరమం పురుషం దివ్యం యాతి పార్థానుచింతయన్ ॥

పార్థా ! మనస్సును ఇతర విషయాల మీదకు పోనీయకుండా యోగం అభ్యసిస్తూ పరమపురుషుడైన భగవానుణ్ణి నిరంతరం ధ్యానించేవాడు ఆయననే పొందగలుగుతాడు.

కవిం పురాణ మనుశాసితారం
అణోరణీయాంస మనుస్మరే ద్యః ।
సర్వస్య ధాతార మచింత్య రూపం
ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్ ॥
ప్రయాణకాలే మనసాఽచలేన
భక్త్యాయుక్తో యోగబలేన చైవ
భ్రువోర్మధ్యే ప్రాణ మావేశ్య సమ్యక్
స తం పరం పురుషముపైతి దివ్యమ్ ॥

సర్వమూ తెలిసినవాడు, సనాతనుడు, సకల లోకాలనూ శాసించేవాడు, సూక్ష్మాతిసూక్ష్మమైనవాడు, సూర్యుడిలాంటి కాంతి కలిగినవాడు, అఖిల జగత్తుకూ ఆధారమైన వాడు, ఆలోచించడానికి శక్యంకాని రూపంకలిగినవాడు,అజ్ఞానాంధకారానికి అతీతుడు అయిన పరమేశ్వరుణ్ణి మరణకాలంలో మనస్సు నిశ్చలంగా వుంచుకొని భక్తిభావంతో, యోగబలంతో కను బొమల మధ్య ప్రాణవాయువును బాగా నిలిపి ధ్యానించే వాడు ఆ దివ్యపురుషుణ్ణి పొందుతాడు.

యదక్షరం వేదవిదో వదంతి
విశన్తి యద్యతయో వీత రాగాః ।
యదిచ్ఛన్తో బ్రహ్మచర్యం చరంతి
తత్తే పదం సంగ్రహేణప్రవక్ష్యే ॥

వేదార్థం తెలిసినవాళ్లు శాశ్వతమని చెప్పేదీ, కామ క్రోధాలను జయించిన యోగులు చేరేదీ, బ్రహ్మచర్యాన్ని పాటించేవాళ్లు చేరకోరేదీ అయిన పరమపదాన్ని గురించి నీకు క్లుప్తంగా చెబుతాను విను.

సర్వద్వారాణి సంయమ్య మనో హృది నిరుధ్య చ ।
మూర్ధ్న్యాధాయాత్మనః ప్రాణం ఆస్థితో యోగధారణామ్॥

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ వ్యాహరన్ మామనుస్మరన్ ।
యః ప్రయాతి త్యజన్దేహం స యాతి పరమాం గతిమ్ ॥

ఇంద్రియాలన్నిటినీ నిగ్రహించి, మనస్సును హృదయంలో నిలిపి, ప్రాణం శిరస్సులోవుంచి, ఆత్మయోగం అభ్యసిస్తూ బ్రహ్మను ప్రతిపాదించే ఓంకారమనే ఒక్క అక్షరాన్ని ఉచ్చరిస్తూ, నన్నే స్మరిస్తూ శరీరాన్ని విడిచి పెట్టే వాడు మోక్షం పొందుతాడు.

అనన్యచేతాస్సతతం యో మాం స్మరతి నిత్యశః ।
తస్యాహం సులభః పార్థ! నిత్యయుక్తస్య యోగినః॥

పార్థా! ఏకాగ్రచిత్తంతో ఎల్లప్పుడూ నన్నే స్మరించే ధ్యానయోగికి నేను అతి సులభంగా లభిస్తాను.

మాముపేత్య పునర్జన్మ దుఃఖాలయమశాశ్వతమ్ ।
నాప్నువంతి మహాత్మానః సంసిద్ధిం పరమాం గతాః॥

మోక్షపదాన్ని పొందిన మహాత్ములు నన్ను, చేరి దుఃఖపూరితం, అశాశ్వతమూ అయిన పునర్జన్మ పొందరు.

ఆబ్రహ్మభువనాల్లోకాః పునరావర్తినోఽర్జున ! ।
మాముపేత్య తు కౌంతేయ ! పునర్జన్మ న విద్యతే ॥

కౌంతేయా ! బ్రహ్మలోకంవరకూ వుండే సకల లోకాలూ పునర్జన్మ కలగజేసేవే. నన్ను పొందినవాళ్లకు మాత్రం మరో జన్మ లేదు.

సహస్రయుగపర్యంతం అహర్యద్బ్రహ్మణో విదుః ।
రాత్రిం యుగసహస్రాంతాం తేఽహోరాత్రవిదో జనాః ॥

బ్రహ్మదేవుడికి వేయియుగాలు పగలనీ, ఇంకో వేయి యుగాల కాలం రాత్రి అనీ తెలుసుకొన్నవాళ్లే రాత్రింబవళ్ల తత్వాన్ని గ్రహిస్తారు.

అవ్యక్తాద్వ్యక్తయ స్సర్వాః ప్రభవంత్యహరాగమే ।
రాత్ర్యాగమే ప్రలీయంతే తత్రైవావ్యక్త సంజ్ఞకే ॥

బ్రహ్మదేవుడి పగటి సమయంలో చరాచర వస్తువులన్నీ అవ్యక్త ప్రకృతి నుంచి కలుగుతాయి. మళ్లీ రాత్రి కావడంతోనే అవ్యక్తం అనబడే ఆ ప్రకృతిలోనే కలసిపోతాయి.

భూతగ్రామ స్స ఏవాయం భూత్వా భూత్వా ప్రలీయతే ।
రాత్ర్యాగమేఽవశః పార్థ ! ప్రభవ త్యహరాగమే ॥

పార్థా ! ఈ జీవకోటి పుట్టి పుట్టి బ్రహ్మకు రాత్రి రావడంతోనే ప్రకృతిలో లీనమవుతుంది. పగలు కాగానే మళ్లీ పుడుతుంది.

పర స్తస్మాత్తు భావోఽన్యోఽవ్యక్తోఽవ్యక్తాత్సనాతనః ।
య స్స సర్వేషు భూతేషు నశ్యత్సు న వినశ్యతి ॥

ఈ అవ్యక్త ప్రకృతికి అతీతమై, అగోచరం, శాశ్వతమూ అయినపరబ్రహ్మతత్త్వంసమస్తభూతాలునశించినానశించదు.

అవ్యక్తోఽక్షర ఇత్యుక్తః తమాహుః పరమాం గతిమ్ ।
యం ప్రాప్య న నివర్తంతే తద్ధామ పరమం మమ ॥

అగోచరుడనీ, శాశ్వతుడనీ చెప్పే ఆ పరమాత్మనే పరమగతిగా భావిస్తారు. నాకు నిలయమైన పరమపదాన్ని పొందినవాళ్లకు మళ్లీ జన్మ లేదు.

పురుషస్స పరః పార్థ ! భక్త్యా లభ్య స్త్వనన్యయా ।
యస్యాంతస్థ్సాని భూతాని యేన సర్వమిదం తతమ్ ॥

అర్జునా ! సమస్తభూతాలనూ తనలో ఇముడ్చుకొని, సకల లోకాలలో వ్యాపించి వున్న పరమాత్మను అచంచలమైన భక్తి వల్లనే పొందవచ్చు.

యత్ర కాలే త్వనావృత్తిం ఆవృత్తిం చైవ యోగినః ।
ప్రయాతా యాంతి తం కాలం వక్ష్యామి భరతర్షభ ! ॥

భరతవీరా ! యోగులు ఏ సమయంలో మరణిస్తే మళ్లీ జన్మించరో, ఏ వేళ దేహం విడిచిపెడితే పునర్జన్మ పొందుతారో చెబుతాను విను.

అగ్నిర్జ్యోతి రహ శ్శుక్లః షణ్మాసా ఉత్తరాయణమ్ ।
తత్ర ప్రయతా గచ్ఛంతి బ్రహ్మ బ్రహ్మవిదో జనాః ॥

(32వ పేజీలో)

అన్నమయ్య చెన్నకేశవ శతకము

విద్వాన్ శ్రీ మైనంపాటి సుబ్రహ్మణ్యం

(గతసంచిక తరువాయి)

ఒకనాడు తిరుపతిలో మా మిత్రులు తాళ్ళపాక అన్నమాచార్య ప్రాజెక్టు ప్రచురణ విభాగంలో సంకీర్తనల పరిశోధకులుగా పనిచేయుచున్న శ్రీ గౌరిపెద్ది రామసుబ్బశర్మగారిని దర్శించి 'చిన్నచెంబుతోనీళ్ళు' అను పద్యం చెప్పి, ఆ పద్యానికేమి భావము? ఏ పద్యరచన అని అడిగాను. వారిలా అన్నారు. "ఒకప్పుడు మా గురువర్యులు శ్రీమాన్ టి. కె. వి. ఎన్. సుదర్శనాచార్యులుగారు తల్లి తన చిన్నబిడ్డను లాలించి నీళ్ళు పోయునపుడు బుజ్జగించు భావమని చెప్పే వారని తెలిపినారు. అదే పద్యపాదమో!" అని సందేహం వెలిబుచ్చారు. మరియు 'ఆరగింతువురారఅన్నకుమార!' అనుపాఠాంతరము 'అచ్చన్నవరదాళ్ళు బుచ్చికేశవులు' అను దానికున్నదని చెప్పారు.

ఆ పద్యం మా తాళ్ళపాక అన్నమయ్య దన్నచో మీ రూరకుందురా? ఏమనెదరు? అని నే నడిగాను. వారాశ్చర్యపడ్డారు. వారికి నా కడనున్న పాత కాగితముల పుస్తకములు చూపించాను. "వీనిని లోకానికి తెల్పడం మీ ధర్మం. దాచియుంచినందున లాభం లేదు. ఇవి అన్నమయ్య చిన్ననాటి రచన కావచ్చు. విశేషములు పరిశీలించి తెల్పండి అన్నారాయన ఆదరంగా. శ్రీ శర్మగారు చెప్పిన పాఠాంతరంలో 'అన్న' వున్నాడుగదా! అని ఆ తర్వాత పరిశీలనకు పూనుకొన్నాను.

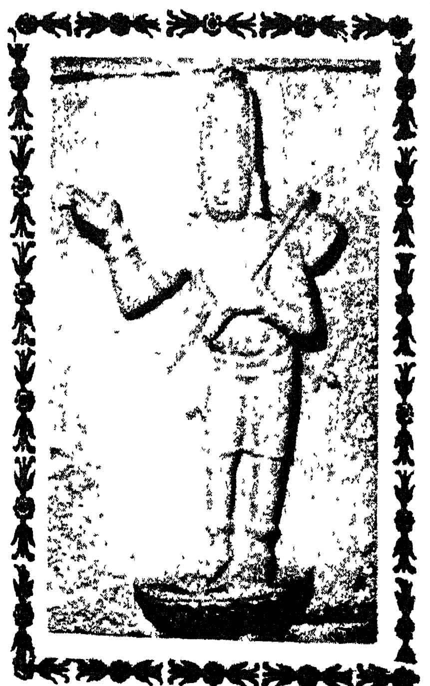
ఆ పద్యాలలోని అంశాలు విశేషాలు తెలియుటకై తాళ్ళపాక గ్రామానికి 30-12-1979 తేదీ వెళ్లాను. అచ్చటనున్న వయోవృద్ధులును జ్ఞానవృద్ధులునైన పెద్దలను పిన్నలను విచారించాను. ఆ ప్రాంతమంతా తిరిగి తెలుసుకొన్న వివరాలను పద్యాలలోని ముఖ్యాంశములను లోకము దృష్టికి తెచ్చు ప్రయత్నమే నా ఈ వ్యాసరచన. యుక్తాయుక్తములు సత్యాసత్యములు విజ్ఞులే నిర్ణయింప వేడికోలు.

"అచ్చన్న వరదాళ్ళు బుచ్చి కేశవులు"

— అసలురూపమేమి తిరుమలేశ?

మా పెద్దల వ్రాతపుస్తకాలలోని పద్యముల ఫోటోస్టెట్ ప్రతులు చూడండి. ఆ వ్రాతలు చేయి తిరిగిన వారు వ్రాసినవి కావు. ఆడవారో లేక బాలురో వ్రాసియుండవచ్చు. పెద్దలు చెప్పగా వ్రాసికొన్నవో, తమ జ్ఞాపకమునకై వ్రాసికొన్నవో కావచ్చును. పరిశీలింతురుగాక! ఆ వ్రాతలలో లభించియున్న శతకములు ఇతర పద్యముల వివరము చూడుడు —

1. బుజ్జి చెన్నకేశవశతకము – తాళ్ళపాక అన్నమాచార్య కృతము. 7 పద్యములు.

2. సుదర్శన కృష్ణశతకము–తాళ్ళపా అన్నమాచార్య కృతము.
3. కృష్ణశతకము– చిన్ని కృష్ణశతకము
4. నరసింహాశతకము – (?)
5. ఒంటిమిట్ట దశరథరామశతకము.
6. జానకీపతి శతకము –
7. ఏకశిలాపురీశ రఘువీరా! రామచంద్ర ప్రభూ! శతకము
8. ఒంటిమిట్ట శ్రీరాముని కీర్తనలు
9. యాదవేంద్రస్వామి కీర్తనలు
10. వేదాంత విషయములు

మొదలగు వానిని గూర్చినవి యున్న కాగితములు జీర్ణదశలో నున్నవి. బుజ్జి చెన్నకేశవ శతకము సీసపద్యరచన. సుదర్శన కృష్ణశతకము, కృష్ణశతకము రెండును కలిసియున్నవి. సుదర్శనకృష్ణమకుటముతో అయిదు పద్యములున్నవి. కృష్ణమకుటముతో ఎనభైకిపైన పద్యములున్నవి. అన్నియు కందములు. చిన్నకృష్ణ మకుటముతో సీసపద్యములున్నవి ఆరు మాత్రమే. అసంపూర్ణరచన నరసింహ శతకము - మూడు పద్యములు భువనగిరి శ్రీ నరసింహా – శిఖినరసింహా (?) అను మకుటము.

ఈ శతక పద్యములలో 'చెన్నకేశవ' 'సుదర్శనకృష్ణ' - 'కృష్ణ' (?) చిన్నికృష్ణ' - 'శ్రీ నరసింహా' శతకాలుమాత్రమే అన్నమయ్యవిగా తోచును. తక్కినవి ఇతర కవులవి. ఈ వ్యాసమున బుజ్జి చెన్నకేశవ శతకమును గూర్చిన విశేషాంశములు మనవి చేయుదును. సహృదయులు నెమ్మదిని సారాంశము గ్రహింతురుగాక:

బుజ్జి చెన్నకేశవ శతకము —

లభించిన ఏడు పద్యములలో రెండు సంపూర్ణరచనలు. తక్కినవి అసంపూర్ణములు. ఉన్నదున్నట్లు వ్రాతలోని పద్యము, దానికి సాహసమున నేను చేసిన సవరణముతోడి పద్యము నిందు చూపుచు నాకు తెలిసిన వివరణము, విశేషములు తెల్పినాడను. గుణదోషములను ప్రాజ్ఞులు పరిశీలింపుడు.

1. పద్యము :– వ్రాతలో రచన —

సిన్న శెంబుతోనీళ్ళు సీకయ ఉదకంబు
అల్లంబు బెల్లంబు అరటిపండు
తేనెతో మాపిన తియ్యమామిడి పండు
బంగారు పిడికెళ్ళు పనసతొన్లు
సొగసిన ఔగులు సొజ్జలు కజ్జలు
చక్కెర మండగ ఉక్కెరాళ్ళు
అర్సిలు సిమ్మిలులు దోసలు కల్లొసులు
పాలకలేలకుల్లు .... (పాలపొంగు)

పోణి బురడాలు గారెలు బూరె చుట్లు
అప్పాలు నా దప్పాలు పప్పు పాయాసాలు
అమ్మపంపెను అన్ని అరగింపన్న బుజ్జి
అన్నయ వరదాల్లుండు బుచ్చెన్న కేశాలు

పై పద్యమున పెక్కు దోషములున్నవని భావించాను. సవరించిన పద్యముచూడుడు.

చిన్న చెంబుతో నీళ్లు-సీకాయ యుదకంబు
అల్లంబు, బెల్లంబు - అరటిపండు
తేనెతో మాపి (గి)న - తియ్యమామిడిపండు
బంగారుపిడికిళ్లు - పనస తొనలు
సొగసిన యౌగులు - సొజ్జెలు, కజ్జలు
చక్కెరమండెగ - ఉక్కెరాళ్ళు,
అర్సెలు, సిమ్మిలు - దోసెలు కల్లొసుల్
పాల (న) క, లేలకుల్ -....పాలపొంగు
పోణి (ళి), బురడాలు, గారెలు-బూరె, చుట్లు
అప్పదప్పలు, పప్పును - పాయసములు
అమ్మపంపెను - అరగింపన్న ! బుజ్జి
అన్నయ వరదాళ్ళుండు బు-చ్చెన్న కేశ !
(బుజ్జి + చెన్నకేశ)

ఈ పద్యములోని కొన్ని వస్తువులు అన్నమయ్య వేంకటేశ్వర శతకములోని వస్తువులు గమనింపుడు. రెండింటికి సామ్యమున్నది. వేంకటేశ్వర శతకమునలేని బంగారు పిడికెళ్ళు, సొజ్జలు, కజ్జలు, ఉక్కెరాళ్ళు, సిమ్మిలు, దోసెలు, కల్లొసులు, పాలకాయలు లేక ఏలకులు గల పానకము, పోణి, బూరె, చుట్లు, అప్పలు, దప్పలు, ఈ సీసపద్యమున సూచింపబడినవి. మఱియు పిండివంటలతో పాటు చిన్నచెంబు, నీళ్ళు, సీకాయ యుదకము, తేనేపూసిన మామిడి పండు, పనసతొనలు, అల్లము, బెల్లము, అరటిపండు లున్నవి.

వీనిలో కొన్ని నేటికీ తాళ్ళపాక ప్రాంతములో వాడుకలో నున్నవనీ, వాని అర్థములను ఆగ్రామవాస్తవ్యులు వృద్ధులు బ్రహ్మశ్రీ జంగా సుబ్బయ్య శాస్త్రిగారు, శ్రీ గూడూరు రంగరాజు మున్నగు పెద్దలు చెప్పారు. వాని వివరణము పరిశీలింపుడు. కొన్ని — మాపిన (మాగిన)=మాగుదలజేయబడిన- బంగారు పిడికెళ్ళు (?)-సొగసిన = ఇంపైన రుచిగల (వుడికిన) – ఔగులు (?) – కల్లొసులు(?)– బురడాలు = సుగీలు, ఉక్కెరాళ్లు = చక్కెర లేక బెల్లముతో బియ్యపు పిండి నుడికించి చేయునవి. తక్కినవి వారి కవగాహనమునకు రాలేదు. నేనూహించినవి కొన్ని పరిశీలింపుడు —

బంగారు పిడికెళ్ళు = పసిబిడ్డలచేతి పిడికిలి లోని కణగి వారు చప్పరించ గల్గిన భక్ష్యము. ఏదైన వృక్షఫలము కావచ్చు. 'పాలపండ్లు' అని యొకరన్నారు. చక్కెర మండెగలు = గోధుమరవతో చక్కెర కలిపి ముద్దచేసికుండబోర్లించియొత్తి, తట్టిచేసెడు

[29 వ పేజీలో]

భగవత్ప్రార్థన-గాంధీమహాత్ముడు

— విద్వాన్ కాశీభట్ల సుబ్బరామశర్మ

గాంధీమహాత్ముడు శాస్త్రపండితుడుగాదు. శాస్త్రప్రవచనములను సంస్కారములను చక్కగా అవగతము చేసుకొని ఆచరించు వాడు. భగవంతునియందు భక్తిశ్రద్ధలు గలవాడు. శాస్త్రాదేశములను జీవితాను భూతులలో జోడించెడివాడు.

భగవన్నామ జపము, భగవత్ప్రార్థన ఇవి రెండును ఆధ్యాత్మికానుభూతికి మూల కందములు. గాంధీజీ ఒక దినమైనను భగవంతుని ప్రార్థింపక జీవితమును గడుప లేదు. వాతావరణము ప్రతికూలముగా నున్నను దేహబాధలుగలిగినను, అనారోగ్య ముతొ బాధపడుచున్నను, కడకెట్టి పరిస్థితు లలోను ప్రార్థన మానువాడుగాడు. ప్రయా ణము చేయుచున్నపుడు ఒక్కొక్కవేళ 12 లేక 1 గంట వఱకు మేలుకొనవలసి యుండును. అప్పుడు బ్రాహ్మముహూర్త మున లేచి దైవప్రార్థన సేయువాడు. భగ వంతుని స్మరణతోనే వారి దైనందిన కార్యము లారంభమగుచుండును. ఇది వారి దైనిక జీవితనియమము గూడ.

వారి ఆశ్రమమున ప్రాతస్సాయంకాల ప్రార్థనలు తప్పక జరుగుచుండును. గాంధీజీ దానిలో పాల్గొనుచుండును. వారి ప్రాతః కాలిక ప్రార్థనలో హిందూమతమునందలి భిన్నత్వములోని ఏకత్వము, పలువిధము లగు ఈశ్వర సాధనలు గోచరించుచుండును. వానియందు భక్తిజ్ఞాన కర్మలు మూడును మిళితములై యుండును. వీరి ప్రార్థన లందు దేవతలందఱును స్మరింపబడుదురు. ఈ ప్రార్థన అంతస్థమగు బ్రహ్మతత్త్వ ఆత్మతత్త్వ స్మరణతో మిళితమైయున్నది.

ప్రాతః స్మరామి హృది సంస్ఫుర
దాత్మతత్వం
సచ్చిత్సుఖం పరమహంస గతిం
తురీయమ్ ।
యత్స్వప్న జాగర సుషుప్తి మవైతి
నిత్యం
తత్ బ్రహ్మ నిష్కళమహం న చ
భూతసంఘః ॥
ప్రాతః స్మరామి తమసః పరమర్కవర్ణం
పూర్ణం సనాతనపదం పురుషోత్త
మాఖ్యమ్ ।

యస్మిన్నిదం జగదశేష మశేషమూర్తే
రజ్జ్వాం భుజంగమ ఇవ ప్రతిభాసితం వై ॥
ప్రాతర్భజామి మనసో వచసా మగమ్యం
వాచోవిభాంతి నిఖిలాయదనుగ్రహేణ ।
యన్నేతి నేతి వచనై ర్నిగమా అవోచం
స్తం దేవ దేవ మయ మచ్యుత మాహు
రగ్ర్యమ్ ॥

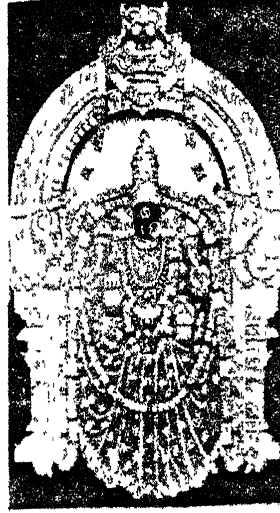
ఈ ప్రార్థన జరిగిన పిమ్మట విరాట్ స్వరూపిణియు సముద్రవస్త్రయు పర్వత స్తనమండలయునగు భూదేవిని స్మరింతురు అటుపై గణపతిని స్మరించి సరస్వతికి ప్రణ మిల్లుదురు. అనంతరము త్రిమూర్తి స్వరూపుడగు గురువుకు వందనముచేసి నారాయణ పరమేశ్వరుల నర్చించి

కరచరణ కృతం వా
కాయజం కర్మజం వా ।
శ్రవణ నయనజం వా
మానసం వాపరాధమ్ ॥
విహిత మవిహితం........

అని క్షమార్పణ యాచరింతురు.

భగవచ్ఛరణాగతి భావనతోనే ప్రార్థన యంతయు మిళితమైయున్నది. కులమత

శ్రీ పద్మావతీ అమ్మవారి ఆలయం, తిరుచానూరు

నిత్యపూజా నివేదనలు

సుప్రభాతం — ఉ. 5-00 గం॥ నుండి 5-30 గం॥ వరకు

సహస్రనామార్చన — ఉ. 5-30 గం॥ నుండి 6-00 గం॥ వరకు

(రు. 6-50 టిక్కెట్‌తో నలుగురు వ్యక్తుల్ని అనుమతిస్తారు.)

నిత్యఅర్చన — ఉ. 6-00 గంటలకు

(ఏడాదికి రు 150/- లు చెల్లించిన గృహస్థులకు మాత్రమే.)

శుద్ధి, మొదటి గంట — ఉ. 6-00 గం॥ నుండి 6-30 గం॥ వరకు

సర్వదర్శనం — ఉ. 6-30 గం॥ నుండి మధ్యాహ్నం 1-00 గం॥ వరకు

శుద్ధి, రెండవగంట — మ. 1-00 గం॥ నుండి 1-30 గం॥ వరకు

సర్వదర్శనం — మ. 1-30 గం॥ నుండి రాత్రి 7-00 గం॥ వరకు

శుద్ధి, రాత్రికైంకర్యము — రా. 7-00 గం॥ నుండి 7-30 గం॥ వరకు

సర్వదర్శనం — రా. 7 30 గం॥ నుండి 8-45 గం॥ వరకు

శుద్ధి — రా. 8-45 గం॥ నుండి 9-00 గం॥ వరకు

ఏకాంతసేవ — రా. 9-00 గం॥ నుండి 9-15 గం॥ వరకు

శుక్రవారాలలో....

సుప్రభాతం — ఉ. 4-00 గం॥ నుండి 4-30 గం॥ వరకు

సహస్రనామార్చన — ఉ. 4-30 గం॥ నుండి 5-00 గం॥ వరకు

(రు. 6-50 టిక్కెట్‌తో నలుగురు వ్యక్తుల్ని అనుమతిస్తారు)

నిత్యఅర్చన — ఉ. 5-00 గం॥ నుండి 5-15 గం॥ వరకు

శుద్ధి, మొదటిగంట — ఉ. 5-15గం॥ నుండి 5-45 గం॥ వరకు

సర్వదర్శనం — ఉ. 5-45 గం॥ నుండి 7-00 గం॥ వరకు

సళ్ళింపు — ఉ. 7-00 గం॥ నుండి 7-30 గం॥ వరకు

మూలవర్లుకు అభిషేకం—ఉ. 9-00 గం॥ నుండి 10-00 గం॥ వరకు

(100 రూ. టిక్కెట్‌తో ఇద్దరు వ్యక్తులకు మాత్రమే.)

అలంకారము, రెండవగంట — ఉ 10-00 గం॥ నుండి 11-00 గం॥ వరకు

సర్వదర్శనం — ఉ. 11-00గం॥ నుండి రాత్రి 8-00గం॥ వరకు

ఊంజల్ సేవ — రా. 7-00 గం॥ నుండి 8-00 గం॥ వరకు

(అద్దాలమండపంలో రు. 150 టిక్కెట్‌తో జరుపుకొనవచ్చును. గృహస్థుకు 5 గ్రాముల వెండి డాలర్ బహూకరిస్తారు.)

రాత్రిగంట — రా. 8-45 గం॥ నుండి 9-00 గం॥ వరకు

ఏకాంతసేవ — రా. 9-00 గం॥ నుండి 9-15 గం॥ వరకు

ఆర్జితం వివరాలు :

ప్రత్యేక దర్శనం: రూ. 2-00
సహస్రనామార్చన : రూ. 6-50
నిత్యఅర్చన: రూ. 150-00 (ఏడాదికి)
అర్చన: రూ. 1-00
హారతి: రూ. 0-50

పూరాభిషేకం (శుక్రవారాలలో) రూ. 100-00
ఊంజల్ సేవ (శుక్రవారాలలో) రూ. 150-00
తిరుచ్చి ఉత్సవం: రూ. 63-00
గజవాహనం: రూ. 32-00.

భేదముల బాటింపని గాంధీజీకిని వర్ణాశ్రమ వ్యవస్థలో అభిమానమున్నట్లు గోచరించును. సంప్రదాయబద్ధుడగు హిందువువలె గాంధీమహాత్ముడును-

స్వస్తి ప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం
న్యాయ్యేన మార్గేణ మహీం మహీశాః।
గోబ్రాహ్మణేభ్యః శుభమస్తు నిత్యం
లోకాస్సమస్తా స్సుఖినో భవంతు॥

అను శ్లోకమును ప్రతినిత్యమును పలుమారు చదువుచుందురు. మొదట గోబ్రాహ్మణుల శుభమును గోరినపిమ్మటనే సమస్త మానవ కల్యాణమును గాంక్షింతురు.

గాంధీగారి సంధ్యాప్రార్థనయు బ్రహ్మ వరుణ రుద్రేంద్ర పవనులచే ప్రస్తుతింపబడువాడును, సామవేదమును గానము చేయు మునిగణముచే బొగడబడువాడును, అనేక రూపములతో అనేక క్షేత్రముల నిండినట్టివాడగు భగవంతుని ప్రణుతితో ప్రారంభమగుచున్నది.

భగవద్గీతలోని ద్వితీయాధ్యాయమందలి 54 నుండి 72 వ శ్లోకము వఱకుగల స్థితప్రజ్ఞ లక్షణముల మానసిక వైజ్ఞానిక దృష్టితో మననము చేయుదురు. వీనిని అర్జునుడడిగిన పిమ్మట శ్రీకృష్ణభగవానుడు వివరించినాడు. ఆశ్లోకములు జదువుట, అర్థమును భావించుట సాయంకాల ప్రార్థనలోని విశేషము. ఈ స్థితప్రజ్ఞతయే గాంధీమహాత్ముని కాదర్శప్రాయమైనది. వారు భగవద్గీతను జీవితసమస్యల పరిష్కరించి జీవితపథమును నిష్కంటకముజేసి ప్రకాశమునిచ్చు దానినిగా భావింతురు. భగవద్గీత నాకు శాశ్వత మార్గదర్శిక. ప్రతి విషయమును నేను గీతయందన్వేషింతును. గీత విజ్ఞానభాండారము అని వారు పలుమారు ప్రవచించినారు. మానవ ధర్మసాధనలో గీత మిక్కిలి సహకరించునని వారి దృఢమైన విశ్వాసము. కావుననే వారు సంధ్యాకాల ప్రార్థనలో గీతా శ్లోకములు జదువుదురు. ప్రార్థించుటయన యాచించుటగాదు. అది ఒక ఆత్మసంరక్షణాభావము. సమస్తమును పరమేశ్వరునిపై నుంచి వారినే విశ్వసించి భావనానుసారము ఫలితమును బొందుటయే ప్రార్థనయని వారి అభిప్రాయము. మన మొక మానవుని కొకవుత్తరమును వ్రాసితిమనుకొనుడు. దానికి ప్రత్యుత్తరము రావచ్చును, రాకపోవచ్చును. కడకా జాబు ఒక కాగితపు ముక్కయేగదా. పరమేశ్వరునికి జాబు వ్రాయుటకు కాగితముగాని కలముగాని ఎట్టిదియు అవసరముండదు. ఈశ్వరునికి వ్రాసిన లేఖకు ప్రత్యుత్తరము రాకపోవుట జరుగదు. దానిని లేఖయనము. అదియే ప్రార్థన. పూజయనబడును. ప్రతిదినమును ఆలయమునకువెళ్ళి పలువురిట్టి పత్రముల వ్రాయుచుందురు. వారి వారి భక్తిశ్రద్ధల బట్టి భగవంతుడు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచుండును. భక్తుడెటువంటివాడైనది అతని శ్రద్ధయే ప్రమాణమగుచున్నది. అతని ప్రార్థనయందే ఉత్తరము చేరియుండును. ప్రార్థన నిశ్చయముగా ఆత్మవ్యాకులతను వ్యక్తముచేయును. ప్రార్థన పశ్చాత్తాపమున కొక చిహ్నముగూడ. అని గాంధీగారు చెప్పుచుందురు.

ప్రార్థనగాని భజనగాని నాలుక నుండి కాక హృదయము నుండి బయలుదేరవలయును. దీనివలనమూగవారు, స్పష్టముగా నుచ్చరింపలేనివారు, మూఢులును ప్రార్థింపగలుగుదురు. నాలుకపై అమృతము, హృదయమున హాలాహల ముండిన లాభమేమి? జిహ్వపైనుండు అమృత మెందులకు కొఱయగును? కాగితపు పూవు నుండి సువాసన వెడలునా? అని గాంధీగారొక పత్రికలో వ్రాసిరి.

గాంధీజీ 1927 సెప్టెంబరు తమిళనాడులో పర్యటించునపుడు ఒక లేఖలో ఇట్లు వ్రాసిరి. "శరీరమునకు భోజన మవసరమైనట్లు ఆత్మకును ప్రార్థన అత్యావశ్యకమైయున్నది. మానవుడు భోజనములేక కొన్ని దినములు జీవింపగలడు. కాని పరమాత్మయందు విశ్వాసముగల మానవుడు ప్రార్థనలేక ఒకక్షణమైనను జీవింపజాలడు. చాల మంది ప్రార్థన చేయకయే జీవించుచున్నారుగదా అని మీరు నన్ను ప్రశ్నింపవచ్చును. కాని వారి జీవితము పశుజీవితమే. అంతకంటెను అధమమైనదన వచ్చును."

గాంధీజీ సభలను సమావేశములను భజనతో ప్రారంభించుచుండును. ఈశ్వర ప్రేరణయే దానికి హేతువనెడివారు. వారి జీవితము ప్రజాసేవ భక్తిమయమే.

ఆపదలు చుట్టుముట్టినపుడు గ్రాహగ్రస్త గజేంద్రునివలె (మొసలిచే బట్టుబడిన మదపుటేనుగువలె) భగవంతు నాహ్వానించుచుండును. అతని హృదయమును రోదించుచుండును. బాలకుడు అమ్మను పిలిచినట్లు వారు భగవంతుని పిలుతురు. రామనామమును పలుకుచు భజించుచు పరవశులగుచుందురు.

మామేకం శరణంవ్రజ - అను భగవద్వాణి యుగయుగముల నుండి శ్రవణకుహరముల ఘోషించుచున్నది. అన్నిటిని వదలి నన్ను శరణుబొందుము. ప్రభు ద్వారమును తట్టుము. తప్పక నీకై తెరువబడునురమ్ము! ప్రభువును శరణుబొందుము. అంతయును మఱచి అతనినాహ్వానింపుము. ఏడ్చుము. పిలువుము. నిండుమనసున బిలువుము. అతడు తప్పక వినును. నీ సమస్యల చక్కగా పరిష్కరించును. నీ దుఃఖములు దూరమగును. పరితాపములు తొలగిపోవును. అని గాంధీజీ జీవితమంతయు ఎలుగెత్తిచాటెను.

(మహాత్ముని మహనీయస్మృతిగా చిహ్నంగా ప్రచురింపబడింది. సం॥)

★

వెలుగుబాట

డా॥ నందూరి రామకృష్ణమాచార్య

సనాతన మతం

మతము- విజ్ఞాన శాస్త్ర గుంఫనము లేక
గ్రుడ్డిదగును- సమ్యగ్దృష్టి కోలుపోయి
మహిత శాస్త్ర విజ్ఞానమ్ము- మతము లేక
కుంటిదగును. చైతన్యమ్ము కోలుపోయి

—ఐన్‌స్టైన్.

నేడు- హేతువాదానికీ మతానికీ సహజ వైరుధ్యం ఉన్నట్లు కొందరు భావిస్తున్నారు. విజ్ఞానశాస్త్రం హేతువాదాన్ని అంగీకరిస్తుందనీ మతం తిరస్కరిస్తుందనే భావం అట్టివారిలో కన్పిస్తుంది.

హేతువాదాన్ని అంగీకరించక పోతే- విజ్ఞానశాస్త్రం శాస్త్రమేకాదు. కానీ- మతం హేతువాదాన్ని తిరస్కరిస్తూందనే మాట మాత్రం యథార్థంకాదు. నిజమైన అనుభూతి మనుజప్రకృతిలో హేతువాదాన్ని తిరస్కరించదు. సత్యాన్వేషణమే మతానికి సయితం ధ్యేయం. సత్యాన్వేషణ లేని మతానికి విలువలేదు. సత్యం ఎప్పుడూ హేతువాదాన్ని తిరస్కరించదు.అయితే- హేతువాదం అందుకోలేని సత్యం ఉండవచ్చు. ఆఅనుభూతి హేతువాదానికి అతీతమైనదే కావచ్చునుగాని వ్యతిరేకమైనది మాత్రం కాదు; కారాదు. మతం ప్రతిపాదించే ఆధ్యాత్మికానుభూతి ఈ కోవకు చెందినట్టిది. అది అనుభవైక వేద్యం అంటారు యోగీశ్వరులు.

సత్యాన్వేషణమే విజ్ఞానశాస్త్రానికి ధ్యేయం. మతానికి ఏకైక ధ్యేయం సత్యాన్వేషణమే. ఇంత వరకు ప్రపంచ చరిత్రలో విజ్ఞాన శాస్త్రం సాధించింది ఖండసత్యాలు మాత్రమే. సంపాదించింది జ్ఞాన శకలాలు మాత్రమే. విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తలలో నిరుపమాన శేముషీ ధురంధరుడుగా పేరుగాంచిన న్యూటన్ మహాశయుడు చెప్పిన మాటలు ఉదాహరింప దగినట్టివి.

"విజ్ఞాన సాగర సైకతస్థలాలలో గులకరాళ్లు కొన్ని ఏరుకునే డింభకులలో నేను ఒకణ్ణి అని నాభావన"

—న్యూటన్.

అందుచేత- విజ్ఞాన శాస్త్రం నైసర్గికంగా నిరంతర పరిశోధనలో నిమగ్నమై ఉండవలసినట్టిదేగాని- ఆ అన్వేషణకు పరిపూర్ణ సిద్ధి అనేది లేదు. విజ్ఞాన శాస్త్రధ్యేయం అందని ఆకాశమే. విజ్ఞాన శాస్త్రం ఎల్లలు సదాఎదుగు నట్టివే. అందుచేత విజ్ఞానశాస్త్రం మనిషివెంట- జీవిత మహా ప్రస్థానంలో తోటి బాటసారిగ కొంతదూరం మాత్రమే రాగలదు. మానవునితోపాటు చిట్టచివరివరకు మరణ సమయం వరకూ మాత్రమేగాక మరణానంతర జీవిత యాత్రలో గూడ సహయాత్ర సాగించేది మతం ఒక్కటే అంటారు అధ్యాత్మవిదులు.

"జాతస్యమరణం ధ్రువం"- "పుట్టినట్టి ప్రాణి గిట్టి తీరు."

అయితే- "చావటం కోసమేనా యీ బ్రతుకు?"- "పుట్టటం ఎందుకు?? మరి గిట్టటం ఎందుకు??" మరణం అనేసరికి ఇహలోకంలో మనిషి పెంచుకొన్న మమకారబంధాలు అన్నింటినీ తెగతెంపులు చేసుకోటమేగద. అది ఎంతటి దుర్భర కఠోర వృత్తం?

మరణముండు వరకు - మనుజలోకములోన
మతము అవసరమ్ము మానవులకు;
జనన మరణ జన్మ సాఫల్య యోగముల్
మతము చెప్పు గుట్టు మట్టు విప్పి.

"చావు" అనేది ఈ శరీరానికి మాత్రమేగాని- ఆత్మకు కాదనీ, "ఆత్మ" నిత్యము- నిర్వికల్పము- నిరంజనము- నిరవధికము- నిర్వికారము- సనాతనము- శాశ్వతము అనే ఊరట కల్పిస్తుంది- మతం.

"మనిషి, చినిగిపోయిన పాతబట్టలు విడిచిపెట్టి, క్రొత్తబట్టలు కట్టుకునేటట్లె, ఆత్మ సదా నూతన శరీరాలు ధరిస్తుంది అంటుంది భగవద్గీత. ఇక- భీభత్స భయానక మృత్యుదేవత- కోరలు పీకివేసిన త్రాచుపాములె- ఒక ఆట వస్తువు అవుతుంది. ఆధ్యాత్మికానుభవ సంపన్నులకు మరణం వివృత స్వేచ్ఛా స్వర్గధామమే. మానవ కోటికి మతం చేసే ప్రాథమిక మహోపకారం, మృత్యువేధలోని భీకర భయాందోళనలు ఉపశమింప చేయటమే. సమాజ జీవితంనుండి మతాన్ని బహిష్కరిస్తే మానవుల మరణశయ్యలు దుర్భరం చేయటమే కావచ్చు. మతరహిత సమాజంలో ప్రతిమానవుని మరణం చివరకు ఉరిశిక్షగా పరిణమించవచ్చు.

మానవులు- జీవితయాత్రలో ఎదుర్కోవలసిన విపత్తు ఒక్క మరణం మాత్రమే కాదు. మనిషి బ్రతుకు ఏటికి ఎదురీత. మానవ జీవితం బహుళ విపత్పరంపరావిలమైంది. అయితే చిచ్చర పిడుగులు కురిసే ఝంఝా ప్రభంజనాలను చల్లనివెన్నెల వడగళ్లు విరిసే కమ్మతెమ్మెరలుగా మార్చే మహిమ మతానికి మాత్రమే ఉన్నదన్న మాట యుగయుగాంతరాలుగా మానవులందరకూ అనుభవైకమేడితం.

మాటవరసకు- మతం కేవలం సాంఘిక ప్రయోజన సాధనకోసం మనిషి సృష్టించుకున్న ఒకానొక వ్యవస్థ మాత్రమే అనే వాదాన్ని అంగీకరించినప్పటికీ విశ్వకల్యాణానికి మతాన్ని మించిన మరో ఉత్కృష్ట పరికరం లేదు అని చెప్పవలసి వస్తుంది. బహుశః ఈ అర్థంతోనే కాబోలు హేతువాద సిద్ధాంతానికి తన జీవిత సర్వస్వం అంకితం చేసుకున్న ఫ్రెంచి వేదాంతి వోల్టేరు, "ఒక వేళ భగవంతుడు లేక పోతే జగద్ధితంకోసం- అతనిని సృష్టించ వలసిన ఆవశ్యకత ఉంది" అన్నాడు. "విశ్వశ్రేయః కావ్యమ్" అన్నారు ఆలంకారికులు. కళలు- లలితకళలు- సకలశాస్త్రాలు- సమస్తవిద్యలూ మానవ శ్రేయానికేగదా అంకితమైనాయి. అధ్యాత్మవేత్తలు, "విశ్వశ్రేయః మతం" అనే అన్వర్థసూత్రం ప్రతిపాదిస్తారు.

★

కళావని

నాదోపాసక చక్రవర్తి స్వాతి తిరునాళ్

శ్రీ ఇలపావులూరి కామేశ్వరరావు

జీవకోటిలో మానవజన్మ విశిష్టమైనది. మానవులలో జ్ఞాని విశిష్టుడు. జ్ఞానం వ్యక్తిని భక్తుడుగాను, త్యాగిగాను, విరాగిగాను సంస్కరించి ముక్తికి అర్హుణ్ణి చేస్తుందని గీత మొదలైన ధర్మశాస్త్రాలు చెబుతవి. ఈ సంస్కారం పరంపరగా జన్మజన్మాంతరాలకు వికసిస్తూ ఒకనాటికి కైవల్యం చేరుస్తుందని సనాతన ధర్మం చెబుతుంది. బాల్యంలోనే మిక్కిలి మేధావులను, పరమభక్తులను, సర్వసంగ పరిత్యాగులను అప్పుడప్పుడు మనంచూస్తూ ఉంటాము. ఆశ్చర్యపడుతూ ఉంటాము. హేతువాదానికందని అద్భుతగుణాలు కొందరు ప్రదర్శించడం, బాల్యంలోనే పరమభక్తులుగా, దైవశరణాగతిపొందడం లోకంలో కనబడుతుంటుంది. ఐశ్వర్యం, అధికారం, వయస్సు — ఈ మూడు ఉన్నచోట వినయవిధేయతలు అరుదుగా కనబడుతూ ఉంటవి. వయసు ముదిరితే దైవభక్తి, తత్త్వచింతనవైరాగ్యభావం — అబ్బుతనే అభిప్రాయం లోకంలో బలంగా ఉంది. కాగా, పిన్నవయస్సులోనే అపారమేధా సంపదతోపాటు, దైవభక్తి నిరాడంబర జీవనం, దయార్ద్రహృదయం వీటన్నిటితోపాటు ఏదో ఒక కళారాధన లభ్యం కావడం జన్మాంతర వాసనాఫలితమే నని భగవద్గీత చెబుతుంది.

"పూర్వాభ్యాసేన తేనైవ
హ్రియతే హ్యవశోఽపి సః।
జిజ్ఞాసురపి యోగస్య
శబ్దబ్రహ్మాతివర్తతే॥ (భ. గీ 6-44)

(పూర్వజన్మలోని అభ్యాసబలంవల్ల వ్యక్తి తాను ప్రారంభించిన యోగసాధన కొనసాగిస్తూ సాధ్యవిషయంపైపు అప్రయత్నంగా ఆకర్షింపబడతాడు. జిజ్ఞాసువు కూడా కర్మబద్ధుడుకాక తత్త్వవివేచనచేత పరమశాంతి పొందడంలో సామాన్య సాధకులను మించుతాడు). ఇందుకు తార్కాణం ఇటీవలనే పందొమ్మిదవ శతాబ్దంలో (1813-1846) తిరువాన్కూరులో ముప్పైమూడేండ్లు మాత్రమే జీవించి ధన్యుడైన ఒక రాజకుమారుడు. బ్రదికింది కేవలం ముప్పైమూడేండ్లే. అందులో పదిహేడు సంవత్సరాలు రాజ్యపాలనచేశాడు. భక్తిమార్గంలో అపరప్రహ్లాదు డనిపించుకున్నాడు. కళాపోషణలో భోజునికి దీటు. సంగీతకళలో త్యాగరాజుసరసన కూర్చోబెట్ట దగినవాడు. ఆయనకు సమకాలికుడే. ఇతని జీవిత విశేషాలు అద్భుతాలు.

రాజరాజవర్మ లక్ష్మీబాయి అనే రాజదంపతులకు 1813 ఏప్రిల్ 16వ తేదీ స్వాతి తిరునాళ్ జన్మించాడు. వీరు తిరువాన్కూర్ పరిపాలిస్తున్న రాజవంశంవారు. జన్మ నక్షత్రం స్వాతి కావడంవల్ల వీరికి స్వాతి తిరునాళ్ అని పేరు పెట్టారు. శైశవంలోనే సంగీతంపట్ల సాహిత్యంపట్ల వీరికిగల ఆకర్షణను గుర్తించి పండితులచేత సాహిత్య సంగీతాలలో ఆదర్శ శిక్షణ ఇప్పించారు తల్లిదండ్రులు. బాల్యంలోనే దైవభక్తి జ్ఞాన పిపాస కలగటంవల్ల, దానికితోడు కవిత్వ బీజాలు హృదయంలో ఉండటంవల్లను గానం, కవనం రెండూ రెండు చేతులుగా వీరి కృషి సాగింది. మళయాళం మాతృభాష అయినా సంస్కృతం పైపై మొగ్గు. తెలుగు, కన్నడ, తమిళ, మరాఠీ, హిందీ భాషల్లో గూడా చక్కని ప్రవేశం కలిగింది, వీరికి. అయినప్పటికీ రచనలు దాదాపు అన్నీ సంస్కృత భాషలోనే జరిగినవి. మరాఠీ, మళయాళంలో ఏకొద్దో ఉన్నవి. సంస్కృత వాగ్గేయకారుడుగానే వీరిని చెప్పడం సముచితం.

'తనయందు నిఖిల భూతములందు ఒక భంగి సమహితత్వంబును సలుపువాడు'

అన్న ప్రహ్లాదుని వంటి మనస్తత్వం గల ఈ స్వాతి పదహారేండ్ల ప్రాయంలో రాజ్య పరిపాలనకు వచ్చి ప్రజాహిత కార్యక్రమాలను చిత్తశుద్ధితో అమలు జరిపి "రాజామాతా పితాచైవ, రాజా హితకరో నృణాం" అన్నట్లు రామరాజ్యం గుర్తుకు తెచ్చాడు. బ్రిటీషు వారికే కన్నుకుట్టింది. వారి పర్యవేక్షణలో ఉన్నసంస్థానం కాబట్టి ఆంగ్లేయాధికారులు వీరిని అనేక ఇక్కట్ల పాలుచేసి స్వేచ్ఛను అరికట్టడం జరిగింది. లేకపోతే వీరు త్యాగరాజస్వామిని దర్శించి ఉండేవారని చెప్పుకొంటారు. త్యాగరాజు శిష్యులనేకులు వీరి ఆస్థాన గాయకులుగా ఉండేవారు. తిరువనంతపురంలోని పద్మనాభస్వామి వీరి ఇష్టదైవం. కులదైవం కూడా. బ్రిటీషువారి బాధలు సహించలేక పద్మనాభునిశరణుజొచ్చి పద్మనాభముద్రతోనే తనకృతుల నన్నింటినీ రచించినారు. నాలుగువందలకు పైగా పద్మనాభాంకితమైన కృతులు నేడు ప్రచారంలో ఉన్నాయి. సంగీతంలోని హిందుస్తానీ కర్ణాటక, మరాఠీ బాణీలలోను, వర్ణం, కృతి, పదం, తిల్లానా మొదలైన ప్రక్రియల్లోను వీరి కృతులున్నాయి. శైలి ప్రక్రియా వైవిధ్యంలో వీరుసంగీతమూర్తి

త్రయం చేయని సేవ కూడా చేశారని చెప్పాలి. ఆ ముగ్గురు మూర్తుల సరసన కూర్చుండబెట్టి నలుగురిని గాయకచతుష్టయం అనాలనిపిస్తుంది. భక్తి, రక్తి, శక్తి, మూడు గుణాలు వీరి రచనల్లో సమృద్ధిగా దొరుకుతాయి. వీరు జన్మించేటప్పటికి త్యాగయ్యగారి వయస్సు 46 సంవత్సరాలు. వారు సిద్ధిపొందడానికి పన్నెండురోజులు ముందుగానే వీరు 25–12–1846 నాడు స్వర్గస్థులైనారు. 'సుకృతీ గతాయుః' అన్నట్లు ముప్పైమూడేండ్ల వయస్సుకే ముప్పైమూడుకోట్ల దేవతల అంతరంగాలను వశం చేసుకొని నాదోపాసన ద్వారా కైవల్యంచెందారు. వీరి సంగీత సాహిత్య ప్రతిభను గురించి ఒక్క కృతి వివరిస్తే చాలు. తేటతెల్లముగా ఒక్క మాటలోన అన్నట్లు 'భావయామి రఘురామం' అనే కీర్తన స్వాతితిరునాళ్‌దే. రామాయణమంతా ఈ కృతిలో ఉండకట్టివేశారు. ఆ సంస్కృత రచన, దివ్యగంగాప్రవాహమే చదవండి.

సావేరి – రూపకతాళం

పల్లవి

"భావయామి రఘురామం
భవ్యసుగుణారామం ॥భావయామి॥

అనుపల్లవి

భావుకవితరణపర - భాగ్యలీలా లసితం
॥భావయామి॥

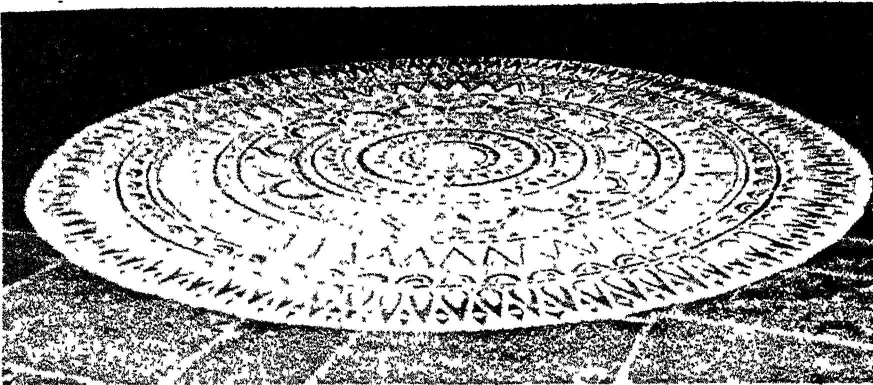
చ॥ 1. దినకరాన్వయ తిలకం
దివ్యగాధి సుతసవనా
వనమహితసుబాహువధ
మహల్యాశాపవిమోచనం
అనఘమీశచాపభంగం
జనకసుతా ప్రాణేశం
ఘనకుపిత భృగురామ
గర్వహరమిహ సాకేతం ॥భావయామి॥

2. విగతాభిషేకమథ-విపినగతమార్యవచ
సహితసీతాసౌమిత్రి-శాంతతను శీలం
గుహనిలయగతంచిత్ర
కూటాగత భరతదత్త
మహితరత్నమయ పాదుకం
మహితసుందరాంగం ॥భావయామి॥

3. వితతదండకారణ్యక
గతవిరాధఖననం
సుచరితజటాజటిల
మపరిమితవైష్ణవ వ్యక్తం
ఫలితవరజఘాయునుతం
పంచవటీవిహితవాసం
అతిఘోర శూర్పణఖా
వచనాగత ఖరహరం ॥భావయామి॥

4. కనకమృగరూపధర
ఖలమారీచహరణం
జనవినుతం దశాస్యహృత
జనకజాన్వేషణం
అనఘపంపాతీరసంగ
తాంజనేయనభోమణి
తనుజసౌఖ్యకరం వాలి
తనుదళనమీశం ॥భావయామి॥

5. వానరోత్తమ సహిత
వాయుసూను కరార్పిత
భానుదీప్తియుత భవ్య
రత్నాంగుళీయం
తేనపునరానీతం దివ్య
చూడామణి దర్శనం
శ్రీనిధిం పదాతిం
దీనాశ్రిత విభీషణం ॥భావయామి॥

హైందవ సంస్కృతిలో రంగవల్లులకు ఎంతో ప్రాముఖ్యం వుంది. ముగ్గులు లక్ష్మీకరములని మనవారి పవిత్రభావం. అందులకే ఇంటిముంగిటా, ఇంట్లో, ధ్యానమందిరాల్లో, దేవాలయాల్లో, భజనమందిరాల్లో మున్నగు ప్రతిచోటా ముగ్గులు చోటుచేసుకున్నాయి. అంటే ముగ్గులు కేవలం అలంకారానికేకాక ఆధ్యాత్మికతకూ ప్రతీక. కనుకనే వ్రతాలు, నోములు, ఉత్సవాలు జరిగే ప్రతిచోటా ఈ రంగవల్లులు చోటు చేసుకున్నాయి.

తిరుమల శ్రీవారి ఆలయంలో దేవస్థాన కళాకారులు రంగవల్లులను కన్నుల పండువగా తీర్చిదిద్దారు.

6. కలితపరసేతు బంధం
ఖలనిశిచర్య్వాంకదళనం
అతిక్రూరదశకంఠ విదారం–అతిధీరం
జ్వలనపూత జనకసుతా
సహితమిహసాకేతం
విలసితపట్టాభిషేకం
విశ్వపాలం పద్మనాభం ॥భావయామి॥

ఈ కీర్తన సంక్షేప రామాయణం అని చెప్పవచ్చు. రాగమాలికలో పాడుతూ ఉంటారు దీన్ని. కుచేలోపాఖ్యానం అజామిళో పాఖ్యానం అనే రెండు సంస్కృత యక్షగానాలు కూడా వీరురచించారు. అంతే గాక పై రామాయణ కీర్తన లాగానే భారత కీర్తన, భాగవత కీర్తనలుకూడా రచించారు. అనేక కీర్తనల్లో హరిహరాద్వైత స్వరూపాన్ని గూడా భావించారు. నాట్యానికి అనువైన తిల్లానాలు, పదాలు, జావళీలు, అన్నీ దైవోన్ముఖంగానే ప్రవహించాయి. భారతదేశ చరిత్రలోనే ఇటువంటి ప్రజ్ఞాశాలియైన వాగ్గేయకారుడు లేడనడం అతిశయోక్తి కాజాలదు.

'యత్కరోషి యదశ్నాసి
యజ్జుహోషి దదాసి యత్,
యత్తపస్యసి కౌంతేయ
తత్కురుష్వ మదర్పణం, (భ.గీ.9-27)

అన్న గీతాచార్యుని వాక్యం శిరసావహించి తాను చేసిన పనులన్నింటినీ పద్మనాభార్పణంగానే సమర్పించి భక్తులకు భక్తి, గాయకులకు సంగీతం, జిజ్ఞాసులకు తత్త్వం, ఆర్తులకు శరణాగతి, – అన్నింటినీ వెదజల్లి చిరంజీవిగా సంగీతలోకంలో ఒక ఉజ్జ్వల తారగా నిలిచిన స్వాతితిరుణాళ్ మహారాజా నిజంగా సంగీత త్రిమూర్తుల సరసన నాలుగవవాడుగా వారికి ముద్దుల తమ్ముడుగా వెలుగొందుతుంటాడు.

జయంతి సుకృతినస్తే రససిద్ధాః మనీషిణః

సప్తగిరి విక్రేతలు

తూర్పుగోదావరి జిల్లా

శ్రీ బాదం ప్రభాకరరావు,
మెయిన్ రోడ్డు, కాకినాడ -533 001.

శ్రీ కె. శ్రీరాములు,
శ్రీ సత్య వీరభద్ర ఏజన్సీ,
న్యూస్ ఏజంటు అండ్ బుక్ సెల్లర్,
జామ్‌పేట, పెద్దవీధి,
రాజమండ్రి – 3.

శ్రీ ఎన్. ఆర్. బ్రహ్మనంద,
ముక్తిలింగంవారి స్ట్రీట్, తుని – 533 401.

శ్రీ వేలంకణి శ్రీనివాస్,
బాలాజీ స్టూడెంట్సు సెంటర్,
మెయిన్ రోడ్డు, గాడేపల్లి వారి ఇల్లు.
రామచంద్రాపురము - 533 255.

పశ్చిమగోదావరి జిల్లా

శ్రీ పి. జె. వి. రామానుజాచార్య,
శ్రీ క్రిష్ణా అండ్ కో, బుక్‌సెల్లర్స్ అండ్
బైండర్సు, శ్రీ క్రిష్ణాభవన్,
రైల్వేస్టేషన్ రోడ్డు,
తాడేపల్లిగూడెం - 534 101.

శ్రీ బి. శివరామకుమార్,
కుమార్ న్యూస్ ఏజన్సీ,
రామమహల్ ఎదురుగా, ఏలూరు-534 002.

శ్రీ టి. వెంకటగిరి నరసింహమూర్తి,
మోర్తా - 534 227.

శ్రీ టి. వెంకటరమణ,
దేవునితోట స్ట్రీట్, రాయపేట,
నరసాపూర్ - 534 275.

శ్రీ సి. గోపాలాచార్యులు,
మల్లవరం పోస్టు, (వయా) నరసాపురం.

శ్రీ కర్రి గంగాధరరెడ్డి,
అర్జునుడుపాలెం పోస్టు - 534 217.

శ్రీ కె. వెంకటేశ్వరరావు,
కన్నూరు - 534 329.

శ్రీ బి. వెంకటరత్నం,
న్యూస్ ఏజెంటు, మెయిన్‌రోడ్డు,
పెనుగొండ - 534 320.

శ్రీ బంగారు సీతారామాంజనేయగుప్తా,
S/o శ్రీ బి. రామకృష్ణారావు,
మెయిన్‌రోడ్డు, పాలకొల్లు - 534 260.

నల్గొండ జిల్లా

శ్రీ వై. దీనదయాళ్,
తిర్మల్‌గిరి - 508 223.

శ్రీ పి. బాబురావు,
S/o శ్రీ డి. శ్రీనివాసులు,
కొబ్బరికాయల దుకాణం,
యాదగిరి దేవస్థానము, యాదగిరిగుట్ట.

నిజామాబాద్ జిల్లా

శ్రీ కె. వెంకటస్వామి,
6-2-20, సుభాష్‌నగర్,
నిజామాబాద్ - 503 002.

శ్రీ పి. ఛత్రయ్య,
దారావల్లి పోస్టు - 503 165.

శ్రీ ఎన్. రాజేశ్వర్,
న్యూస్‌పేపరు డీలరు, ముప్కల్-503 222.

శ్రీ వై. రాజలింగం హరిదాస్,
C/o డా॥ గోస్కి రాజయ్య,
స్టేషన్ రోడ్డు, కామారెడ్డి పోస్టు.

నెల్లూరు జిల్లా

శ్రీ ఎ. సాయిబాబా,
C/o శ్రీ వెంకటకృష్ణయ్య,
న్యూస్ ఏజెంటు, అల్లూరు - 524 315.

ప్రకాశం జిల్లా

శ్రీ దిట్టకవి వేంకటరామానుజాచార్యులు,
వాసవి కన్యకా పరమేశ్వరి దేవాలయం,
పిడుగురాళ్ళ.

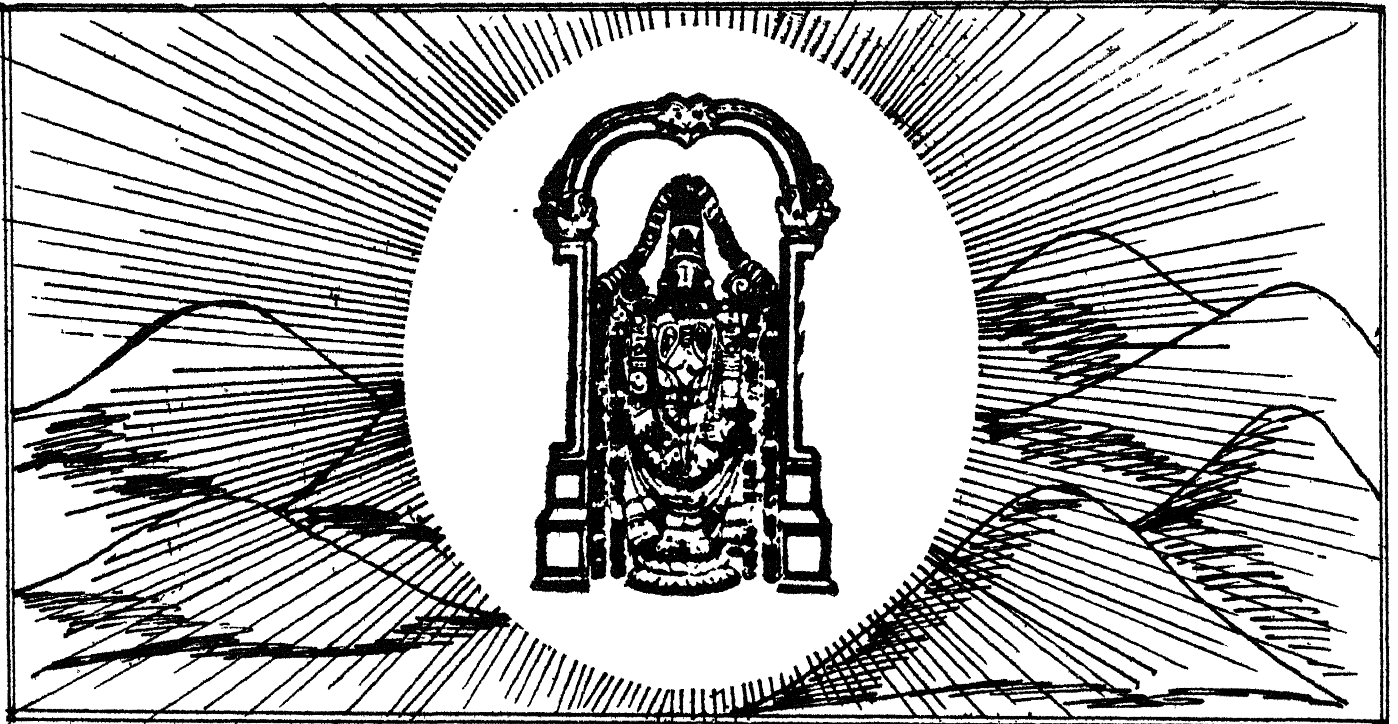
శ్రీ సి. సుబ్బరాయలు,
శ్రీ సత్యనారాయణ ఏజన్సీ,
4-8-96, గిద్దలూరు. – 523 357.

శ్రీ జి. వి. సుబ్బారావు,
రావు అండ్ రావు ఏజన్సీస్,
కొవ్వూరు - 523 105.

శ్రీ కోడూరి వెంకట సుబ్బారావు,
ఎల్. ఐ. సి. ఏజంటు, ఉప్పుగుండూరు.

శ్రీ యస్. వి. రమణయ్య,
సకల బుక్‌షాపు.– మార్కాపురం– 523 316.

(స్థలాభావంవలన ఈ జిల్లాలోని మరి కొన్ని చిరునామాలను ప్రచురించలేక పోతున్నాము. సం॥)

వనమాల

స్వామీ, వేంకటనాథ, త్వచ్చరణ కంజాత ద్వయీ సేవనో
ద్దామోన్నిద్రమతిన్ త్వదీయ గుణగాథా వర్ణయ ద్గీతికా
శ్రీమాధ్వీరస పాన విస్మృత శరీరిన్ నాదు మూర్ధమ్మునన్
ప్రేమాశీర్నవ కుంకుమాక్షతల వర్షింపం గదే మ్రొక్కెదన్.

దేవా, తావక చిత్కళాంశమును వర్తింపంగ నీ వయ్య మ
ద్భావ వ్యోమ తలమ్మునందున జడీభావాంధ తామిస్రముల్
తావుల్ దూల ప్రబుద్ధమై హృదయ కల్హారమ్ము చెల్వార నా
నా విజ్ఞాన పరిమళమ్ముల మహానందమ్ము సందిల్లగన్.

ప్రాతర్భాను మయూఖ హేమ రుచులన్ రాకా నిశావల్లభ
స్ఫీత జ్యోత్స్నికలన్ హసించు భవదక్షి ద్వంద్వ శోభల్ ప్రభూ!
చేతః ప్రీతిగ మాపయిం బఱపి రక్షింపంగదే నీ పదా
బ్జాతంబుల్ మది నిల్పి కొల్చుకొనుటల్ భావించి
మమ్మెప్పుడున్.

కలవారింటను పుట్టనైతినిగదా కర్పూర నీరాజన
మ్ముల నెత్తంగ సువర్ణ పుష్పముల సంపూజింప నెంతేని ను
వ్వుల లూరించెడి పాయసాన్నముల నైవేద్యమ్ము సల్పంగ కా
ని లసన్మానస పూజ సేయుదు దయన్ నింపంగదే నాపయిన్.

నిను సేవించెడు భక్తు నీకరణి తండ్రీ, తీవ్ర హృత్తాప త
ప్తుని గావింతువె? లేదు లేదు కినియం బోకయ్య! వాగ్దోష మ
త్యనుకంపార్ద్రమతిన్ క్షమింపుము విమూఢాత్ముండబాలుండ నీ
మన సెట్టో మఱి యట్టులే జరుగుతన్ మాకేల దుర్భావనల్.

ఛేదింపంగదె మోహవల్లికల రాశీభూత పాపాగ్నికీ
లాదాహమ్మును రూపుమాపగదె? జాల మ్మేలొకో యింక నీ
వే దిక్కంచు భజించువాఁడ కరుణా దృక్కోణ! నన్నేలుకో
రా! దాసుండ దురంత సంసృతి విషాదాంభోధి నిర్మగ్నుఁడన్.

సజ్జనుల మాత్రమే కా దసజ్జనులను
పావనులజేయు నీ నామ భజన; పరుస
మది అయోవిగ్రహము నేమి వ్యాధుచేతి
కరకు కత్తిని గూడ బంగరుగ మార్చు.

ప్రాకారమ్ములు చుట్టివచ్చు త్రుటి మాత్రన్; నిల్వబో దొక్కచో
నీ కష్టాత్మ, అనుగ్రహింపగదె నాయీచిత్త మేవేళ నీ
శ్రీకైంకర్యము అందు నిల్చుగతి తండ్రీ! యింతకున్
మించి యే
యాకాంక్షల్ మఱిలేవు నీవెఱుఁగవయ్యా, మన్మన స్తత్త్వమున్:

అమరానంద సుధానిధానమతి! మోదాపాదకమ్మున్ సువ
ర్ణమనోజ్ఞమ్ముగు దీని భక్తిరసధారా సంప్లుతాత్ముండనై
తమి నీ కర్పణ సేయుదుం గొనుమ వాత్సల్యమ్ముతో కంఠహా
రముగా పండగ మాము కీన కవితా బ్రాహ్మీ తప మ్మంతయున్.

— ముదివర్తి కొండమాచార్యులు

(20 వ పెజి తరువాయి)

పిండివంటకమట! మండిగె ప్రస్తుత అని కర్నాటకదేశమున ప్రసిద్ధం. అచ్చటి వారి శుభకార్యాల్లో ముఖ్యమైనది. కల్లొసులు = పులిసిన పిండితో చేయు భక్ష్యములు. సిమ్మిలు = నూగులు, కొబ్బెర బెల్లముదంచి చేసినయుండలు. పాలకలు = పాలకాయ లంటారు. ఏలకల్లు – ఏలకులు వేసి చేసిన చక్కెర లేక బెల్లము పానకము. ఈ పద్యపాదము కొదువ పడినది. 'పాలును ఏలకుల్ పానకాలు' అని పూరింపవచ్చు కాని 'పాలపొంగు' అనునదొక ప్రాచీనభక్ష్య విశేషమున్నదని పెద్దలన్నారు. ఇది నేటి పాలకోవా కావచ్చు. చుట్లు = వీనికి మురుకులు అని తమిళదేశమున ప్రసిద్ధి. రాజువారిసీమలో (మట్లరాజపాలితప్రాంతము) చుట్లనే పేరు నేటికీ – అప్పలు = అప్పడముల వంటివి. నేతిలో తేల్చిన భక్ష్యవిశేషమని కొందరు. దప్పము = కాయగూరలు, పప్పుపులుసుతోచేర్చిన అన్నముబకాళాబాత్, తమిళుల కదంబం అన్నము, కన్నడిగుల బిసి బేళహొగెబాత్ కావచ్చు. ఔగులు = బెల్లము, చక్కెరపాకంతో అటుకులు పేలాలు చేర్చి చేయువుండలు. సొజ్జె = బియ్యము దోరగా వేయించి విసిరి ఆ పిండితోచేయు భక్ష్యము. గారె = వడ, అరిసెలు = అతిరసములు బూరె = గోధుమపిండితో లేక మైదాతో చేయు 'పూరీ' వంటిదేమో అరిసె అని కొందరు 'సుగి' అని మరికొందరు – పోళి = పోళీ, హోళిగ.

వీనిలో కొన్నింటికి సరస కవయిత్రి శ్రీమతి గంటి కృష్ణవేణమ్మ గారు (ప్రొద్దుటూరు) అర్థవివరణ మిచ్చారు. ఆమెకు నా కృతజ్ఞతాంజలి.

ఈ శతకము తాళ్ళపాక గ్రామంలో వెలసియున్న చెన్నకేశవ స్వామిపై చెప్పినది. ఆస్వామి చెన్నకేశవులా? బుజ్జిచెన్నకేశవులా? అన్నది పరిశీలనాంశము. తాళ్ళపాకలోని చెన్నకేశవాలయంలోని స్వామి విగ్రహపాదపీఠముఎత్తు1¼ అడుగు. స్వామి విగ్రహము ఎత్తు 4¼ అడుగులు .6,7 ఏండ్ల బాలునివలెనున్నమూర్తికావునఅన్నమయ్య ఈ శతకంలో చెప్పిన బుజ్జి + చెన్నకేశ (బుచ్చన్నకేశ) అనుట సార్థకమే.

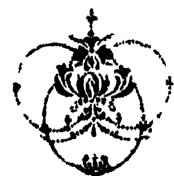
ఈ పద్యంలోని 'అమ్మపంపెను'–'అరగింపన్న' 'బుజ్జి, అన్నయ్య వరదాళ్ళుండు' అనువాని భావమేమి? బుజ్జి=చిన్ని అను అర్థము రాయలసీమలోని రాజువారిసీమలో ప్రసిద్ధము. బుజ్జిగాడు బుజ్జన్న–బుజ్జయ్య బుజ్జప్ప, బుజ్జోడు, బుజ్జిపిల్ల, బుజ్జిపిట్ట – అనునవి. కావున బుజ్జి అన్నయ్య అనగా చిన్నవాడైన అన్నయ. తనంత ఎత్తు, 6,7 ఏండ్ల వయసు మూర్తి గలస్వామియు తాను బుజ్జివారమని సూచించినాడు అన్నమయ్య. ఇది సత్యము!

'అన్ని అరగింపన్న' గణదోషమున్నందున 'అన్ని' తొలగింపబడినది. వరదాళ్లుడైన చెన్నకేశవునికి అమ్మపంపిన పదార్థములు ఆరగింపుమని ప్రార్థించుట గదా! శ్రీశర్మగారు చెప్పిన పాఠాంతరము నను ఆరగింతువు రార–' అని యుండుట గమనార్హము. అమ్మ పంపినది. ఆరగింపుమన్నవి వస్తువులు, పదార్థములు నివేదనకవసరమైనవి యున్నవి. మరి అల్లము, బెల్లము, చెంబుతోనీళ్ళు, సీకాయ, యుదకములేల? అల్లము, బెల్లము లారగింపునకే యన్నచో తక్కినవేల? చిన్న చెంబుతో నీళ్లు స్వామి అభిషేకానికి అర్ఘ్యపాద్యాలకు, పానీయమునకుగావలెను. స్వామికినిత్యము అభ్యంగనము చేయుట ఆచారము. ఆ విగ్రహానికి సుగంధ తైల ద్రవ్యములు పూయుటచే నా జిడ్డు తొలగించుటకు సీకాయనీళ్ళు పోసి తుడుచుట తప్పనిసరి.

స్నానానంతరము అల్లము బెల్లము స్వామికి నివేదింపవలెను. చిన్నబిడ్డలకుగాని, పెద్దలకుగాని, బాలెంతలకుగాని తైలాభ్యంగన స్నానానంతరం శైత్యదోషము వల్ల శిరోవేదన, పడిసెము రాకుండుటకై అల్లము బెల్లము (కొంరి బెల్లము) కలిపి తినిపించుట వైద్యపద్ధతి. అది మన పెద్దల ఆరోగ్యసూత్రము. చిట్కావైద్యము, సంప్రదాయంలో తెలుగునాటనిల్చియేయున్నది.

ఈ పద్యానికి సమన్వయించు కథ యా ప్రాంతమున ప్రచారమున నున్నట్లు తెలియుచున్నది. అది పూర్వము నుండి తాళ్ళపాకలో నివసిస్తూ స్వామి వారికి బ్రాహ్మణుల అర్చకత్వం తర్వాత ఇటీవల చెన్నకేశవుని అర్చకత్వం స్వీకరించిన చాత్తాదవైష్ణవ సంప్రదాయక కుటుంబమొకటి నేటికీ తాళ్ళపాక గ్రామంలో నున్నది. ఆ కుటుంబంలో శ్రీమతి తిరువాయిపాటి అండాళమ్మ గారు (ఈమె 1977 సంవత్సరాంతమున బరమపదించినది) అన్నమయ్య చరిత్ర పాటగా (ద్విపద) పాడుకొను చుండెడిదనీ, ఆ పాట అన్నమయ్య బాల్యము, స్వామిసేవ, దాయాదుల బాధ, తిరుపతి ప్రయాణము, వేంకటేశ్వర దర్శనము వరకు పాడెడిదనీ, ఆమె కుమారులు – నేడా గ్రామమున ప్రాథమిక పాఠశాలలో ఉపాధ్యాయుడుగా పని చేయుచు చెన్నకేశవస్వామి అర్చకత్వం నిర్వహించుచున్న శ్రీ తిరువాయిపాటి నరసింహులుగారు చెప్పారు. ఆమె పాడు చుండగా తాము వినెడివారట: తాము నేర్చుకొనుటకు, వ్రాసికొనుటకు నోచుకో లేదని ఆయన చింతించారు.

ఆ కథ తాళ్ళపాక చిన్నన్న వ్రాసిన అన్నమాచార్య చరిత్రలో (చూ: పుటలు 10,11 – అన్నమయ్య బాల్యము – అన్నమయ్య విద్యలు) లేదు. అది లుప్తమయ్యేనేమో! అది అన్నమయ్య బాల్య వృత్తాంతము కావున చిన్నన్న. ఆ చరిత్ర వ్రాయునాటికి అతనికి తెలియలేదేమో! శ్రీశాస్త్రిగారు అన్నమాచార్య చరిత్ర ప్రకటించుటకు మునుపే తాళ్ళపాక గ్రామమును దర్శించి అచ్చటివారి నుండి ఆ చరిత్రాంశము లెన్నో సేకరించి యుండిన బాగుండెడిది. ఆనాటి పెద్దలు నేడు లేరు గదా!

గ్రంథసమీక్ష

యోగప్రస్థానమ్

[రచన:— శ్రీ నందూరి విద్యారణ్యస్వామి. డెమ్మి సైజు, 8+102 పుటలు. వెల. రు.15/ (సాదాప్రతి) ప్రకాశకులు యస్. పి. వి. చక్రవర్తి అండ్ కో, 1—8—76' ప్రెన్డర్ ఘాస్ట్‌రోడ్. సికింద్రాబాద్ 500003]

శ్రీకృష్ణభగవానుడు "స కాలేనేహ మహతా యోగ నష్టః పరన్తపః" అని గీతలో చెప్పినట్లుగా దీర్ఘకాలము గడుచుటచేత యోగము సమసిపోయెను. అందుచే "స ఏవాయం మయా తేఽద్య యోగః ప్రోక్తః పురాతనః" ఆ పురాతన యోగము కృష్ణునిచే అర్జునుని కార్యోన్ముఖుని చేయుటకు తిరిగిచెప్పినట్లుగా చెప్పబడినది. యోగశాస్త్రము కూడ కాలాను గుణంగామార్పులుచెందుటజరుగుచున్నది. గీత, పతంజలి యోగసూత్రములు సంస్కృతములో ఉండి పోవుటవలన సామాన్య ప్రజలకు వీటియోగ విషయం చేరలేదు. ఈ దృష్టితో చూస్తే ఈ గ్రంథముల సందేశము సగటుమనిషికి అందించవలసిన అవసరం ఎంతైనా వుంది. ఈ కోవలో చేరినదే ఈ ప్రస్తుత గ్రంథ విషయం. ఈ గ్రంథములో ఈ క్రింది అంశములు విపులీకరించబడినవి.

యోగము- ఆరోగ్యము, బౌద్ధయోగ ప్రస్థానము యోగాభ్యాస చరిత్ర, యోగ సాధన, భక్తియోగము, విగ్రహారాధన, కబీరు- యోగప్రస్థానము, భక్తి సోపానములు, ఆహార విహారములు, నాదబ్రహ్మోపాసన, స్వార్థత్యాగం, కర్మయోగం భగవద్గీత, జ్ఞానయోగము.

రచయిత విన్నపములో "ఈ యోగ ప్రస్థానమ్ వివిధ యోగ దర్శనాలపై ఒక సంక్షిప్త విజ్ఞాన సర్వస్వం" అన్నారు. దర్శనాలనటంలో రచయిత ఉద్దేశం. నాస్తిక దర్శనాలా? ఆస్తిక దర్శనాలా? బౌద్ధయోగం పేర్కొన్నారు. మరి జ్ఞాన యోగము మాటేమిటి?

ఋగ్వేదంలో అధర్వవేదంలో ఋక్కులు సూక్ష్మదృష్టితో పరిశీలిస్తే యోగసాధనను ప్రతిఫలించేవి ఉన్నాయి అంటారు (పేజి-12).

వేదములలో యోగ, యోగి శబ్దములు ఉన్నా వాటియర్థము నేటి అర్థములోగాక పరిమితమైన అర్థములో వాడబడినవి. యోగెయోగె తవస్తరం వాజెవాజె। హవామహె. ఋ 1-౩0-6

పైన చెప్పబడిన యోగశబ్దము ఋగ్వేదంలో "సంబంధం" అనేభావనలో వాడబడినది. ఈ క్రింద వేదసూక్తులను బట్టి ధీర అంటే యోగి అనే అర్థంలో వాడబడినట్లు తెలుస్తున్నది.

పునన్తి ధీరా అపసోమనీషా। ఋ-3-7-5
ధీరా సోష్టా కవయో విపశ్చితః ఋ-4-36-6

రచయిత హఠయోగాన్ని మూడుముఖ్య విభాగాలు ఏర్పరచవచ్చు అన్నారు (పే-6) అంతకంటే ముఖ్యమైన 'నాదానుసంధానం' గూర్చి రచయిత చెప్పలేదు. హఠప్రదీపిక-1-56 పరిశీలిస్తే గోచరమయ్యేది. ఈ గ్రంథంలో రచయిత ఎక్కువగా గీత, పతంజలి యోగ గ్రంథమునుంచే, వివరించారు. అందుకు వారివస్తు దృష్టి ఎన్నిక మెచ్చతగినదే. గీతలోని ప్రాణాయామ పద్ధతులు గురించిగాని, పతంజలిలోని 4 రకముల ప్రాణాయామ పద్ధతులు గురించిగాని వివరించివుంటే ఎంతో బాగుండేవి. అలాగాక హఠయోగ సాధన నుంచి నాడి శోధన గురించి వివరించారు (పే-96) ఇది ప్రాణాయామంకు తొలిమెట్టు, దీనికి "రేచకపూరక' అని సామాన్య పరిభాషలో పిలుస్తారు. రచయిత "ఇది ఒక రోజుతో ఒక నెలతో పూర్తి అయ్యేదికాదు. ఏండ్లు పూండ్లు పడుతుంది." రచయితకు ప్రాణాయామ పద్ధతులపై అవగాహన లేనట్లు పై వాక్యముల వల్ల తెలుస్తున్నది- వాసిష్ఠసంహిత యోగ కాండ (1-8)లో ఈ నాడిశోధన "కృత్వా తు నాడికాశుద్ధిః ప్రాణాయామః తతః కురు" అని చెప్పబడినది. రోజుకు మూడు సార్లు, నాలుగు (4) నెలలు చేస్తె నాడీ శుద్ధిః అగునని సిద్ధాంత శేఖరం (అముద్రితం)లో వివరించబడినది.

రచయిత్ర హఠయోగ సాధన వల్ల ఆయుర్దాయం పెరుగునన్నారు. "మన దేశంలో సుమారు 150 సం॥ల వరకు బ్రతికినవారున్నారు. చీనాలో సుమారు 200 ఏండ్లు జీవించిన వ్యక్తిని గూర్చి చారిత్రిక ఆధారాలు లభిస్తున్నాయి" (పేజి- 93) ఎక్కడో చైనాలో ఎందుకు, మనదేశంలో అంతకంటే ఎక్కువకాలం జీవించిన వారున్నారు. నేటికి కలింగ విజయనగరం దగ్గర శివరాముడుగా పుట్టి, 48వ ఏట సంసారం త్యజించి హిమాలయ పరిసర ప్రాంతంలో యోగసాధన చేసి, వారణాసిలో స్థిరబడిన త్రిలింగస్వామి (క్రీ॥ శ॥ 1607 నుంచి 1887, ఎ. డి.) 280సం॥ బ్రతికినాడంటే ఆశ్చర్యం కల్గించవచ్చు. తెలుగువాడైనా తెలుగు వాళ్ళకు ఈ మహాయోగి తెలియకపోవడం మనదురదృష్టమనే చెప్పాలి.

అట్టపై పటము ధ్యానముద్రలో ఒక ఆసనంచూపారు. పద్మముపై కూర్చుండుట వలన పద్మాసనం అనుకోవారేగాని, పోలికలుబట్టిగాని, యోగప్రామాణికగ్రంథముల వర్ణనలనుబట్టిగాని పద్మాసనం అనుకోలేము.

విషయసూచిక కూడ చేర్చబడలేదు. రచయిత గ్రంథములో చాలా చోట్ల విషయం చెప్పడంలో పాఠకులకు తెలియడానికి చక్కని ఉపమానములు పేర్కొన్నారు. (పేజి. 26) భక్తియోగం గూర్చి "ఈతనేర్చుకునే వాని మాదిరిగానే కొంత కొంత నీటిలో దిగాలి అభ్యాసం మొదలు పెట్టాలి. కొంతకాలానికి ఈత వచ్చినట్లుగానే భక్తియోగ సాధన అలవడుతుంది." వాడుక భాషలో వ్రాయడం, అంతేగాక తప్పులు లేకుండా ముద్రణలో జాగ్రత్త పడినందుకు రచయితను అభినందించాలి.

ముందుమాటలో డా॥ నండూరి రామకృష్ణమాచార్య గారి సేకరణలు గ్రంథమునకు వన్నెతెచ్చాయి. తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారిచే సహాయం చెయ్యబడిన ఈ గ్రంథం 110 పుటలు, రు 15 లు. అయితే తెలుగు వాడి ఆర్థిక స్తోమతకు కొంత భారం అని చెప్పక తప్పదు.

— మేడపాటి వెంకట రెడ్డి.

శ్రీమద్భాగవత రహస్యము

ప్రథమభాగము

మూలం : శ్రీరామచంద్ర కేశవడోంగ్రేమహారాజ్
అనువాదం : శ్రీ పురాణపండ రాధాకృష్ణమూర్తి
[హిందీ అనువాదం నుండి]
ప్రకాశకులు : శ్రీ మారుతీ సీతారామధ్యాన మందిరము
జయశ్రీ టాకీస్ రోడ్, రాజమండ్రి-4
మూల్యం : రు. 5-00

అష్టాదశ పురాణాల్లోను ఒకటిగా పరిగణింప బడుతూన్న శ్రీమద్ భాగవతం భక్తి వైరాగ్యాలకి సంగమ స్థానమనీ, శ్రీకృష్ణ చరిత్ర సర్వస్వమనీ భక్తజనుల చేత అనూచానంగా ఆదరింప బడుతూన్న గ్రంథం. దీనికి శ్రీధర, వంశీధర, జీవగోస్వామ్యాది మహాపండితులెందరో వ్యాఖ్యానాలు వ్రాశారు ఇంచుమించుగా భారతీయ భాషలన్నింటి లోనికి ఈ గ్రంథం అనూదితమైనది. అయినా సంస్కృతమూలంలో ఉన్న సొంపు వేరొకదాంట్లో రావాలంటే కష్టం. అది గాక ఈ గ్రంథం అనేక రహస్యార్థాలతో కూడిన ఆధ్యాత్మిక విషయాలెన్నో నిరూపించి, పాఠకుల్ని భక్తి భావ భరితులుగా చేసే రచన. ఆ యీ రహస్యాలు పరంపరాగతంగా అనుభవజ్ఞులైన పెద్దల వల్ల తెలుసుకోదగినవి. ఈ సందర్భంలో పూజ్యపాద శ్రీరామచంద్ర కేశవ డోంగ్రే మహారాజ్ గారు, శ్రీమద్భాగవత రహస్యము అనే ఉద్గ్రంథాన్ని గుజరాతీ భాషలో వ్రాసి లోకానికి బహూకరించారు. ఆ గ్రంథం హిందీలోనికి తర్జుమా అయింది. ఆ హిందీ అనువాదం ఆధారంగా శ్రీ పురాణ పండ రాధాకృష్ణ మూర్తిగారు తెలుగు అనువాదం సాగిస్తూ భాగవతోద్దేశ్య మాహాత్మ్యాలు వెల్లడించే యీ ప్రథమ భాగాన్ని ప్రచురించారు.

ప్రస్తుత గ్రంథ భాగంలో పరమాత్మ స్వరూపం, జీవ లక్షణం, భగవద్దర్శనాకాంక్షులైన వారికి వలసిన సాధన సంపద, భక్తి లక్షణం, భాగవత ధర్మం వగైరా లెన్నో అతి సరళమైన వ్యావహారిక భాషా శైలిలో సుస్పష్టమైనధోరణిలో, వివరింప బడ్డాయి. ఎన్నెన్నో చిన్న ప్రసంగాలు, కథలు జోడించి విషయాన్ని సులభంగా గ్రహింప జేసే పద్ధతిలో గ్రంథ రచన సాగింది.

భాగవతమాహాత్మ్యం పద్మ పురాణాంతర్గతం. అక్కడ విషయమంతా తేలికైన భాషలో ఈ గ్రంథం తెలియ జేస్తుంది. అలాగే భాగవత రచనకు గల పూర్వ కథా పీఠికను కూడా వివరంగా తెలియ జేస్తుంది.

గ్రంథలో 45 పుటకు ముందు రెండు పుటలతో ప్రారంభించి, (37, 38 గా అచ్చయినాయి) చివరి వరకు "ఆత్మ విశ్వాసము" అనే ప్రకరణం జోడించ బడింది. ఇందులో భాష కొంత గ్రాంధికశైలిలో నడిచింది. అయినా సరళ సుబోధకంగా ఉంది. విషయం భగవద్దర్శనాభిలాషియై, అచంచల విశ్వాసంతో అది సిద్ధింప జేసికొన్న ఒకానొక దొంగను గురించి చెప్పిన కథ. ఆత్మ విశ్వాసంతో భగవంతునను గ్రహింప జేసికొని తాను తరించుటే కాక యీ దొంగ తన పౌరాణికుణ్ణి కూడా తరింప జేస్తాడు. ఇది "సత్కథా స్రవంతి", మొదటి భాగము నుండి గ్రహించినట్లు వ్రాయబడింది.

ఉదాత్తమైన సంకల్పంతో, అధ్యాత్మ విషయ ప్రచారోద్దేశ్యంతో ప్రారంభించి ప్రచురింపబడుతున్న యీ గ్రంథానికి కావలసిన ఆర్థిక సహాయాన్ని అందజేసి భక్తులీ కృషికి తోడ్పడవలెనని రచయిత "సవినయముగా" ప్రకటించాడు. సుమారు 1200 పుటలతో అచ్చుకావలసిన గ్రంథం కనుక వదాన్యులైన వారు పోషకులు గా నిలిచి గ్రంథాన్ని సొంతంగా ప్రచురింప బడే విధంగా సాయ పడ వలసినదని వారి అభ్యర్థన.

పుస్తకం అచ్చు కూర్పు వగైరాలు బాగున్నాయి. అచ్చు తప్పులు ఎక్కువగా ఉన్నాయి. ధర సరసంగానే ఉన్నది. కనుక అందరూ గ్రహించి చదివి ఆనందించ గలరని ఆశిస్తాము.

— ముట్నూరి సంగమేశం.

శ్రీ వేంకటేశ్వర సుప్రభాత

సంగీత లహరి

వెల: ఆరు రూపాయలు
రచన. విద్వాన్ మాసంద్రం కృష్ణ.
ప్రాప్తిస్థానం: మాసంద్రంకృష్ణ. సీనియర్
తెలుగు పండిట్, జి. జే. కాలేజి, పలమనేరుపోస్టు
చిత్తూరు జిల్లా

సుప్రభాతమును మొట్టమొదట రచించిన వారు వాల్మీకి మహర్షి. ఆది కావ్యమైన రామాయణమున అవతారమూర్తియైన శ్రీ రామునికి విశ్వామిత్ర మహర్షి 'కౌసల్యా సుప్రజా రామా' యని మేలుకొలుపు పాడును.

కానీ అర్చావతారమూర్తికి మేలుకొలుపు రచించిన ప్రథమకవి విప్రనారాయణులే. శ్రీ విప్రనారాయణులవారు తిరుప్పళ్లి ఎళుచ్చి (ప్రాబోధకీస్తుతి) యనుపేర శ్రీ రంగ రంగ నాథుని మేల్కొల్పు పాటలు పది రచించారు. ఆతరువాత తమిళంలో తిరుప్పళ్లి ఎళుచ్చి ప్రత్యేక ప్రక్రియగా అభివృద్ధి చెందింది. శివభక్తుడైన మాణిక్యవాచకర్ నాయనారు ఒకతిరుప్పళ్ళి ఎళుచ్చి శివునిపై రచించారు. 15వ శతాబ్దిలో తత్త్వరాయర్ అను అద్వైత జ్ఞాని ఈ ప్రక్రియలో పెక్కు మేలుకొలుపులు రచించారు. శ్రీ చిదంబరస్వామి మురుగన్ తిరుప్పళ్ళి ఎళుచ్చి వ్రాశారు. శ్రీ త్యాగరాజ స్వామి కూడ కొన్ని మేలుకొలుపు పాటలను శ్రీ రామునిపై రచించారు. ఈ 20 వ శతాబ్దపు ప్రథమభాగంలో భారతమాతపై భరతపుత్రునిపై మేలుకొలుపు పాటలు తెలుగు తమిళాది భాషలలో పలువురు కవులు రచించారు. అయితే ఈ మేలుకొలుపు ప్రక్రియా సంప్రదాయానికి మూలభూతులు శ్రీ విప్రనారాయణులే అనునది నిర్వివాదాంశము. ఈ ప్రక్రియకు గ్రహించిన ఛందోభేదమే తరువాత వచ్చిన సుప్రభాత రచనలకు ఒరవడి అయింది. విషయ విన్యాసాదులుకూడ ఇంచుమించు ఒకే రీతిగనే అన్నిట కనిపిస్తున్నవి. భేదము దేవుని యొక్క ఊరు పేరులో మాత్రమే కనిపిస్తున్నది.

ప్రస్తుతము సమీక్షించు అనువాద గ్రంథమునకు మూలమైన శ్రీ వేంకటేశ్వర సుప్రభాతము, స్తోత్రము, ప్రపత్తి మంగళాశాసనములు. సంస్కృతమునరచించినది శ్రీప్రతివాద భయంకర అణ్ణన్‌గారు. వీరిది కాంచీపురము. సంస్కృత విద్యా వైదుష్యభూషితులైన పండితులు. వీరు తిరుమలలో ఆకాశ గంగ నుండి తిరుమంజన తీర్థమును స్వామికి తెచ్చెడివారు. ఒకనాడొకవైష్ణవుడు మణవాళమహామునుల ప్రభావమును చెప్పుచుండ వినుచూ తీర్థకుండముతో మెల్లగా నడచుచుండిరట. తిరుమంజనమునకు వేళాయెనని యొకరు ఎదురేగి తీర్థపు పాత్రమును కొని పోయిరట. శ్రీ అణ్ణన్ మహామునుల వైభవమును పూర్తిగా విని కోవెలకు చేరునప్పటికి తిరుమంజనముపూర్తి అయినదట. స్వామివారి తిరుమంజనమునకు పరిమళ ద్రవ్యములు కలిపిన తీర్థమును యీ యుక అపచారమొనర్చితినేయని బాధపడినారట. అచ్చటనున్నవారు నాటి తీర్థము విశేషపరిమళముతో నున్నదని వరవరముని గాథవినుటయే కారణమై యుండునని అనినారట. అట్టి మహిమాన్వితులగు మణవాళ మహామునిని చూడవలెనని వీరిలో కోర్కె కలిగినదట. అట మణవాళ మహామునులకు సంస్కృత పండితుడు కావలసివచ్చినదట. ప్రతివాదభయంకరం అణ్ణన్ సంస్కృతమున మహాపండితుడని విని వారిని తమ వద్దకు రమ్మని శ్రీ ముఖమునంపినారట. అణ్ణన్ శ్రీ రంగమునకు వెళ్ళి ఆమహాముని వలన దివ్యప్రబంధ వ్యాఖ్యానము విని వారి శిష్యులైనారట.

శ్రీఅణ్ణన్‌తొండరప్పొడి యాళ్వారుల భావముల రీతిని, వాల్మీకి మహర్షివలె శ్లోక రూపమును, ఒజ్జబంతిని చేసికొని శ్రీ వేంకటేశ్వర సుప్రభాతాలు రచించి యుందురని తోస్తున్నది. వీరి రచననే మేలుబంతిగ చేసికొని ఎందరో కవులు హరిహరదేవీయర్చా మూర్తులకు సుప్రభాతములు రచించినారు. అనువాదములు యితర భాషలలోనికి చేసినారు. తెలుగులో కొందరు పద్యరూపమునను, ఒకరోఇద్దరో గేయరూపమునను అనువదించారు. శ్రీమాసంద్రం కృష్ణగారుకూడ గేయరూపముననే అనువదించారు. ఈకవిగారు సుప్రభాతము పామరులకు సైతము సుబోధకముగ నుండవలెనని పాడుకొనుటకు అనువుగ నుండవలెనని ఆశించి ఈరచనను చేశారనితోస్తున్నది. వీరు, రచనా శిల్పమునకు ప్రాధాన్యమును ఇవ్వలేదు. యతిప్రాసలను గేయములందు పాటించలేదు. చరణములందలి పాదములు సమముగ నుండవలెనను నిబంధనమును లెక్కచేయలేదు.

కావేటి తీరాన శ్రీ రంగ రంగా, అనుపల్లవిని క్రియాశూన్యముగ వ్రాశారు. శ్రీ కవిగారు తాళలక్షణములు, త్యాగరాజాది వాగ్గేయకారుల కీర్తనలు చదివినవారని వీరి రచనలు సాక్ష్యమిస్తున్నవి. కాని సంప్రదాయాలను నిబంధనలను దాటి వీరీవిధంగా అనువదించటానికి కారణము పామరులకు సైతము సుప్రభాతము సంపూర్ణంగా అర్థం కావాలనే ఉద్దేశమే అయివుంటుంది.

కవిగారు కార్యాంతర నిమగ్నులై ముద్రణవిషయమున ఇంచుక అశ్రద్ధ చేసి వుంటారు. అందుచే అచ్చుతప్పులు పెక్కు కనిపిస్తున్నవి.

ఈ గ్రంథమున సుప్రభాతానువాదానికి పూర్వము వారిచే రచింపబడిన స్వంత కీర్తనలు తొమ్మిది "నవరత్న కీర్తన"లను పేర ముద్రింపబడి వున్నాయి. ఇందులో ఈ గ్రంథకర్తకు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి పైగల నిర్భరమైన భక్తిభావము పొందుపరుపబడి కనిపిస్తున్నది. సప్తమ అష్టమ కీర్తనలు రత్నముల వలెనే ఉన్నాయి.

— బి. యల్. యన్. ఆచార్య

(18 వ పేజీ తరువాయి)

అగ్ని, జ్యోతి, పగలు, శుక్లపక్షం, ఆరుమాసాల ఉత్తరాయణం వీటిలో మరణించే బ్రహ్మోపాసకులకు బ్రహ్మప్రాప్తి కలుగుతుంది.

ధూమో రాత్రి స్తథా కృష్ణః షణ్మాసా దక్షిణాయనమ్ ।
తత్ర చాంద్రమసం జ్యోతిః యోగీ ప్రాప్య నివర్తతే ॥

పొగ, రాత్రి, కృష్ణపక్షం, ఆరుమాసాల దక్షిణాయనంలో గతించిన యోగి చంద్రజ్యోతిని పొంది, మళ్లీ మానవలోకంలోకి వస్తాడు.

శుక్లకృష్ణేగతీ హ్యేతే జగత శ్శాశ్వతే మతే ।
ఏకయా యాత్యనావృత్తిం అన్యయాఽవర్తతే పునః ॥

శుక్ల, కృష్ణ అనే రెండింటినీ జగత్తులో శాశ్వతమార్గాలుగా భావిస్తున్నారు. శుక్లమార్గంలో పయనించిన వాడికి జన్మ రాహిత్యమూ, కృష్ణమార్గంలో పోయినవాడికి పునర్జన్మమూ కలుగుతాయి.

నైతే సృతీ పార్థ ! జానన్ యోగీ ముహ్యతి కశ్చన ।
తస్మా త్సర్వేషు కాలేషు యోగయుక్తో భవార్జున ! ॥

పార్థా ! ఈ రెండు మార్గాలూ తెలిసిన యోగి ఎవడూ మోహంలో పడడు. అందువల్ల నీవు నిరంతరం ధ్యానయోగంలో వుండు.

వేదేషు యజ్ఞేషు తపస్సు చైవ
దానేషు యత్పుణ్యఫలం ప్రదిష్టమ్ ।
అత్యేతి తత్సర్వమిదం విదిత్వా
యోగీ పరం స్థానముపైతి చాద్యమ్ ॥

దీనినంతా గ్రహించిన యోగి వేదాలు, యజ్ఞాలు, తపస్సులు, దానాలకు చెప్పబడ్డ పుణ్యఫలాలను అధిగమించి, అనాది అయిన పరమపదం పొందుతాడు.

ఇలా ఉపనిషత్తులు, బ్రహ్మవిద్య, యోగశాస్త్రం, శ్రీకృష్ణార్జున సంవాదం అయిన శ్రీమద్భగవద్గీతలోని "అక్షర పరబ్రహ్మయోగం" అనే ఎనిమిదవ అధ్యాయం సమాప్తం.

(సశేషం)

శక్తి - హరిహరనాథ తత్త్వం

— విష్ణల సుబ్రహ్మణ్యం

విశ్వసంస్కృతి మతంవల్ల వెల్లివిరుస్తుందని ఆర్షసిద్ధాంతం. వేదాలు, పురాణాలు, ప్రాచీన వాఙ్మయంలోని అతిముఖ్యమైన గ్రంథాలచే, విశ్వసంస్కృతిని ప్రతిపాదించడానికి సంసిద్ధులయ్యారు మహర్షులు. ఏవో కొన్ని కారణాలవలన సర్వదేవతా సమన్వయం జరుగక హరిహరా ద్వైతం సిద్ధించ లేదు. మతవైషమ్యాలను రూపుమాపడానికి హరిహరులకు గల అభేదాన్ని గుర్తించాలి. ఇందుకు ప్రాతిపదికగా ఆస్తికత్వం గూర్చి ముందుగా ఆలోచిద్దాం. ప్రపంచ కర్త ఈశ్వరుడేగాని మానవుడుగాడు. ఈశ్వరుడు లేకుండా ప్రపంచం దానంతటదే వచ్చిందనటంలో సామంజస్యంలేదు. అందుకే తార్కికులు ఇలాచెప్పారు. "జగతాం యది నో కర్తా, కులాలేన వినా ఘటః, చిత్రకారం వినా చిత్రం స్వతఏవ భవేత్తదా" అంటే చిత్రకారుడు లేక చిత్రం, కులాలుడు లేక ఘటం రానట్లే, ఈశ్వరుడు లేకుండా ప్రపంచం లేదని భావం. అపోలో చంద్రమండల యాత్రను దిగ్విజయంగా సాధించిన శాస్త్రజ్ఞుడుగూడ సృష్టికర్త ఉనికిని అంగీకరించాడు.

విశ్వం అనంతం అని ప్రాచీనులకు తెలుసు. మనకు కనుపించే సర్వనక్షత్రాలు, భూమండలం ఇవన్నీ కలిపితే గెలాక్సీ అంటారు. ఇట్టివి ఈ విశ్వంలో అసంఖ్యాకంగా ఉన్నాయని శాస్త్రజ్ఞులు అంగీకరించారు. ఈ విషయం లలితాసహస్రంలో కూడ ఉంది. 'అనన్తకోటి బ్రహ్మాండ జననీ' అనేనామం వలన, శక్తి అసంఖ్యాక బ్రహ్మాండాలను సృష్టించిందని తెలుస్తూంది. అనన్త విశ్వాల స్థితివలన కర్తృత్వం భగవంతునికే చెందుతుంది.

జన్మజరావిపత్తిమరణాన్విత మైన ఈ సంసారం నుంచి అమృతరూప మైన మోక్షాన్ని పొందటం మానవుని కర్తవ్యం. ఇందుకు మార్గాన్ని న్యాయశాస్త్రకర్తయైన గౌతమ మహర్షి ఇలా వచించాడు. "దుఃఖ జన్మ ప్రవృత్తిదోష మిథ్యాజ్ఞానానాముత్తరోత్తరాపాయే తదనన్తరాపాయాదపవర్గః" మిథ్యాజ్ఞానం వలన దోషం పుడుతుంది. దీనివలన ప్రవృత్తి, ప్రవృత్తివలన జన్మ, జన్మవలన దుఃఖం కలుగుతాయి. క్రమంగా వీనిని నశింపజేసుకుంటే మోక్షం కలుగుతుందని భావం. జీవి శరీరాన్ని విడవడం గూర్చి పెద్దలు ఇలా చెప్పారు. "ప్రయాణస్య కిమాశ్చర్యం చిత్రం తత్ర స్థితేర్మహత్." ప్రాణవాయువు పోవడంలో విశేషం ఏమీ లేదు. రంధ్రాన్వితమైన శరీరంలో ఉండటం ఆశ్చర్యకరం. ఐతే పురాణాలు, శాస్త్రాలు అనంతంగా ఉన్నాయి గదా. ఇవన్నీ చదివితేనేగానీ మోక్షంరాదు. ఇవన్నీ చదివి సాధించడం ఈ జన్మలో సాధ్యంకాదుకదా అనే సంశయం కలుగుతుంది. ఈ సంశయాన్ని ఈ క్రింది శ్లోకం పోగొడుతుంది.

"అనన్తశాస్త్రం బహువేదితవ్యం
స్వల్పశ్చకాలో బహవశ్చ విఘ్నాః,
యత్సారభూతం తదు వేదితవ్యం
హంసో యథా క్షీరమివాంబురాశేః".

శాస్త్రాలు ఎక్కువ. కాలం తక్కువ. హంస పాలను గ్రహించి నీటిని విడిచినట్లే, వివేకి సారాన్ని గ్రహించి నిస్సారాన్ని వదలాలని దీని భావం. జీవియొక్కస్థితి ఇలా వివరించబడింది.

"ధనాని భూమౌ పశవశ్చ గోష్ఠే
నారీ గృహద్వారి జనాః శ్మశానే,

తిరుమల యాత్రికులకు సదుపాయములు

* * *

* అన్ని వర్గాలవారికి అందుబాటులో ఉండేటట్లు ఉచిత, పరిశుభ్రమైన సత్రాలు, లేదా సరసమైన రేట్లకు కాటేజీలలో ఆవాస సౌకర్యం.
* శ్రీవారిని దర్శించు యాత్రికుల క్యూ షెడ్లలో గాలి, వెలుతురుగల విశాలమైన ఏర్పాటులు
* క్యూ షెడ్లలోనే కాఫీబోర్డువారి అల్పాహార సదుపాయం.
* సరసమైన ధరలకు అన్నపుపొట్లాల అమ్మకం.
* యాత్రికులు వెలుపలకు రానక్కరలేకుండా క్యూలదగ్గరే మరుగుదొడ్డి సౌకర్యం.
* ఆంధ్రప్రదేశ్ పాలసరఫరా సంస్థచే స్వచ్ఛమైన పాలవిక్రయం.
* యాత్రికులు చదువుకునేందుకు దేవస్థాన ముద్రిత గ్రంథాలు. స్వామివారి, అమ్మవారి చిత్రపటాల అమ్మకం.
* క్యూలోని యాత్రికులకు విసుగులేకుండా ఉండేందుకు టెలివిజన్ ప్రదర్శనం, భక్తిసంగీత ప్రసారం.
* క్యూషెడ్లలోను, తిరుమలకుపోవు కాలిబాట 7 వ మైలువద్ద వైద్యసదుపాయం
* సామానులు, పాదరక్షలు భద్రపరచుకొనేందుకు ప్రత్యేక సౌకర్యం
* తిరుమలలో సెంట్రల్ రిసెప్షన్ ఆఫీసునుండి వివిధప్రాంతాలకు ఆటో సౌకర్యం.

ఉచిత బస్సుసదుపాయం

* దళారీలనుండి వంచకులనుండి తప్పించేందుకు ముఖద్వారంలో పేష్కారుస్థాయి అధికారి సిబ్బంది.
* క్యూషెడ్లలోని యాత్రికుల ఫిర్యాదులు విచారించేందుకు కావలసిన సౌకర్యములకుగాను పేష్కారు స్థాయిలో మరొక అధికారి, సిబ్బంది.
* యాత్రికుల సామానులను భద్రంగా తిరుమలకుచేర్చే సౌకర్యం ఏర్పాటైంది. తిరుపతిలో ఏ సత్రములోనైనాగాని, టోల్ గేట్ వద్దగాని తమసామాగ్రి అప్పగించి రసీదుపొంది ఆ రసీదు తిరుమల సెంట్రల్ రిసెప్షన్ ఆఫీస్ దగ్గర కౌంటర్ లో ఇచ్చి సామాగ్రి పొందవచ్చును.
* దుండగులనుండి యాత్రికులను కాపాడేందుకు, తిరుమలకు వెళ్ళే దోవపొడుగునా రాత్రింబవళ్ళూ పోలీసు గస్తీ ఏర్పాటుచేయబడింది.
* దారిపొడుగునా మంచినీటి సదుపాయం ఉన్నది.
* రాత్రిపూటగాని, తెల్లవారుఝామునగాని కొండకు వెళ్ళదల్చుకొన్నవారికి వీలుగా మంచికాంతి శక్తిగల దీపాలు ఏర్పాటైనవి.
* వివిధప్రాంతాలనుండి వచ్చేయాత్రికులకు బోధపడేందుకుగాను తిరుమల సెంట్రల్ రిసెప్షన్ ఆఫీసులో, దేశంలోని ముఖ్యభాషలలో విచారణ కార్యాలయాలు.
* ప్రత్యేక కాటేజీలలోని అదనపు సౌకర్యాలు అంజనాద్రినగర్, శేషాద్రి, గరుడాద్రి, శంఖుమిట్ట కాటేజీలలో కూడ ఏర్పాటైనవి.

దేహశ్చితాయాం పరలోక మార్గే
కర్మానుగో గచ్ఛతి జీవ ఏషః."

ధనం, పశువులు, భార్య, బంధువులు ఇక్కడే ఉంటారు. కర్మబద్ధుడైన జీవి మాత్రం పరలోకం వెళ్తాడు.

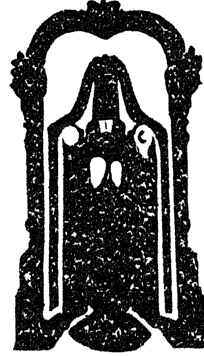
పరాశక్తే ఈ ప్రపంచానికి మూలాధారం. 'చిచ్ఛక్తిః చేతనారూపా జడశక్తిర్జడాత్మికా' అని లలితా సహస్రంలో శక్తిగురించి వివరింపబడింది. చిచ్ఛక్తి, చేతనశక్తి, జడశక్తి అని బహురూపాలలో ఉండే ఈ శక్తి ఒకటే. "త్వంహ్రీస్త్వం బుద్ధిః బోధలక్షణా" అని సప్తశతి చెబుతూంది. బుద్ధి, సిగ్గు, జ్ఞానం మొ॥ గూడా శక్తిరూపాలే. ఈ క్రింది శ్లోకం పై భావాన్నే సూచిస్తూంది.

"యా దేవీ సర్వభూతేషు
లజ్జారూపేణ సంస్థితా,
నమస్తస్యై నమస్తస్యై
నమస్తస్యై నమోనమః."

శక్తిగురించి దేవ్యథర్వశీర్షంలో "అహం బ్రహ్మస్వరూపిణీ, మత్తః ప్రకృతి పురుషాత్మకం సర్వం జగత్, శూన్యం చాశూన్యం చ" అని ఉంది. అంటే శక్తి పరబ్రహ్మస్వరూపమే. ఈ శక్తినుండే ప్రకృతిపురుషాత్మకమైన జగత్తు ఆవిర్భవించింది. శూన్యము, అశూన్యము రెండూ శక్తినుండే వచ్చాయి. "తామగ్నివర్ణాం తపసా జ్వలన్తీం వైరోచనీం కర్మఫలేషు జుష్టాం" అనే వాక్యం శక్తితత్త్వాన్ని సూచిస్తూంది. ఈ శక్తి తపోమయమై అగ్నికాంతితో ప్రకాశిస్తూందని భావం. "స్త్రైషా సత్త్వరజస్తమాంసి" అని గూడా ఉంది. శక్తే సత్త్వరజస్తమో గుణాలుగా మారుతుందని అర్థం.

ఈ శక్తిసూర్యమండలంలో ఉంటుందని ఈ క్రింది వాక్యం సూచిస్తుంది. "సూర్యమండలమధ్యస్థాం దేవీం త్రిపురసుందరీం గతాస్తే మంచత్వం ద్రుహిణహరి రుద్రేశ్వరభృతః" అనే శ్లోకపాదం వలన శక్తిచే అధిష్ఠితమైన మంచానికి, బ్రహ్మవిష్ణురుద్రేశ్వరులు కోళ్ళుగా మారారని తెలుస్తూంది. "లోకస్య ద్వారమర్చిమత్పవిత్రం" అనే

నివేదన

ఆనందమ్మది నీటిమూటయి వృథాయాస ప్రయాసమ్ములన్
మానంజాలని ఆశలోగొనిన సామాన్యుండు నీ ధ్యానమే
దేనిన్ సౌఖ్య మొసంగునంచు మదినెంతే సంతసం బందెడిన్
ఆనందావసథాధివాస! కనవో? అర్చల్ నిరాసింతువో?!!

కలతల్ నిండిన కాపురమ్ములును, రూకల్‌రాని ఉద్యోగముల్
నెలవుల్ తప్పిన రాజకీయములు - అంతేలేని దౌర్జన్యముల్
పలుచీకాకులు చుక్కలంటెడు ధరల్ పై పెచ్చులై పన్నులున్
కలచున్ నిల్వనక్రుంగదీసి జనులన్ కారుణ్యమున్ జూపవే!

ఆకుల్ రాలని పూలువాడని వసంతారామముల్ కూర్పగా
నాకాక్షింపము మీదుమిక్కిలి దురాశాయత్త చిత్తమ్ములన్
మాకష్టమ్ముల నుజ్జగించి కడు సామంజస్య మొప్పన్ సుఖా
నీ కావాప్తికి నుత్సహింపుము ప్రజానీకమ్ము హర్షించెడిన్

నకనకలాడు పొట్టకు నింత గంజియు
గతిలేని గాలింపు గంగ కిరవు
మొలకునూలునులేని మొరటుకు గోచియు
వడలుగొంతుకకు గ్రుక్కెడు జలమ్ము
నిట్టూర్చుదీనమానిసికి చేయూతయు
అంగవికలుని కంటహాసరేఖ
అవినీతికాహుతియౌ నీతికిన్ ధృతి
దగ్ధమై చను సత్యధర్మరక్ష

యొనరగాజేసి - సత్ప్రవర్తనము నొలసి
జాతి జవమును జీవమున్ సాధుసజ్జ
సత్యమును సౌహృదముగల్గి నడచునట్లు
చేయవే! శేషశైలేశ! శ్రీనివాస!!

— కె. వి. అప్పలాచార్య

వాక్యం శక్తిలోకంయొక్క ద్వారం, కాంతి యుక్తం అని తెలుపుతూంది. శక్తియొక్క మాహాత్మ్యం శంకరభగవత్పాదులచే ఇలా వివరింపబడింది.

"శివశ్శక్త్యా యుక్తో యది
భవతి శక్తః ప్రభవితుం
న చేదేవం దేవో న ఖలు
కుశలః స్పందితుమపి"

"తనీయాంసం పాంసుం తవ
చరణపంకేరుహభవం
విరించిస్సంచిన్వన్
విరచయతి లోకానవికలమ్"

ఈశ్వరుడు శక్తితో కూడితేనే సమర్థుడు. లేనిచో ఎందుకూ కొఱగాడు. శక్తిపాద రజాన్ని స్వీకరించి బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రులు సృష్టిస్థితిలయాల్ని చేస్తున్నారని పై శ్లోకాల భావం. శక్తిధ్యానం వల్ల అన్ని కోరికలు నెరవేరుతాయి. అందుకే సప్తశతిలో "రూపం దేహి బలం దేహి యశో దేహి ద్విషో జహి" అని ఉంది. రూపబలకీర్తులనిచ్చి, శత్రువులను పోగొట్టమనే భక్తుని కోరిక సూచిత మవుతుంది.

ఐతే ఇలా నిరూపితమైన శక్తికీ ఈశ్వరునకు భేదంలేదు. శక్తిలేని ఈశ్వరుడు, శివుడు లేని శక్తి ఉండే అవకాశం లేదు. తత్త్వజ్ఞులు 'చంద్ర చంద్రికయోరివ' అని వారి సంబంధాన్ని నిర్వచించారు. చంద్రునికీ, వెన్నలకు గల సంబంధం వంటిదే వీరి సంబంధము. బ్రహ్మవిష్ణు రుద్రులు వాణీలక్ష్మీపార్వతులను జిహ్వావక్ష శ్శరీరాలలో ధరించారు. అంటే శక్తులు లేని దేవులు లేరని స్ఫుటమవుతుంది.

మనలోని భావాల్నే శక్తులుగా నిర్వచింపవచ్చు. భావంలేని మనిషి కొఱగానట్లే శక్తులు లేని దేవులూ కొఱగారు. వైష్ణవులు విష్ణ్వాధిక్యాన్నీ, శైవులు శివాధిక్యాన్ని చెప్పినా న్యాయంగా వారిరువురి మధ్య భేదం లేదు. ఒకే మూర్తి ముగ్గురుగా మారినట్లు, "ఏకైవ మూర్తిః బిభిదే త్రిధా సా" అనే కాళిదాసీయశ్లోకపాదం సూచిస్తూంది. హరిహరా ద్వైతం వలననే మతవైషమ్యాలు తొలిగి తత్త్వజ్ఞానం ఉదయిస్తుంది. ఈ భావం మనీషులకు సమ్మతమైనదేననడానికి మహాకవి తిక్కనసోమయాజి యొక్క ఈ క్రింది శ్లోకం గమనార్హం.

"కిమస్థిమాలాం కిము కౌస్తుభం వా
పరిష్క్రియాయాం బహుమన్యసే త్వం
కిం కాలకూటః కిము వా యశోదా
స్తన్యం తవ స్వాదు వద ప్రభో మే॥"

"హరిహరనాథా! నీవు పుఱ్ఱెల దండ, కౌస్తుభాలలో దేన్ని అలంకరించుకోవాలనుకుంటున్నావు? నీకు కాలకూటం ఇష్టమా? యశోదా స్తన్యమా?" అని దీని భావం.

శివాయ విష్ణురూపాయ
శివరూపాయ విష్ణవే.
శివస్య హృదయం విష్ణుః
విష్ణోశ్చ హృదయం శివః."

అని సంధ్యావందన సమయంలో గూడ మనం హరి హరాద్వైతాన్నే భావిస్తున్నాం. హరి హరునకు, హరుడు హరికి హృదయం అని దీని భావం.

రుద్రాభిషేకం చేసేటప్పుడు చదివే నమకచమకాలలో "నమో రుద్రాయ విష్ణవే" అని ఉంది. ఈ మన్త్రభాగం హరిహరులకుగల అభేదాన్ని తెలియజేస్తుంది. శివకేశవులకు భేదం చూస్తే నరకం ప్రాప్తిస్తుందని పురాణాలు చెపుతున్నాయి. "యో బ్రహ్మ విష్ణు మహేశానాముత్తమ భావేనభేదం సాధయతి స ఉదరవ్యాధిమాన్ భవతి" అని పురాణాల్లో ఉంది. త్రిమూర్తులకు భేదాన్ని కల్పిస్తే ఉదరరోగం వస్తుంది. దీన్ని అందరూ అంగీకరించారు. పురాణాల్లో శివకేశవులు పరస్పరం స్తుతించుకున్నారు. శ్రీ శంకరులు శ్రీ వాణీగిరిజలకు అభేదాన్ని కనకధారాస్తవంలో ఇలా చెప్పారు.

"గీర్దేవతేతి గరుడధ్వజసుందరీతి
శాకంభరీతి శశిశేఖర వల్లభేతి,
సృష్టిస్థితి ప్రలయ కేలిషు సంస్థితాయై
తస్యైనమస్త్రి భువనైక గురోస్తరుణ్యై."

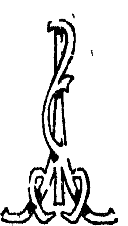
పై శ్లోకం వలన లక్ష్మీవాణీపార్వతులు ఒకటి అని తెలుస్తూంది. వీరు ఒకటే అవటం వలన బ్రహ్మవిష్ణురుద్రులకు అభేదం సిద్ధిస్తూంది. హరిహరాద్వైత భావనతో అచ్యుతాశ్రము డనే కవి ఇలా అంటున్నాడు.

"భీమాకృతిం వా రుచిరాకృతిం వా
త్రిలోచనం వా సమలోచనం వా,
ఉమాపతిం వాథ రమాపతిం వా
హరిం హరం వా మునయో భజన్తే."

భీషణాకారంగల శివుడైనా. అందమైన విష్ణువైనా ఒకటే. ముక్కంటి యైనా, ద్వినేత్రుడైనా ఒకటే. ఉమాపతి యైనా రమాపతియైనా మునులకు ఒకటే అని భావం.

"నిలువుబొట్టు పెట్టువాడు రంగడు,
అడ్డబొట్టు పెట్టువాడు లింగడూ.

రంగడికి లింగడికి భేదమా" అనే జానపద భక్తిగీతం హరిహరాద్వైత రహస్యాన్ని పామరులకు సైతం బోధిస్తూ మనోరంజకంగా ఉంది. శ్రీ శంకరులు తన తల్లి అవసాన కాలంలో మొదట శివధ్యానాన్ని, పిదప హరిధ్యానాన్ని చేశారు. అంటే హరిహరులకు భేదం లేదని శ్రీ శంకరుల దృఢాభిప్రాయం. కనుక శక్తిసహితుడూ, హరిహరాద్వైతమూర్తి ఐన ఆ సర్వేశ్వరుని ధ్యానించి, అతని అనుగ్రహాన్ని పొందుదాం.

ఏ దిన పత్రికలను తిరగవేసి చూచినా దినదినం యే కోనసీమ లోనో పంట పొలాల్లోనో, అడవుల్లోనో, మానినుల మాన భంగాలు జరగడం—అందు మరొక విశేష మేమిటంటే వరుస వావి లేకుండా బిడ్డలతో, గోతిలో పూడ్చే ఘాతుక చర్యలు హృదయ విదారకం....ఇంకను

'మూతిమీసమున్న పురుషులు అక్కడా
ఆడదాని డబ్బు అన్న యట్లు
కట్టి బెట్టకున్న కాల్చి చంపుదు రాడ
దాన్ని రాక్షసులయి దయను లేక '

అన్నట్లుగా అనుకున్నంత వరకట్నం చెల్లించక పోయినచో నగ్నంచేసి ఇనుప టైర్లు చుట్టి కిరోసిన్ పోసి అత్త, మామ, మగడు కలిసి దారుణంగా చంపి, ధైర్యంగా తప్పించు కుంటున్నారు. ఇంతకు ఈ అఘాయిత్యాలకు మూలమేమిటి? దీనిని అరికట్టు మార్గమేమిటి? యిది యెవరు చేయాలి?

మూర్తియని స్త్రీని పురుషుడు పూజ్యభావ
మిడిన దేశంబు భాగ్యసంవృద్ధియగును'

అని సకల శాస్త్రాలు యివే ఘోషిస్తాయి. 'కాక కలకంఠి కంట కన్నీరొలికిన సిరులు హరించిపోవు' నని శాస్త్రజ్ఞులు గుర్తించిచెప్పి నారు. ఉత్తమసంతానఫలమును కోరు పురుషుడు స్త్రీ వలన ఉత్తమ సేవ ద్వారానే పురుషోత్తమ సంతతిని పొందే అవకాశము లెక్కువ. ఆడదానిని పశుకామంతో అనుభవించ దలచిన దేశంలో, పశుబుద్ధి పరాయణు లుద్భవించి, ఆ దేశాన్ని పాశవిక చర్యలతో పాడు చేస్తారు.

ధర్మరక్షణే నీకురక్ష

చెల్లెళ్ళతో, కోడళ్ళతో రకరకాలుగా పురుషుని కామపు కోరల్లో నలిగి పోవడం కాపురాలు కాలిపోవడం. యింకా మరో అఘాయిత్యం వయోప్రాయ భేదంలేకుండా సుమతి కారుడన్నట్లుగా "పసగలుగు యువతు లుండగ పసిబాలల పొందువాడు పశువుర సుమతీ" పదేళ్ల బాలలను మానభంగం చేయడం చదివి చూస్తున్నాం. అందు విచిత్ర వార్తలో పాశ్చాత్య దేశాలందు తొమ్మిదేళ్ళ పిల్లలు తల్లులుగాబోతున్నట్లు వార్తలు చదవటం వంటి ప్రభావం యిక్కడి ఆడ మగ పిల్లలందు లైంగిక సంబంధము నకు ప్రేరణగా అనిపిస్తున్నది! .... అటు వంటివి కొన్ని మరుగుపడి సాగిపోతూ, ప్రమాదంలో పడిపోతున్నాయి! దాగిపో

శ్రీ గాధిరాజు

తున్నాయి! యింతకంటే మరీ హీనమేమి టంటే అనుకున్న స్త్రీని అయిదారుగురు కలిసి బలవంతంగా ఎత్తుకు పోయి అనుభవించి "ఆ విషయం బయట వేస్తుం దని, నేరానికి గురిచేస్తుందని సాధ్య మైనంతకు అనుభవించి-గొంతు నులిమి

అనేది యోచించాలి. చర్య వహించాలి. కానిచో నాదేశ భవిష్యత్తు కడు శోచనీయంగా నుండ గలదు.

'ఇంటి దీపము, గృహలక్ష్మి యెన్న భావి
వంశవృద్ధికి దేవతా వసుధ మాతృ

ఆడవారు అలవాట్లు

'సంయమీంద్రుడునైన శాస్త్రవేత్తనయిన
"ప్రకృతి" విషయ మోహవలయమందు
జిక్క వేసి కొంచు కుక్కలా నాడించ
మూఢ మతుల విషయ మాడ నేల'

ప్రకృతి విషయ వికారములు సంయమీంద్రులనయిన శాస్త్ర వేత్తలనయిన వట్టి వానివలయమునందు జిక్కించుకొని ఆటలాడించ, యిక అల్పులమాట చెప్ప రాదు-ప్రకృతి యనగా స్త్రీయని గుర్తించ గలము.....వ్యాస మహర్షిచే జైమిని మహాముని ఒకసందర్భములో ఇట్లంటాడు-"బలవాన్ ఇంద్రియ గ్రామో విద్వాం సమపి కర్షతి". ఎంతటి విద్వాంసు నయిన యింద్రియములు లాగుచుండును. విషయాల దూగుటకును అనుచూనే, వానచే తడిసిన తరుణి శృంగార అంగాలను తిలకించిన జైమిని అందులో ఆత్మజ్ఞాని భంగపడ్డాడు-యిక అధ్యాత్మిక జ్ఞానంలేని కేవల నిద్రాహారమైథున విషయలోలుడు భంగపడక పోవడమేమిటి? బలహీనుడై పోతాడు.

ముఖ్యంగా స్త్రీల హృదయాన్ని బలవంతంగా లాగేసి, జీవితాన్ని దెబ్బ తీసేవి సినిమాలు మొదటి మెట్టనాలి .... ప్రకృతం ఆధ్యాత్మిక వికాసం కొదవైనపుడు కేవలం అవధులు లేకుండా విజృంభించేవి అవివేక విషయ వాసనలే. సరే వివేక సుఖానుభవం లేని జీవన మనేది సాధ్య పడదు. వానిని పూర్తిగా వదలడం జీవిత లక్ష్యము కాదు. అయితే వివాహిక విషయ సుఖాలయినా ఆధ్యాత్మికతత్త్వంతో కూడుకొన్నవి అయితే అడుగడుగునా హద్దులేని ప్రమాద జీవనం నుండి విడివడి ఆనందమయ జీవనాన్ని పొందగలుగుతాడు. యిక నేడు స్త్రీలందరు కట్టుకున్న వాడి నయినా వదులుతాను, గాని సినిమా వినోదాలు చూడటం, యాక్టర్ల వేష భాష పాటానుకరణా వదలం. అవసరమయితే ప్రాణాన్ని వదులుతామనేంతవరకు హృదయందిగ జారిపోతూన్న తరుణమిది.

మానవునిలో దృశ్య విషయ ప్రభావం అమోఘమైంది. ప్రకృతం స్త్రీల అలంకారం దుస్తులు పురుషుని కామ వికారాలకు ప్రేరణగానున్నాయి. నాయక సామ్రాజ్యంలో భోజనం పడక భాజనం అనే విచ్చలవిడిగా మత్తుపానీయాలు, మగువల పొందులు, కలిసి విందులు, అందుకు ఏ డబ్బయినా సరే వెచ్చించి పొందే సమయం పాలపొంగులా పెరిగిపోతుంది. మరి చెప్పాలంటే....

ఆహార లోపం

మానవులలో అనుకున్నంతలోనే మానవుని కర్మ జ్ఞానేంద్రియాలు మనసు అనుభవించే వస్తువును ఆక్రమిస్తున్నాయి చమురులేని దీపం పెద్దగా వెలిగి అరిపోతున్నట్లు, విషయాల పొందుకు ఇంద్రియాలు కుప్పగా కూలి పోతున్నాయి. ప్రకృతి ధర్మము నుండి విడివడి గీతాకారుడు చెప్పినట్లు అయువు, సత్త్వము, బలము, ఆరోగ్యము, సుఖము, ప్రీతి వర్ధనము, రసపూర్ణ, సంతోషకరము, స్థిరము, యిష్టమైన దగు ఆహారము వలన ఆధ్యాత్మికవికాసము, దానితో పాటు ఆనందానుభవ విషయము పొందుటకొక పరిమిత జ్ఞానం కలుగుతోంది. అనగా కలిగే ప్రమాదాల నుండి రక్షించబడే దృష్టి ఏర్పడుతుంది. ప్రకృతం ఆ దృష్టిని కప్పివేసేవిషయ మలినం. నల్లని మసిపొగలా మన ఆహార పరిస్థితులు అజ్ఞాన వర్ధకంగా నున్నాయి. ఎట్లన కటువు అమ్లము, తీక్షణ, రూక్షము, దహించబడినది, ఉచ్చిష్టము, అమేధ్యము, యామము దాటినది, రసము చచ్చినది, మాడినది, కలుషితమైన ఆహారము, రాజస తామస ప్రధానమైన ఆహారమును చేతులారా చేసుకొని తింటున్నాము: పోగా ఉశ్నోవుండీ పూటకూళ్ళతిండితింటున్నాము. ధాన్యంపండించడంలో, దానిని మార్కెట్టుకు అందించడంలో, యిక దానిని వంటలవార్పులో తామసాహారంగా గ్రహిస్తున్నాము: కనుకయింద్రియమనోవేగములు పాలపొంగులా పొంగిపోతున్నాయి. యిక వేషాలంకరణలు దానికి ప్రేరణకారిగా నున్నాయి—పరబ్రహ్మ స్వరూపమైన అన్నము-పరమార్థదృష్టికల వేషాలంకరణ (రామ, కృష్ణాది అవతారముల మహానుభావుల) అలంకారాలు చిత్రించుకున్నాం చూడండి-ఏమయినా దృశ్య విషయములు ఆదర్శవంతంగాను-గ్రహించి ఆహారాదులు సాత్త్విక సిద్ధంగాను—పల్లె పల్లెలో పట్టణ పట్టణాల్లో గల మందిర మంటపము లందు ఆధ్యాత్మిక-పురాణ-ఆదర్శ చరిత్ర మనన ప్రబోధ కార్యములు నడచిన మన దేశం సుభిక్షంగా వుండును. ఏడు కొండలవాడి కృపాసిరి నిండుగా నుండును—ఈలా మనం ప్రకృతి ధర్మాన్ని రక్షించిన అది మనలను రక్షించును.

(9వ పేజీ తరువాయి)

వండు సువర్ణాండమే. ఇది వేదంలో సృష్టి విద్యలో విషయం. అక్కడ బంగారు గ్రుడ్డు సృష్టి జన్మస్థానం. ఇక్కడ గుమ్మడిపండు. ఇది తాను చూసిన వస్తువు. దీన్ని సువర్ణాం డానికి చిహ్నంగా జానపదకవి భావించాడు. ఇలాగే సవరజాతిలోవున్న 'రమ్మ బమ్మ'ల కథ కూడా ఇలాంటిదే.

రాయలసీమ ప్రాంతంలో నేను సేకరించిన "వీపురాజు (పోతలయ్య) కథ కూడా కుమారస్వామి జననాన్ని గురించి జానపదుల భావన చెపుతుంది.

కైలాసంలో పార్వతి ఈశ్వరుడు అన్యోన్యంగా వుండేటపుడు బిడ్డ కావాలని కోరిందట పార్వతి. అతడు ఈ సృష్టిలోని జీవ రాశులన్నీ మనబిడ్డలే కాదా అని అన్నాడట. వినలేదు పార్వతి. సరే నీవు భూలోకానికెళ్ళి ఏటిగట్టున తోటపెంచి నీళ్లు మోస్తూవుండగా నీ భుజాలు కాయలు కాయాల, చేతులు బొబ్బలెక్కాల. అపుడు నీ కోరిక నెరవేరుతుందన్నాడట. పార్వతి అలాగే చేసింది. సంతు ఇవ్వలేదు ఆ దేవుడు. ఆమె దిగుల్తో ఇసకలో కూనోని వ్రేలితో యత్లేస్తూ వుందట. అపుడు ఆమెకి రెండు పండ్లు దొరికాయట. అవే సంతుఫలమనుకొని ఒకటి తినింది. రెండోది తింటుండగా దేవుడొచ్చి తీసుకొని రెండు పప్పులుచేసి విసిరేశాడు. ఒకటి రక్తంకారి నీటిలోపడి పాతాళానికెళ్లి ఏడుగురక్కమ్మగార్లు పుట్టారట. ఇంకొకటి ఏటిగట్టునపడి పాలుకారి ఏడుగురు రాజులు పుట్టారట. పార్వతి నిండు మంచయింది. కనుపొద్దులొచ్చాయి. అపుడు కడుపులో వుండే శిశువు తల్లిని నేను వీపునరావల్నా యోనిలో రావల్నా అని అడిగాడట. తల్లి అందరూ ఎలా వస్తారో అలాగే రమ్మని సెప్పింది. కానీ ఆ శిశువు తల్లి వీపున బయటికొచ్చాడట. అపుడు అతనికి 'వీపురాజు' అని పేరుపెట్టారట. ఈ తన్కి పోతలయ్య అని ఇంకో పేరువుంది. ఏడుగురు అక్కమ్మగార్లు పాతాళం నుంచీ ఈశ్వరుని జడలాధారంగా బయటపడటం. వీరున్న కోటకు వీపురాజు కావలుండక మరూరి మాలోనికి ఇవ్వటంవల్ల కోపంవచ్చి అక్కమ్మగార్లు శాపం పెట్టారు. ఆ శాపంవల్ల ఊరన్నచోటల్లా ఊరకాయలుండటం వీపుకుమాత్రం పూజపెట్టటం, వీరగంథం పూయటం జరుగుతోంది. ప్రతి గ్రామం బయట 'పోతలయ్య' గుడి వుంటోంది.

జానపదుల పురాణాల్లో మరొక తరగతి. పురాణకథల్లో జానపదులు తమ భావనను ప్రకాశింపజేసి కథల్ని వ్యాఖ్యానించుకోవటం ఉదాహరణానికి వరహావతార కథఇలాంటిదే. విష్ణువు శ్రీరామావతారంలో వాలిని చంపాడు. వాలి కొడుకు అంగదుడికి ఆ కోపం అలాగేఉండిపోయింది. ఆ కోపాన్ని తీర్చటానికి విష్ణువు పందిరూపంలో అంగదుడికి అడ్డుపడి వాడిచేత దెబ్బలు తింటాడు. అంగదుడు బోయవాడుగా పుట్టాడట. శైవ వైష్ణవాల్ని కలిపేకథ, ఈ పురాణాల్లో మరొక తెగ. కొన్ని విచిత్ర ప్రశ్నలు వేసుకొని వాటిసమాధానాలు వెతకటం. మొదట అనుములు ఎవరు పండించారు? చారిత్రకంగా ఎవ్వరూ చెప్పలేని ప్రశ్నయిది. దీనికి సమాధానంగా అనుముల బ్రహ్మరెడ్డి కథ పుట్టింది. బ్రహ్మరెడ్డి పాతాళానికెళ్లి అనుములు, తైదులు (రాగులు) తెచ్చాడట. ఇది కోస్తాజిల్లాల్లో ప్రచారంలో ఉన్న పురాణగేయం. ఇలాగే జాతులపుట్టుపూర్వోత్తరాల్ని గురించి ఇంకా ఎన్నో కథలు ఆయా తెగల్లో ప్రచారంలో ఉన్నాయి. వీటన్నిటా పురాణ లక్షణా లున్నాయి. ఒకో యింటి వారికి ఏ ఏ జంతువు, చెట్టు ప్రతీకలవుతాయో (కులదేవతలు) ఒకో జాతి వారికి ఆ కులదేవత పేరిట ఉన్న చెట్లను నరక్కపోవటం, జంతుమాంసాన్ని తినక పోవటం ఇవన్నీ కథల రూపంలో మనకి జానపదుల్లో కన్పిస్తాయి.

మహమ్మదీయుల్లో కనిపించే 'మోహరం పాట'లో కూడా ఈ పౌరాణికలక్షణం కనిపిస్తుంది.

తల్లి పాతిమ తండ్రి మౌలలి
వారికిద్దరు కొడుకులూ
వారికిద్దరు కొడుకులూను
అసే నుసేనన్నదమ్ములూ
ఆసే నుసేనన్నదమ్ములూ
ఆకాశానికెగిరిరేమో
ఆకాశానికెగిరేమో వారు
యుద్ధము పోయిరీ
వారు యుద్ధము పోయిరీ
గోరయుద్ధము చేసిరీ
గోరయుద్ధము జరిపిరీ
దప్పికలు కొనిరీ
దప్పికలు కొనిరీ
దవుడూలు తీసిరీ
దవుడూలు తీసిరీ
బావిలోకి దుమికిరీ
బావిలోకి దుమికిరీ
యిందువులు వచ్చిరీ
యిందువులూ వచ్చిరీ
బావిచుట్టూ తిరిగిరో
పారిపారున వచ్చిరీ
బావి చుట్టూ తిరిగిరో
బావిచుట్టూ తిరిగిరీ
యనక్కి మల్లిరో
యనక్కిమల్లిరి
కల్లమింద తొండబక్కి
కల్లమింద తొండబక్కి
మూడుపూపులు పూపెనో
మూడు పూపులు పూపెనో
తలపూపులు చూసిరో
యిందుపూలు చూసిరో
మల్లయనక్కి మల్లిరో
మల్లయనక్కిమల్లిరో
బాయి ముట్టడియేసిరో
బాయి ముట్టడియేసిరి
అసే నుసేనన్నదమ్ములూ
అసే నుసేనన్నదమ్ములూ
తలలుపైకి లేపిరి
తలలుపైకి లేపిరి
వారి తలలు పట్టిరిందువూలూ
వారి తలలు పట్టిరిందువులు
వారి తలలు నరికిరో
వారి తలలు నరికినారు
కట్టికేమో చెక్కిరో

కట్టెకేమో చెక్కినారు
జావసోను అడిరో
జావసోను అడిరో
తల్లి పాతిమ చూసినాదీ
తల్లి పాతిమ చూసినాది
పారిపారున బావిదగ్గర కొచ్చెనో
బావిదగ్గర కొచ్చినాది
అసే నుసేనన్న దమ్ములా
అసే నుసేనన్న దమ్ములా
మొండెములుతల్లి పాతిమచూసినాదీ
తల్లి పాతిమ చూసినాది
గోడుగోడున యెడ్చెనో
గోడుగోడున యెడ్చెనో
యాయల్లా యాహుదా యంటూ
యాయల్లా యాహుదా యంటూ
దేవుల్నేమో యేడెనో
దేవుల్నేమో యేడినాదీ
దేవులేమో వచ్చిరో
అసే నుసేనన్న దమ్ములూ
వారు యిద్దరు నా కొడుకులూ
యీ కొడుకులేమో
గోరయుద్దము చేసిరీ
గోరయుద్ధము చేసిరి
యిందువులు తలలు నరికిరీ
తల్లి పాతిమ గోడుగోడున
యల్లాహుదాలతో చెప్పెనూ
యల్లాహుదాలప్పుడు
యేడాది కొక్కసారి
నీ కుమారులు బదుకుదూరూ
నీ కుమారులు బదుకుదూరు
పానములు వచ్చునూ
పానములు వచ్చునూ
వారిరక్తము పానకామూ
వారిరక్తము పానకాము
వారి పేవులు పక్కీరిదారాలు
వారి పేవులు పక్కీరిదారాలు
నీవు యేమో గుండామూ
సంతోషాన యిందువూలు
పండగేమో జరిపిరీ
జావసోను ఆడిరీ
మదిలియేమో తొక్కిరీ ”

(కోయనరసింహులు 35 సం॥ చింతలపల్లి ధర్మవరం తాలూకా)

ఇలాంటి పండుగకు రాయలసీమలో అనంతపురం జిల్లాలోని 'గూగూడు' గ్రామం పేరెన్నిక గన్నది.

ఇంతవరకు చర్చించినదాన్ని బట్టి ఒక జాతి ప్రజలు సామాజిక చైతన్యప్రతీకలుగా సూచించుకొన్న పాత్రలన్నీ పౌరాణిక వ్యక్తులే అవుతాయి. ఆ పాత్రల చుట్టూ ఉన్న కథలు పురాణాలవుతాయి.

ఒక చెరువుంది. చెరువుగట్టున గంగమ్మ గుడి ఉంటుంది. దానికొక కథ ఉంటుంది. చెరువుకట్ట తెగిపోగా గ్రామంలో ఎవరో ఒకరు బలికావటం. ఆమెపేరు చిరస్థాయిగా నిలిచిపోవటం. ఇలాంటి కథలకు నిదర్శనంగా అనంతపురం చెరువుకట్ట తెగినపుడు బుక్కరాయసముద్రం గ్రామం కాపువడుచు అయిన 'ముసలమ్మ' త్యాగం చేయటం. ఆమెనుగూర్చి 'ముసలమ్మ మరణం' అని ప్రచారంలో ఉంది. ఇట్లాగే ధర్మవరం చెరువుకట్ట తెగినపుడు కూడా చిన్నూరు గ్రామం వడ్డెవడుచు 'తిమ్మమ్మ' త్యాగం చేయటం అట్లాంటిదే. ఇలాంటివి దేశంలో మొత్తం ఎన్నో ఉంటాయి. వీటిలో కూడా స్త్రీ త్యాగశీలి అనీ 'సృజనకు ప్రతీక అనీ' వ్యవసాయానికి అధిదేవతనీ జానపదుల దృష్టి. ఈ కథల రూపంలో ప్రతీకరింపబడింది.

ఇక తక్కిన విషయం రామాయణ భారత భాగవతాల్ని జానపదులు ఎలా పాడుకొన్నారో చూడటం. భారత గేయాల్లో ధర్మరాజు జూదం, సుభద్రసారె ప్రసిద్ధమైన జానపదుల పురాణ భావం చెబుతుంది. భాగవత గేయాల్లో భ్రమరగీతాలు, పారిజాతపల్లవి చెప్పుకోదగిన జానపదాంశమున్న గేయాలు. నేను సేకరించినగేయాల్లో చిలిపికృష్ణుని వర్ణన ఇలా ఉంది.

'చీరలన్ని యిడిచి బామా
చిటాపైన పెట్టి
రవికెలన్ని యిడిచి బామా
రెమ్మపైన పెట్టి
సొత్తులన్నీ పీకి బామా
సెట్టుపైన పెట్టి
మునుగుతూ తేలుతూ బామలు
తానమాడబోయిరి
దామిరి చెట్లల్లో కిట్నుడు
దాగిదాగి వచ్చె
నీమిరి చెట్లల్లో కిట్నుడు
నీగినీగి వచ్చె
ముట్టుబట్లనకుండా కిట్నుడు
ముదిరిసంకన బెట్టె
అంటు బట్లనకుండా కిట్నుడు
అదిమి సంకన బెట్టె
వొంటి చేతిదండము కిట్నున
కొప్పగించిరేమో
రెండు చేతుల దండము కిట్నున
కొప్పగించిరేమో
పకపకనగినాడు కిట్నుడు
పైకి పారవేసె
కిలకిలనగినాడు కిట్నుడు
కిందికేసినాడు'

(చిగిచర్ల గంగాధరమ్మ 12 సం॥లు సుబ్బరావుపేట ధర్మవరం తాలూకా)

రామాయణానికి సంబంధించినగేయాల్లో ఊర్మిళాదేవి నిద్ర. లక్ష్మణదేవర నవ్వు, సీత సమర్త, కౌసల్య బైకలు ప్రసిద్ధాలు. వ్యావసాయిక జీవితంలో పాడుకొనే గేయాలు ఇలా ఉన్నాయి.

(సశేషము)

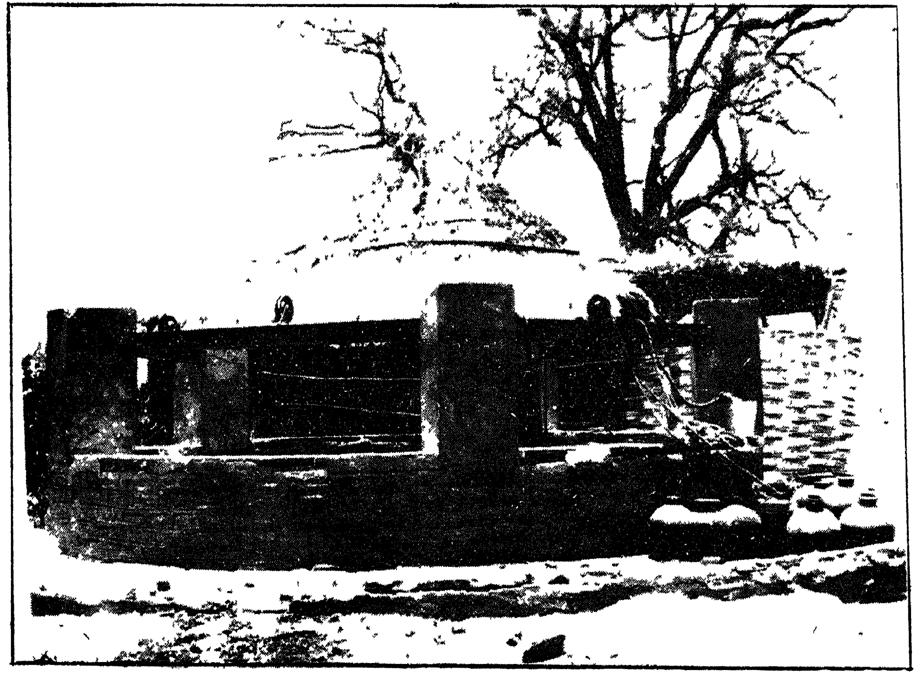
(8వ పేజీ తరువాయి)
చింది. ఆయనవచ్చి, నోటినుండి నురగలు గ్రక్కుచు క్షణంలో విగతజీవుడైన కుమారుని చూచి దుఃఖించినాడు. భార్యను ఓదార్చి నాడు. ఈ విషయం బయటకు పొక్కినచో ఆకలితో నున్న అతిథులు భోజనం చేయ కుండ వెళ్ళిపోవుదురు. వారు ఆకలితో వెళ్ళినచో ఆ పాపం తమకు చుట్టుకొనును. ఏమిచేసినను పోయినబిడ్డ మళ్ళీరాడు. ఆకలితోనున్న ఈ అతిథులను సంతృప్తి పరచుటయే మనధ్యేయమని, ఈ కార్యక్రమంలో ఎట్టివిఘ్నం రాకుండ వుండుటకై తిరుమల వేంకటేశునికి వేయి మొక్కులు మొక్కుకున్నారు. దుఃఖం దిగమింగినారు. ఆ దంపతులు బాలుని శవాన్ని పెరటిలో ఒక పెద్దగంప క్రింద మూసిపెట్టి 'నీవేదిక్కు' అని ఆపన్నులపాలిదైవమైన ఏడుకొండల వానిని శరణువేడినారు. ఆ ఆలుమగలు ఏమియు జరగనట్లే నిర్వికారంగా అతిథులకు విస్తళ్లు వేసినారు.

వీరి ఆక్రందన తిరుమల ఆనందనిలయంలో ప్రతిధ్వనించింది. వేంకటేశుడు భక్తసులభుడుకదా! క్షణం నిలువలేక పోయాడు. ఆజానుబాహుడు, నేరేడు పండు చాయగలవాడు ఊర్ధ్వపుండ్రములతో పట్టు పంచతో సుమారు డెబ్బది సంవత్సరముల "నామాలతాత"గా వేషం మార్చుకున్నాడు. చేతిలో వెండిపొన్ను కర్రతో ఏడుకొండలు దిగినాడు. అంతే ఖానుముక్కల గ్రామంలో ఎల్లమరాజు గారింటి అతిథి అభ్యాగతులలో కలిసి పోయినాడు.

విస్తళ్లు వడ్డించబడినవి. ఎల్లమరాజు గారు అందరిని అడిగి అడిగి వారికికావలసిన పదార్థములను తన భార్యచేత వడ్డింపజేస్తూ, తానూ ఒక్కొక్కసారి వడ్డన చేయసాగినాడు. వచ్చిన అతిథులు వారి ఆదరణకు సంతృప్తి చెందారు. భోజనం ముగిసింది. ఆ వచ్చిన అతిథులలో 'నామాలతాత' ఆ దంపతులను పిలిచాడు. "మీ ఇద్దరి వదనంలో ఆందోళన, దుఃఖం కొట్టవస్తున్నట్లు కన్పడుతున్నది, కారణమేమి? దానికి మేమేమైన ఉపశమనం కలిగించ వచ్చుగదా! అంతే కాదు దుఃఖమును దిగమ్రింగిన అది దహించివేయునుతప్ప, మేలు జరుగదు గదా! కనుక మీ పుణ్యదంపతులకు వాటిల్లిన ముప్పు, అది ఎట్టిదైనాకాని సందేహం లేక వక్కాణించుడు" అని ఓదార్పువచనములను ఆప్యాయతతో పలికినాడు. అంతవరకు బలవంతముగా అణచుకొన్న దుఃఖం కట్టలు తెంచుకొనగా ఆ భార్యాభర్తలు బాలుని శవాన్ని తెచ్చి అతని పాదములపై వేసి గొల్లుమనిరి. జరిగిన విషయం వినిన అతిథులు గ్రామస్తులు ఆశ్చర్యపడిరి. ఆందోళనతో చింతించిరి.

ఆ నామాలతాత వెంటనే, ఆ ఊళ్ళోనే ఆ పుణ్యదంపతులు ప్రతిష్ఠించిన శివాలయం ఎదురుగా వారే త్రవ్వించిన బావినుండి ఒక పాత్రతో నీటిని, అందులోనిమట్టిని తెప్పించుమనెను. అట్లే ఎవరో తెచ్చి ఇచ్చిరి. నామాలతాత ఆ పాత్రలోని నీటిని మట్టిని కలిపి "ఓం వేంకటేశాయనమః" అను అష్టాక్షరితో మంత్రించి ఆ పిల్లవాని నోటిలో పోసెను. వెంటనే తిరుమల శ్రీనివాసుని వరప్రసాది అయిన వెంకటప్ప నిదురనుండి మేల్కొన్నట్లు లేచెను. ఎల్లమరాజు దంపతులతోసహా అచటచేరిన జనసమూహం ఆనందించారు. ఆ నామాల తాతయ్యకు భక్తితో నమస్కరించారు. మిగిలిన నీటిని మట్టిని కలిపి మంత్రించి ఆ నామాలతాత మరల అదే బావిలో పోయించి "మున్ముందు ఎవ్వరికైనా పాముకరచిన ఎడల ఆ బావిలోని నీరు, బురద కలిపి త్రావించిన పాము కరచిన వ్యక్తికి స్వస్థత చేకూరగలదని" చెప్పి, ఆ భార్యాభర్తలను కుమారునితో తిరుమల యాత్ర చేయవలసినదని ఆజ్ఞాపించెను. తదుపరి నామాలతాత అనుజ్ఞమేరకు వారిరువురు కొడుకుతోకూడ భోజనమునకు కూర్చుండిరి. వారు భోజనం చేసి వచ్చి చూడగా భుక్తాయాసంతో కునుకుతీస్తున్న అతిధులలో నామాలతాత కన్పడలేదు. మిగిలిన అతిధుల నడుగగా వారును ఆశ్చర్యపడిరి. ఆ వచ్చిన నామాలతాత తమ కొరకై వేంచేసిన శ్రీ వేంకటేశ్వరుడే అని భక్తితో స్వామిని ప్రార్థించిరి. ఆయన ఆజ్ఞానుసారం తన ఇంట ఆతిథ్యం తీసుకొన్న యాత్రికులతో కలిసి ఆ పుణ్య దంపతులు తిరుమల యాత్రచేసి, వేంకటేశ్వరునికి అనేక విధముల మ్రొక్కులు చెల్లించిరి.

ఇందుకు నిదర్శనంగా, ఖానుముక్కల గ్రామంలో ఎల్లమరాజు త్రవ్వించిన బావిలోని నీటిని మట్టిని, పాముకరచినవారు స్వీకరిస్తూ నేటికీ స్వస్థత పొందుతున్నారు.

ఎల్లమరాజు త్రవ్వించిన బావి.

ఒకమారు ఒక అంధబ్రాహ్మణుడు తిరుమల యాత్రకు తోటివారితో వెళ్లాడు. కాలి బాటన కొండ ఎక్కుతూ, ఏడు కొండలను గూర్చి తనతోవచ్చినవారు చెప్పుకుంటూ ఆనందిస్తుండగా తానూ, చూడలేకపోతినే అని కుమిలి పోయినాడు. శ్రీ వేంకటేశ్వరుని వైభవమును, దివ్య మంగళ విగ్రహమును గూర్చి విని కన్నులారా దర్శింప లేకపోతినే అని దుఃఖించాడు. పూలంగి సేవలో వున్న స్వామి రూపాన్ని దర్శించి పులకించ లేకపోతినే అని పరిపరి విధముల పరితపించినాడు. అసలు నీరూప మెలాగ వుంటుందో ఊహించు కోలేక పోతున్న పుట్టు గుడ్డి వాణ్ణి ప్రభూ! పాపిష్టి వాడిని! ఏ జన్మలో ఏ పాపం చేశానో? వెంకటరమణా! సంకట హరణా రక్షించ వలసింది. నాకు కన్నులు దయ చేయ వలసింది, అని అనేక విధముల దీనంగా ప్రార్థించినాడు. అలసి అలసి నిద్రించినాడు.

వేంకటేశుడు నమ్మిన వారిని మోసం చేస్తాడా? ఆ గుడ్డివాని మొరను ఆలకించాడు. స్వప్నంలో సాక్షాత్కరించాడు. "భక్తా కర్నూలు మండలంలో భానుముక్కల యను గ్రామం కలదు. ఆ గ్రామాధికారి ఆళ్ళగడ్డ ఎల్లమరాజు. ఆయన మహాదాత. ఎవరు ఏవేళ ఏది యాచించినను సంకోచం లేక ఇవ్వగల మహాత్యాగి. మీదు మిక్కిలి నా ప్రియ భక్తుడు. నేను ఆదేశించినట్లుగా నీవు ఆయన దగ్గరకు వెళ్ళి అర్థించు. ఆయన ఇంతవరకు సంపాదించిన దాన ఫలాన్ని ధారపోసిన నీకు ఒక కన్ను మాత్రమే వచ్చును. తదుపరి నీవు వేంకటాచల యాత్ర చేయవలసింది. ఆ రెండవ కన్ను నేను అనుగ్రహింప గలను. నీ అభీష్టము నెరవేరగలదని " ఆదేశించెను.

ఆ పుట్టు గ్రుడ్డియైన బ్రాహ్మణుడు మేల్కాంచి ఆశ్చర్యముతో ఈవిషయమును తన వారితో విన్నవించెను. వారును ఆనందించిరి. తదుపరి అతి ప్రయాసల కోర్చి ఆ అంధ విప్రుడు భానుముక్కల గ్రామం చేరు కొన్నాడు. అతిథులకై ఎదురు చూస్తున్న ఎల్లమరాజు వీరిని భక్తి పూర్వకముగా ఆహ్వానించాడు. తనకు స్వప్నములో శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు కన్పించి, ఆదేశించిన విషయాన్ని ఎల్లమరాజుతో విన్నవించి, అంత వరకు ఆయన సంపాదించిన దాన ఫలమును తనకు దానముగా నిమ్మని యాచించెను.

ఆ అంధునికి చూపువచ్చినచో తన జన్మ ధన్యమగునని తలచినాడు ఎల్లమరాజు. తానొసంగునట్టి ఈ దానముతో ఆ అంధుని మనోరథము ఈడేరునటుల కోటి విధముల శ్రీ వేంకటేశ్వరుని స్మరించి ప్రార్థించినాడు తన దాన ఫలమును ఆతనికి ధారపోసినాడు ఆశ్చర్యము! అత్యద్భుతము!! ఆ విప్రునికి ఒక కన్ను వచ్చినది. వెంటనే చూపుసఫలమైనది. ప్రథమ దర్శనంలోనే మహాదాత ఎల్లమరాజును, ఆ ఎల్లమరాజులో చాయగా శ్రీ వేంకటేశుని దర్శించినాడు విప్రుడు. తనకు చూపు ప్రసాదించిన దాత ఎల్లమరాజును వేయివిధముల స్తుతించి, దండప్రణామములాచరించాడు. తదుపరి ఆయన అనుజ్ఞగైకొని వేంకటాచలముచేరి దేవదేవుడైన శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామిని దర్శించినాడు అనేకవిధముల కీర్తించి, స్మరించినాడు. స్వామి అనుగ్రహముచే రెండవ కన్నును కూడ పొంది సఫలీకృతుడై వెడలినాడు.

ధర్మరక్షణ కార్యక్రమాలు

ఒంగోలు తాలూకా ఉప్పుగుండూరులోని శ్రీ వేంకటేశ్వర భక్తబృందం అక్టోబరు 7 వ తేది తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానము హిందూధర్మ రక్షణసంస్థవారి సౌజన్యంతో దేవీనవరాత్రులను ఘనంగా ప్రారంభం చేసుకొన్నారు. స్థానిక ప్రోగ్రాం అసిస్టెంటు శ్రీ ఎ. నాగేశ్వరరావు హిందూధర్మ రక్షణ సంస్థ యొక్క కార్యక్రమాలను వివరిస్తూ అందుకు ప్రజల నుండి కూడా సహకారం కావాలని కోరారు. తదుపరి శ్రీ ఎం. శ్రీరామమూర్తి దేవీతత్త్వాన్ని గూర్చి ఉపన్యసించారు. శ్రీ గురిజేపల్లి వీరనాగాచారి భాగవతార్‌చే 'పార్వతీకల్యాణం' హరికథా కాలక్షేపం చేయబడింది. శ్రీ అమరా కోటేశ్వరరావుగారి వందనసమర్పణతో మొదటి రోజు కార్యక్రమాలు ఘనంగా ముగిశాయి.

సామూహికపూజ :

ప్రకాశంజిల్లా అద్దంకితాలూకా కుర్రవాని పాలెంలో శ్రీ వేంకటేశ్వర మహిళా భక్త సంఘం వారిచే 6-9-83 మంగళవారం రాత్రి 8 గం॥ నుండి 11 గం॥ వరకు సామూహిక పూజలు నిర్వహింపబడ్డాయి. భక్తు లందరిచే శ్లోకాలను పలికించుట - వాటి వివరణను శ్రీ ఎ. నాగేశ్వరరావు, శ్రీ కె. రామకృష్ణలు నిర్వహించారు. ఆ ఊరి చరిత్రలో ఇది మహత్తర ఘట్టం అని అనడం జరిగింది. శ్రీమతి నాదెండ్ల శేషారత్నమ్మ వందన సమర్పణచే నాటి సమావేశాలు ముగిసాయి.

గీతాకంఠస్థం :

ఒంగోలు తాలూకా త్రోవగుంటగ్రామం శ్రీ వేంకటేశ్వర భక్తసంఘంవారు తి.తి.దే. వారి హిందూధర్మ రక్షణసంస్థ వారి సాయంతో నవంబరునెలలో భక్తియోగాన్ని పూర్తిగా కంఠస్థం చేసినారు. ఆ భక్తులకు ఉపాధ్యాయులుగా శ్రీ పెర్ల వామనరావు శ్రద్ధతీసుకున్నారు. వారికి సంఘం ప్రత్యేక అభినందనలు తెలిపారు.

తలుపు భళ్ళున తెరుచుకుంది. మా అప్పారావు నరసింహావతారంతో లోపలికి దూకినంత పనిచేశాడు. కూర్చోమన్నాను. తెలిసిందేగా వాడి వాలకం! నుంచునే పారాయణ మొదలుపెట్టాడు.

"నీకేమన్నా మతుందా? అసలు మతుందా అని?"

"నాకేమీ అర్థంకాలేదు. అలాగేచూస్తూ ఉండిపోయాను. తిథి ఏమిటా" అని లెక్క కడుతూ!!

"ఆయనతోటి అంతగా పూసుకు తిరుగుతున్నావేమిటీ! నువ్వేమో ముప్పొద్దులా ముక్కు మూసుక్కూచుంటావు! మరి ఆయనో! పచ్చిహేతువాది; పరమనాస్తికుడు. కాస్తమంచీ చెడూ చూసుకోక్కర్లా?" ఇంకా ఏదో చెప్పబోతున్నాడు. ఇది వీడి సొంతబుద్ధికాదు. కనుక బాధేమిటో అర్థమైంది.

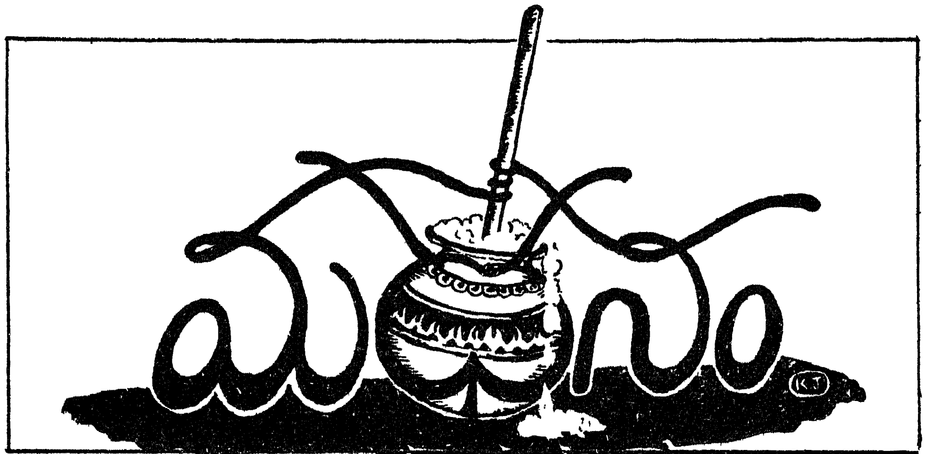
ఇంతకీ ఆయన నాస్తికుడా? హేతువాదా? అన్నాను మామిత్రుణ్ణిగురించి అంచనా తెలుసుకుందామని.

ఆ అగ్గికి ఈ గుగ్గిలంకూడా తోడైనట్లుంది చర్రుమన్నాడు. 'ఇదేనీతో వచ్చినచిక్కు! చెప్పింది వినవు, పైగా కుంటిప్రశ్నలూ.

"ఏరాయైతే ఏమిటో.........." ఇంకా ఏమిటో గొణుక్కుంటూ, ఎంతహడావుడిగా వచ్చాడో అలాగే తలుపు మూసివెళ్ళిపోయాడు.

అప్పుడర్థమైంది మనిషిది ఎంతటి మంకుబుద్ధో! తనకు తెలియనిది తెలుసని, తనకు తెలిసిందే తెలివని, మనీషుల బురఖాలోని మనలాంటి (అదేమాఇద్దరి) మామూలు మనుషుల మూలంగా సమాజవాదాలకు ఎంతటి వివాదాలగతి పట్టిందా అనిపిస్తుంది. ఒక సమస్యకు ఇంకొకరూపం కల్పించుకుని, మనంచూసే రంగుటద్దాల చూపు ఇది!

అసలీజాతిజీవనంలో వాదాలు కొత్తవి కావు. మనబుద్ధి వికాసపరిమితులననుసరించి ఈ దేశంలో అనేక వాదాలు తలెత్తుతాయి. హేతువాదంకూడా అంతే. కాకపోతే వేరువేరు పేర్లతో వాడుతున్నాం.

వేదప్రామాణ్యానికి సంబంధించి మనం చెప్పుకునే ప్రత్యక్షఅనుమాన ప్రమాణాలు ఈ కోవకే చెందుతై. చరాచర ప్రపంచాన్ని గూర్చి తెలియనిది తెలుసుకోవాలన్న మానవుడి తపన (దీన్నే పెద్దవాళ్ళు జిజ్ఞాస అన్నారు.) ఫలితాలు అంతరాన్ని బట్టి వాదాల పరిధులు మారుతుంటై.

ఉపనిషత్కాలంలో కూడా ఈ ప్రపంచం ఏమిటి? ఎందుకు పుట్టిన్నది. ఇన్నివస్తువులు ఎక్కడనుంచి ఉద్భవిస్తున్నవి? ఈ సూర్యుడు, చంద్రుడు, నక్షత్రాలు ఏవిటి? వీటిగతేవిటి, వాటికి గతేవిటి? ఈలా పదార్థవిజ్ఞానంతో పాటు వస్త్వంతర విజ్ఞానాన్ని సమీక్షించటం జరిగింది. ఈవాద ప్రతివాదసారాలే మనకు వివిధ శాస్త్రాల రూపంలో సాక్షాత్కరించాయి. పదార్థ విజ్ఞానంతో భౌతికవాదం నిలిచిపోగా, ఇంకాకొద్దిగా ముందుకు సాగిన మహర్షులు ఒకానొక మహత్తరజ్యోతి స్వరూపాన్ని భావించి 'కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ' అని తర్కించి తర్కించి, ఆ వాదనలో కూడా ఒక ఆరాటాన్ని ప్రదర్శించారు. ఇలావస్తుతత్త్వ పరిశీలనమే అన్ని వాదాలకు ఆద్యం అయింది.

రామాయణంలో కూడా ఈ భౌతిక లేక హేతువాదం జాబాలిలో కన్పిస్తూంది.

"యథాగ్రామాంతరం గచ్ఛన్నరః కశ్చి
త్క్వచిద్వసేత్
ఉత్సృజ్య చ తమావాసం ప్రతిష్ఠేతాపరే
ఒ హని
ఏవమేవ మనుష్యాణాం పితా మాతా
గృహం వసుః
గతప్సన్నృపతిస్తత్ర గంతవ్యం యత్ర
తేన వై
ప్రవృత్తిరేషా మర్త్యానాం..........

ఊరుగూరు పోయి ఒకచోట నివసించిన వ్యక్తి, కొంతకాలం తర్వాత ఆ ఊరితో సంబంధం వదులుకొన్నట్లుగానే జీవ వ్యాపారంకూడా ఏ పంచభూతాలనుండి వచ్చాడో ఆ పంచభూతాలను చేరిపోవటమే లోకధర్మం. ఇది ప్రత్యక్ష ప్రమాణము.

ఇక భారతం దగ్గరకువస్తే రెండవరకం హేతువాదం కన్పిస్తుంది.

ఈతని వృద్ధని యెఱిగి పూజించితే
వసుదేవు డుండంగ వసుమతీశ!
ఋత్విజుండని విచారించి పూజించితే
ద్వైపాయనుండుండ ధర్మయుక్తి
నాచార్యుడని వినయమున బూజించితే
కృతమతుల్ ద్రోణుండు గృపుడునుండ
భూనాథుడనియెడుబుద్ధి బూజించితే
యాదవుల్ రాజులే యవనిమీద
బూజనీయులైన పురుషుల లోపల
నెవ్వడయ్య గృష్ణుడు...........

ఇది కార్యకారణసంబంధంలోనుంచి ఉత్పన్నమైన అంటే అనుమాన ప్రమాణావిర్భూతమైన హేతువాదం.

భౌతికవ్యవహారమంతా సహేతుక పరిశీలనలమీద ఆధారపడిందే. లౌకికశాస్త్రాలన్నీ రెండు రెండు నాలుగులాంటి సార్వత్రిక, సర్వసమ్మత సిద్ధాంతాలమీద ఆధారపడ్డ భౌతికశాస్త్రదృష్టి పరిశీలనాత్మకమై ఒక పరిధివరకే సాగుతుంది గనుక, విజ్ఞాన విశ్లేషణం కూడా ఆ పరిధికే పరిమితం ఔతుంది. ప్రత్యక్ష అనుమాన ప్రమాణాల

వరకే వెళ్ళగలిగిన భౌతికవాదం 'శాస్త్ర యోనిత్వాత్' అనేదాన్ని కూడాతుల్య వాదాలవరకేపోయి, తమ అన్వేషణ ఫలాన్ని సిద్ధాంతీకరిస్తుంది.

ఇంతవరకు ప్రాచీనులు అర్వాచీనులు కూడా చేసింది చేయగలిగింది ఒకటే. అందుకే భౌతికశాస్త్రాలన్నీ భాషాభేదం తప్ప ఇతరుల కున్నట్లుగానే బహుశః అంత కంటే ముందుగా మనకే వున్నవి. కేవలం భౌతికవాదాన్ని సిద్ధాంతీకరించే దర్శనాలను మనం నాస్తిక దర్శనాలన్నాం.

అయితే మానవుడిమేధ భౌతికవాదాల సరిహద్దులు దాటి ఆ వాదవిశ్లేషణం చేస్తున్నది. ప్రపంచధర్మం ఇది, వస్తు ధర్మం ఇది, చరాచరధర్మాలు ఇవి అనే భౌతిక విషయాధారితమై శాస్త్రాలు చెప్పిందాన్ని అవి ఆలానే ఎందుకున్నవి వాటి గతులలో ఎందుకు మార్పు రాలేదు? సమధర్మకర్మాశ్రితాలన్నీ సమఫలాన్నివ్వవలసి వుండగా వ్యత్యయం ఎందుకు ఏర్పడుతున్నది? వరదలు భూప్రకంపనాలు అగ్నిద్వీపాలతో అప్పుడప్పుడు లయతప్పినట్లు కన్పించే ఈ సృష్టిలోని ధర్మాలలో విశృంఖలతకు అవకాశం ఉన్నా కూడా ఎప్పుడూ వ్యత్యయం ఎందుకు జరగటం లేదు. ఇలాంటి ప్రశ్నలకు సమాధానం కోసం విశ్లేషణచేసి చేసి, సృష్టి అనేది కాకతాళీయం కాదని అంతర్నిహిత స్వకర్మ ధర్మచోదితం అంతకన్నా కాదని ఆచంద్రతారకమైన ఈ చరాచర విశ్వచాలనకు ఒకానొక మహత్తరశక్తి అనంతనిత్య చైతన్యంవున్నదని, ఆచైతన్య దయాకిరణ ప్రసార ఉపసంహారాత్మకమై సృష్టి ప్రభవ ప్రళయాల మధ్య పరిభ్రమిస్తుందనీ, త్రికాలాతీత నిర్గుణ నిరంజనం నుండి ధర్మకర్మాశ్రితమైన సగుణప్రపంచం ఆవిర్భవిస్తుందనీ, ఆ మహత్తరశక్తే బ్రహ్మ విష్ణువు శివుడని శక్తి అని మన మహర్షులు అనుభూతిపూర్వంగా తెల్పినదే, ఆధ్యాత్మిక సిద్ధాంత స్థూలరూపం.

భౌతిక వాదాలతో ఇది సాధ్యంకాని విషయం కనుక, ఈ రెండూ మానవ జీవితంలో సమానాంతర రేఖలలా నడుస్తుంటాయి. ఈ రెండింటికి సమన్వయం సాధించాలంటే ఆత్మజ్ఞానం ఉన్న భౌతిక విజ్ఞాని అన్నా కావాలి. భౌతిక విజ్ఞానాన్ని తరచిన ఆత్మజ్ఞాని ఐనా కావాలి. అందుకే రెండూకూడా అనాదిగా జనజీవన స్రవంతికి మకుటాలుగా తయారైనాయి. కనుక ఈ జాతికి ఏ వాదము క్రొత్తగాదు.

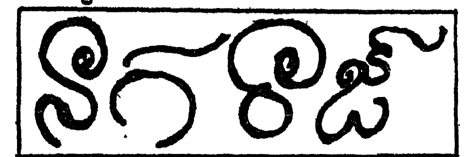
అసలింతకూ ముఖ్యమైన విషయం. ఇప్పుడు హేతువాదం పేర ప్రచారమౌతున్నది, మనకు తెలిసిన మనం మరచిపోయిన మానవతావాదమే కాని వేరే ఏమీ లేదు. సమతాధర్మాన్ని మమతను గాలికి వదలి, మతం ముసుగులో సమాజంలో జరుగుతున్న అత్యాచారాలను ఎదుర్కొనటము జరుగుతున్నది. మనిషి బాధలకు పూర్వజన్మకృతపాపమే కారణమని ఔషధాలతో, జపదాన తర్పణలతో శాంతి కలుగుతుందని మన శాస్త్రాలే చెప్తుంటే, దాంట్లో మొదటిదాన్ని వదలి దైవం మానుష రూపేణ అంటున్న మాటను కూడా లెక్క చేయకుండా, మనిషి మాకొద్దు ఆ దైవమే దిగిరావాలని మంకుపట్టుతో మొద్దుబారిన బుద్ధిజీవుల మంకుతనాన్ని తొలగిస్తే సక్రమంగా వుంటుందనే పద్ధతి హేతువాదులే కాదు ఎవరైనా అంగీకరించాల్సిందే. సాంఘిక ప్రయోజనాలకు సంబంధించినవి చాలా వున్నై. వీటిలో ఎన్నిటిని ఎంత త్వరగా మనం మార్చుకో గలిగితే అంత త్వరగా ఈ హేతువాదం బలహీనమౌతుంది.

ఇక మిగిలినదల్లా నాస్తికవాదం ఇది ఒకనాటిది కాదు. ఒక ఏటిదికాదు. మనిషి ఉన్నంత కాలం ఈ అస్తి నాస్తి విచికిత్స జరుగుతూనే వున్నది. దీనికి సంబంధించి పురాణాలలోనే ఎన్నో కథలున్నై. కొన్నిటి అన్వయంలో కొద్ది తేడాలున్నా ఏదైనా భౌతిక వాదులనుకున్నంత తేలికగా కొట్టి వేసుకోతగ్గది కాదు ఆధ్యాత్మిక వాదం. చిరంతన తపఃఫలంగా మహర్షులార్జించి ఇచ్చిన విజ్ఞానాన్ని మనం అంగీకరించ గల్గినప్పుడు ఆధ్యాత్మిక విజ్ఞానాన్ని తోసిపారేయటం సహేతుక మనిపించుకోదు. ప్రతిదానికి కొన్ని ప్రక్రియలున్నై. వాటి మీద చిత్తశుద్ధితో, ఆరోపణ దృష్టితో కాక అన్వేషణ దృష్టితో ప్రయత్నం కొనసాగిస్తే సత్ఫలితం కనబడవచ్చు. పరులు ప్రాముఖులైనప్పుడు మనం అంతర్ముఖులం కావాలి. అంతే.

అసలీ వాదాలు వాటి సారాలు సమాజ హితం కోసం మేలుకోసమేట. ఆ మాట జాబాలే చెప్పివున్నాడు.

న నాస్తికానాం వచనం బ్రవీమ్యహం
న నాస్తికోఽహం నచ నాస్తి కించన
సమీక్ష్య కాలం పునరాస్తికోఽభవం
భవేయ కాలే పునరేవ నాస్తికః.
నఽచాపి కాలో యముపాగతశ్శనైః
యథా మయా నాస్తికవాగుదీరితా
నివర్తనార్థం తవ రామ కారణాత్
ప్రసాదనార్థం చ మయైతదీరితమ్॥

అయ్యా! ఇదీ మన వాదాల తంతు.

వార్తాలహరి

ఆస్థానవిద్వాంసులకు సన్మానం

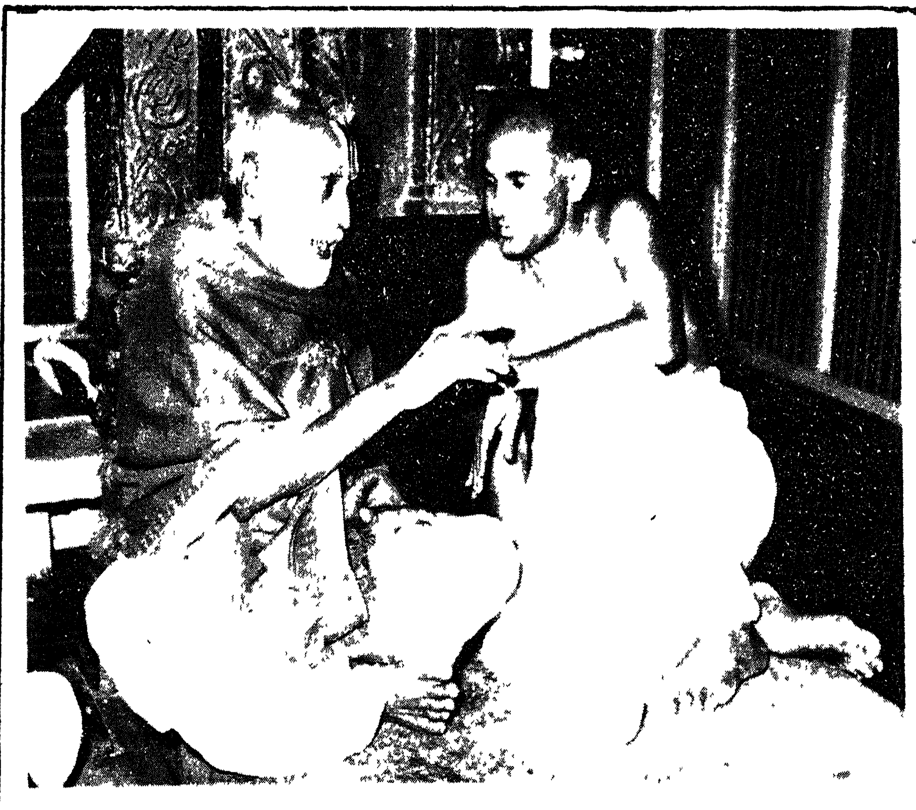
తి. తి. దేవస్థాన ఆస్థాన విద్వాంసులు పండిత శ్రీ వేదాంతం జగన్నాథాచార్యు లను బ్రహ్మోత్సవాల సందర్భంలో కార్య నిర్వహణాధికారి శ్రీ జి. కుమారస్వామిరెడ్డి శేషవస్త్రంతో సత్కరించారు.

ఆచార్యులవారు బాపట్లతాలూకాలోని చెందోలు గ్రామంలో 1894 జూన్ 21న జన్మించారు. శ్రీ వేంకటరామాచార్యులు శ్రీమతి రామానుజమ్మ వీరి తల్లిదండ్రులు. ఆగమ, తర్క, న్యాయ, మీమాంసలను ప్రసిద్ధ పండితులవద్ద క్షుణ్ణంగా అభ్య సించారు. అనేక విద్వత్సభలలో గౌరవింప బడ్డారు. 1955లో తి.తి.దే. ఆస్థానవిద్వాంసు లుగానియమితులైన నాటినుండి శ్రీవారి సేవలో వీరిపాత్రఅమోఘం. ఉత్సవాదులు, ప్రతిష్ఠలు, ఆగమ, అర్చనాదులు మున్నగు అనేక విషయాల్లో తి. తి. దే. అధికారులు.

శ్రీవారి పుష్పయాగం

'83 నవంబరు 12వ తేదీన తిరుమలలో పుష్పయాగ మండపంలో ఉభయదేవేరు లతో వేంచేసివున్న శ్రీ స్వామివారికి అత్యంత వైభవంగా పుష్పయాగం నిర్వహింప బడింది. విశిష్టమైన ఈ ఆర్జితసేవలో 15 మంది గృహస్థులు పాల్గొనడం జరిగింది. సుగంధ పరిమళాలను వెదజల్లుతున్న వివిధ రకాలైన రంగురంగుల పుష్పాలతో శ్రీవారికి అర్చన జరుపబడింది. 108 బిల్వ పత్రాలతో శ్రీవారిని అర్చన చేయడం ఈ ఉత్సవంలోని మరొక విశేషం. ఆగమ శాస్త్రోక్త పూర్వకంగా నిర్వహింపబడిన ఈ సేవలో దేవస్థాన కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ జి. కుమారస్వామిరెడ్డి స్వయంగా పాల్గొని పర్యవేక్షించారు. పుష్పయాగమండపాన్ని అలంకరించడం, యాగానికివలసిన పుష్పా లను సమకూర్చడంవంటి పనులను దేవస్థాన ఉద్యానవన విభాగాధికారి శ్రీ తమ్మణ్ణ చక్కగా నిర్వహించారు.

నాటి సాయంత్రం శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి జన్మనక్షత్ర (శ్రవణం) శుభసందర్భంగా జరిగిన సహస్రదీపాలంకరణ సేవలో ఏడు గురు భక్తులు పాల్గొనడం జరిగింది. దాదాపు 40 వేల మంది భక్తులు ఈ ఉత్స వాలను తిలకించారు. ఆనాటి ఉత్సవాల్లో శ్రీవారి ఆదాయం రు. 5.5 లక్షలు.

[4వ పేజీ తరువాయి]

లౌకికానికే కాదు పారలౌకికాలకుకూడా సూర్యుడే ప్రధానదైవం. పితృదేవతలను మూడుతరాల వారిని వసు, రుద్ర, ఆదిత్య రూపులుగా గౌరవించటం సంప్రదాయం. మరి రవి ఆ మూడు కూడా శ్రాద్ధాది కర్మలలో ' జ్యోక్చ సూర్యం దృశే ' అని విధించటంకూడా ఆదిత్య ప్రాధాన్యాన్నే వివరిస్తుంది

ఇంతెందుకు జడచేతన సమ్మిళిత విశాల విశ్వానికి ఆదిత్యుడే కర్త, హర్త, సాక్షి మాత్రమేకాదు. భౌతిక, పారలౌకిక ఫలప్రదాత కూడా. ఋగ్యజుస్సామ పారగుడుగా మతినందిన అద్భుత తేజఃపుంజం క్రమగతులలో దక్షిణాయనంలో లౌకిక ప్రయోజనాలను, ఉత్తరాయణంలో పుణ్యప్రాప్తిని కల్గిస్తున్నది. మరి ఇది మకరసంక్రమణకాలం. ఐహికంగా కూడా అధిక వైభవప్రదం. లక్ష్మీకరం. ఆ ప్రత్యక్షదైవం శక్తి సామర్థ్యాల సంగతెలావున్నా, ఉన్న అవలక్షణాలతో పాటు కృతఘ్నతా (చేసిన మంచిపని పని గట్టుకు చెడగొట్టటమనే) మకరం బారినుండి దాటిపోగల శక్తి నిత్య శంకాపూర్ణమైన మానవ జ్ఞాన భాస్కరరూపికి మాత్రం ఇంకా ఏర్పడలేదు. అందుకే 'కృతఘ్నఘ్నుడు'గా ఏ దేవతకు లేని పేరొందిన ఆ ఆదిత్యరూపి పరదేవతను మన శంకాది సమస్యామకర దళనానికి ప్రార్థిద్దాం.

తమోఘ్నాయ హిమఘ్నాయ శత్రుఘ్నాయామితాత్మనే
కృతఘ్నఘ్నాయ దేవాయ జ్యోతిషాం పతయే నమః

సప్తగిరి విక్రేతలు

వరంగల్ జిల్లా

శ్రీ ఎ. రంగాచార్య,
12-5-5, ఎస్. వి, ఎస్. రోడ్డు,
తెలుగు లైబ్రరీ ఎదుట,
పాపయ్య పేట చేమన్, వరంగల్ - 506 002

శ్రీ బి. యతిరాజులు,
S/o నారాయణ, 1-7-67, గిరునిగడ్డ.
జనగామ - 506 167.

శ్రీ బి. నారాయణ,
మహబూబ్ నగర్, తొర్రూరు - 506 163.
శ్రీ బి. గోవర్ధన్, టీచర్,
జడ్. పి. ఎస్. ఎస్. నేకొండ - 506 122.

శ్రీ జి. నరసింహాచార్య,
S/o శ్రీ జి. కృష్ణమాచార్య,
కత్రపల్లి పోస్టు, (వయా) రాయపర్తి,
వర్ధన్నపేట తాలూకా

శ్రీ ఐతా లక్ష్మీనరసయ్య,
లక్ష్మీ మెడికల్ అండ్ జనరల్‌స్టోర్సు,
9-70, నరసంపేట-506 132.

విజయనగరం జిల్లా

శ్రీ బి. వెంకటరాజు,
శ్రీ వేంకటేశ్వరక్లాత్ ఎంపోరియం,
ఎమ్. జి. రోడ్డు, క్లాక్ టవరుదగ్గర,
విజయనగరం - 531 201

విశాఖపట్నం జిల్లా

శ్రీ వీరునాయుడు,
శ్రీ సాయివారి బుక్‌హౌస్, అనకాపల్లి.

శ్రీ వి. వీరభద్రరావు,
ఆంధ్రప్రభ ఏజెంటు,
ఏటికొప్పాక - 531 082.
శ్రీమతి దొడ్డా పద్మాజయంతి,
శ్రీభాస్కర్ మెడికల్స్, పాడేరుపోస్టు.

శ్రీకాకుళం జిల్లా

శ్రీమతి సరస్వతీదేవి,
C/o శ్రీ సంకా మిన్నారావు
న్యూస్ ఏజెంట్, సోంపేట - 532 284

శ్రీమతి ఉప్పలపాటి కృష్ణమ్మ,
C/o శ్రీనారాయణమూర్తి
తెలుగుపండిట్, వంద్రగి పోస్టు,
పొందూరు - 532 160

శ్రీమతి యం. పద్మావతి,
W/o శ్రీ ఎ. యస్. యస్. స్వామి
హెడ్‌మాస్టరు, కళింగపట్నం.
యస్. బి. రామారావు, టీచరు,
మాబగం పోస్టు (వయా) నర్సన్నపేట.

శ్రీ కె. రామప్రసాదరావు.
కిరాణఅంగడి, కొండావీధి.
టెక్కలి - 532 202.

హైదరాబాద్ జిల్లా

శ్రీమతి పి. లక్ష్మీకామేశ్వరి,
W/o శ్రీ పి. అనంతరామయ్య.
23-5-577, చావల్లగల్లీ. లాల్‌దర్వాజా,
హైదరాబాదు - 500 002

శ్రీమతి పి. లక్ష్మీకామేశ్వరి,
C/o శ్రీ పి. ఎ. బి ప్రసాద్ (ఎ. ఎఫ్. బి.)
ఫైన్ అండ్ ప్లాన్ - ప్రాజెక్ట్సువింగ్,
ఎ.పి. సెక్రటేరియట్ హైదరాబాదు 500 004.

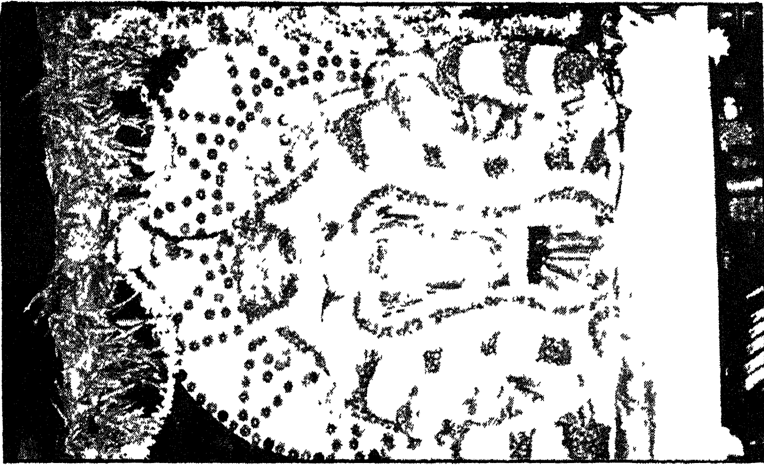
శ్రీమతి పి. లక్ష్మీకామేశ్వరి,
C/o శ్రీమతి వై. ప్రమీల,
19/65, గౌతమ్‌నగర్ పోస్టాఫీసువద్ద,
హైదరాబాదు.

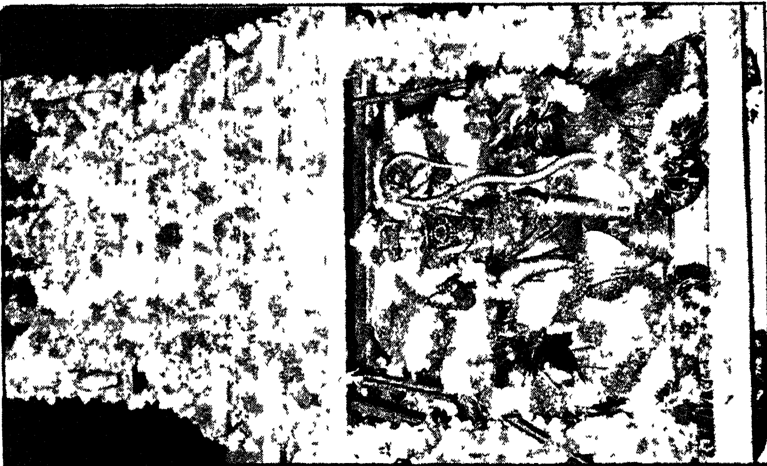
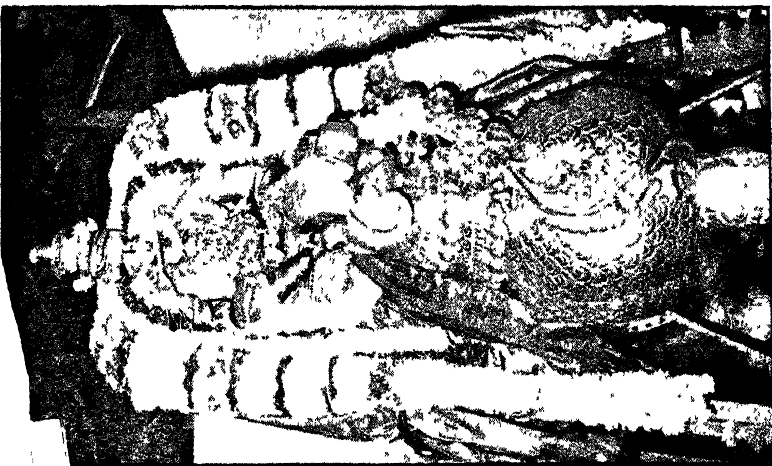
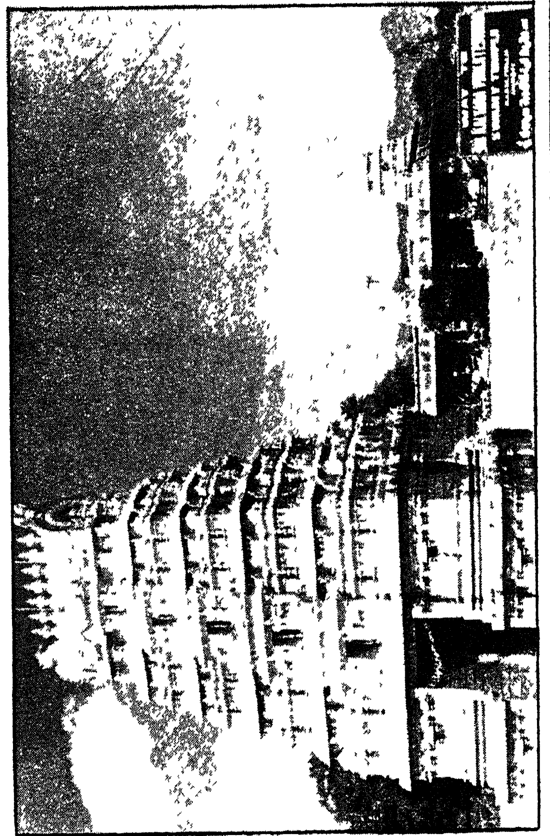
శ్రీ కె. రాజేంద్రప్రసాద్,
C/o శ్రీ బి. రాజారామ్, 1-25 హబ్సిగూడ,
హైదరాబాద్ - 500 007

శ్రీ ఎ. హరి,
S/o శ్రీ ఎ. శ్రీరాములు,
1-5-118, కాందోజిబజారు,
సికిందరాబాద్ - 500 003

శ్రీ వి. టి. బదరీనాథ్,
C/o శ్రీ వి. రంగాచార్యులు
1-1-710/2, శ్రీవాణి కుటీర్,
గాంధీనగర్, హైదరాబాద్ - 500 380

Edited and Published on behalf of the T. T. Devasthanams by K. Subba Rao, M.A., and Printed at T.T.D. Press, by M. Vijayakumar Reddy, L.P.T., Manager, T.T.D. Press, Tirupati.

Regd. No. H/TRP/13

సంవత్సర చందా: 12.

